

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

MAGISTRA DARBS

RĪGA 2015

LATVIJAS UNIVERSITĀTES HUMANITĀRO ZINĀTŅU
FAKULTĀTES SASTATĀMĀS VALODNIECĪBAS UN
TULKOŠANAS NODAĻA

RENDERING OF ESOTERIC TERMS IN LATVIAN

EZOTĒRIKAS TERMINU ATVEIDE LATVIEŠU VALODĀ

MAĢISTRA DARBS

Līga Federiči

Studenta apliecības Nr.: lf13007

Darba vadītājs: lektore Veneta Žīgure

RĪGA 2015

ANOTĀCIJA

Maģistra darba temats ir „Ezotērikas terminu atveide latviešu valodā”. Pēc vispārīgas iepazīšanās ar terminu veidošanas metodēm un ezotēriskas jomu atlasēs, autore nodaļās sīki analizē terminus publicētajos materiālos sadalījumā pa dažādām jomām. Terminu izpēte sākas ar pirmo latviešu valodā publicēto avotu aplūkošanu, pakāpeniski virzoties uz mūsdienās publicētajām grāmatām, žurnāliem un internetā pieejamo literatūru. Autore darbā ir izvēlējusies ļoti atšķirīgas jomas, lai varētu analizēt un salīdzināt tām raksturīgo terminu izcelsmi un atveidi. Pēc veiktās analīzes tiek izdarīti secinājumi un piedāvāti risinājumi labskanīgāku terminu veidošanai.

Maģistra darba izstrāde balstās uz vairāku autoru darbiem un interneta resursiem. Kopumā darbā ir aplūkoti 174 ar ezotērisku saistīti termini un to attiecīgie tulkojumi. Darba izstrādē tika izmantota vēsturiskā metode un analīzes metode.

Maģistra darba pētījuma rezultātā autore secina, ka terminu atveidošanas metodes ir atkarīgas no tā, cik nesen konkrētā joma ir kļuvusi populāra sabiedrībā, grāmatas autora rakstīšanas stila un arī tulkotāja spējas aktīvi piedalīties jaunrades procesā.

Atslēgas vārdi: termins, ezotēriskā, atveide, reinkarnācija, joga, neirolingvistiskā programmēšana, baltais troksnis, reiki, brīvmūrnieki.

ABSTRACT

The subject of the Master's Thesis is „Rendering of Esoteric Terms in Latvian”. After general review of the methods for creation of terminology and selection of the esoteric fields, the sections contain detailed analysis of the terms in the published materials in breakdown by different fields. The work on terminology starts with a review of the first published sources in Latvian, gradually moving to more recently published books, magazines and internet resources. Diverse fields were selected for the work, in order to analyse and compare the origin and rendering of the terminology characteristic to them. Conclusions are drawn and recommendations for rendering more appropriate terms are offered after the performed analysis.

The author used books of several authors and internet resources in the Master's Thesis. Total of 174 esoteric terms and their translations were examined in the paper. The author used historical method and analysis method.

Research performed in the scope of the Master's Thesis allows concluding that the methods for rendering of terms depend on how recently the specific field became popular in society, writing style of the author and the ability of the translator to actively participate in creative work.

Key words: term, esoteric, rendering, reincarnation, yoga, neuro linguistic programming, white noise, reiki, freemasons.

SATURS

Ievads	1
1. Ezotērikas terminu atveidošanas pamatprincipi.....	3
1.1. Valodiskie principi.....	4
1.1.1. Semantiskais aspekts.....	5
1.1.2. Morfoloģiskais aspekts.....	6
1.1.3. Fonoloģiskais aspekts.....	8
2. Leksiski semantiskā atveide.....	12
2.1. Semantiskās nobīdes.....	13
2.2. Semantiskās atbilstmes.....	15
2.3. Kultūrreālijas.....	17
3. Ezotērikas terminu atveidošana publikācijās dažādos laika periodos.....	20
3.1. Seno latviešu dzīvesziņā izmantotie termini.....	20
3.2. Pirmajos literatūras avotos latviešu valodā izmantotie termini.....	23
3.3. Žurnālā „Atpūtas” izmantoto terminu atveidošana.....	26
3.4. Brīvmūrnieku literatūrā izmantoto terminu atveidošana.....	29
3.5. Konstantīna Raudives darbā „Nedzirdams kļūst dzirdams” izmantoto terminu atveidošana.....	32
4. Ezotērikas termini literatūras avotos par reinkarnāciju.....	36
4.1. Ezotērikas terminu atveidošana Maikla Ņūtona grāmatā „Dvēseļu ceļojums”.....	37
4.2. Ezotērikas terminu atveidošana Roja Stemana darbā „Lielā reinkarnācijas grāmata”.....	43
5. Ezotērikas terminu atveidošana Džozefa Mērfija grāmatā „Tavs zemapziņas spēks”.....	45
6. Austrumu prakses literatūras avotos atrodamā terminoloģija.....	54
6.1. Reiki terminu atveidošana latviešu valodā.....	58
6.2. Jogas terminu atveidošana latviešu valodā.....	58
Secinājumi	62
Tēzes.....	64
Izmantotā literatūra un avoti	66

IEVADS

Saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu, termins ir konkrētas tematiskās jomas, speciālās nozares jēdziena vārdisks apzīmējums — vārds vai vārdkopa, kas nosauc un iezīmē attiecīgās jomas noteiktu jēdzienu kā nozares jēdzienu sistēmas sastāvdaļu. Termins „ezotēriskā” savukārt tulkojumā no grieķu valodas nozīmē „uz iekšu attiecošais”. Tas ir zināšanu kopums, kas ļauj ielūkoties sevī, saredzēt iekšējo pasauli un analizēt likumsakarības savā dzīvē. Lai gan mūsdienās daudziem ir noliedzoša attieksme pret tā sauktajām paranormālajām parādībām, interese par tām cilvēcei ir bijusi jau no pašiem pirmsākumiem. Pie personām, kas apveltītas ar mistiskām spējām, ir griezušies pēc palīdzības, tās ir nicinājuši vai pat sadedzinājuši uz sārta, taču interese par šīm parādībām nav zudusi. Īpaši pēdējos desmit gados ir vērojama pastiprināta interese par visu okulto, neizdibināmo un maģisko. Atveras dažādi apziņas paplašināšanas centri, tiek rīkoti semināri un publicēti neskaitāmi materiāli. Ezotērika nav tikai apziņas paplašināšana un maģisku darbību veikšana, bet gan arī dažādas senas paražas, pagāniski rituāli, senās dzīvesziņas padomu izmantošana un līdzīgas parādības.

Šī **darba mērķis** ir izpētīt ar ezotērisku saistīto jomu literatūras avotus, uzzināt, kā tiek veidoti ezotērikas jomā izmantotie termini latviešu valodā, aplūkot, vai tie ir raksturīgi tikai vienai jomai jeb tiek izmantoti arī citās jomās, un noteikt, cik saprotami šie termini ir personai, kas plaši neinteresējas par šo jomu.

Šī **darba uzdevumi** ir šādi:

1. Apkopot teorētiskos materiālus par terminu tulkošanu un veidošanu Jāņa Sīļa grāmatā „Tulkojumzinātnes jautājumi”, Ievas Zaubergas grāmatā „Theoretical Tools for Professional Translators”, Valsts valodas komisijas izdotajā grāmatā „Latviešu valoda”, Valentīnas Skujiņas grāmatā „Latviešu terminoloģijas izstrādes principi” un citos izmantotās literatūras sarakstā norādītajos avotos.

2. Izpētīt izmantotos terminus konkrētos ezotēriskās literatūras darbos, proti, Džozefa Mērfija grāmatā „Tavs zemapziņas spēks”, Deivida Venela grāmatā „Reiki iesācējiem”, Roja Stemana grāmatā „Lielā reinkarnācijas grāmata”, Maikla Ņūtona grāmatā „Dvēseļu ceļojums” un citos literatūras sarakstā norādītajos avotos.

3. Izdarīt secinājumus par terminu veidošanas tendencēm.

4. Analizēt atveidotos terminus, aplūkojot tulkotājas vārdu izvēli, stilu un atveidoto terminu atbilstību konkrētajā jomā jau publicētajos materiālos sastopamajiem terminiem.

5. Nepieciešamības gadījumā piedāvāt labāku termina tulkojumu.

Darbā ir izvēlētas tādas populāras ezotērikas jomas, kā neirolingvistiskā programmēšana, joga, reiki, reinkarnācija, kā arī aplūkoti dažādos senākajos literatūras avotos pieejamie termini.

Pētījumā **izmantotās metodes**: vēsturiskā metode un analīzes metode. Vispirms autore aplūkoja ezotērikas terminu rašanos un atveidošanu dažādos laika posmos publicētajos materiālos no senākajiem literatūras avotiem par latviešiem un latviešu valodā līdz mūsdienās pieejamajiem materiāliem. Tam sekoja augstākminētajos literatūras avotos publicēto terminu un to tulkojumu analīze sadalījumā pa ezotēriskas jomām.

Darbs sastāv no anotācijas latviešu un angļu valodā, ievada, sešām nodaļām, secinājumiem un tēzēm.

Pirmajā nodaļā tiek aplūkoti ezotēriskas terminu atveidošanas pamatprincipi no semantiskā, fonoloģiskā un morfoloģiskā aspekta.

Otrajā nodaļā apraksta leksiski semantisko atveidi, sīkāk aplūkojot semantiskās nobīdes, atbilstes un kultūrreālijas.

Trešajā nodaļā autore apskata ezotērikas terminu atveidošanu dažādos laika periodos publicētajos avotos, sākot no pirmajiem avotiem latviešu valodā līdz mūsdienās pieejamajai literatūrai.

Ceturtnā nodaļā tiek veltīta literatūrai par reinkarnāciju un tai raksturīgajiem terminiem.

Piektā nodaļā aplūko Džozefa Mērfija darbā „Tavs zemapziņas spēks” ietvertos terminus un to atveidošanu.

Sestajā nodaļā autore pēta austrumu prakses avotos izmantotos terminus.

Darba nobeigumā tiek izdarīti secinājumi par pētījuma teorētisko un praktisko daļu, kā arī pētījuma problēmām.

1. EZOTĒRIKAS TERMINU ATVEIDOŠANAS PAMATPRINCIPI

Lai spētu veiksmīgi aplūkot un analizēt terminu veidošanas principus, nepieciešams noskaidrot, kas tiek saprasts ar termina jēdzienu, un veikt nelielu ieskatu terminu veidošanas vēsturē. Saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu, „termins ir konkrētas tematiskās jomas, speciālās nozares jēdziena vārdisks apzīmējums – vārds vai vārdkopa, kas izteic attiecīgās jomas noteiktu jēdzienu kā nozares jēdzienu sistēmas sastāvdaļu.” Veiksmīgs termins parasti ir ilgtspējīgs, pēc iespējas īsāks un lasītājam viegli saprotams.

Tiek lēsts, ka latviešu terminoloģijas pirmsākumi bija novēroti jau 16. gadsimta beigās līdz ar pirmajiem baznīcas tekstiem latviešu valodā. Nākamais attīstības posms tika novērots 18.gadsimtā, kad plašākai sabiedrībai kļuva pieejama arī laicīga literatūra. Šie laicīgie avoti aptvēra dažādas aktuālas tēmas, piem., medicīna, astronomija un lauksaimniecība. Nākamais gadsimts terminu attīstības jomā ir īpaši ražīgs, jo izveidojas latviešu inteliģence, kas aktīvi publicē savus darbus un tulko arī publikācijas no dažādām valodām.

Termini tiek veidoti, izmantojot trīs dažādas tendences, proti terminu veidošana uz jau esošās valodas bāzes, terminu radīšana pilnīgi no jauna vai to atstāšana oriģinālvalodā. Šī gadsimta kontekstā jāpiemin tādi latviešu inteliģences pārstāvji kā Krišjānis Valdemārs, Juris Alunāns, Krišjānis Barons un citi, kam bija liela loma terminu veidošanā, piemēram, izdodot „Jūrniecības vārdnīcu”, kas uzskatāma par pirmo terminu vārdnīcu latviešu valodā.

Mūsdienu Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas pamati tika likti jau 20. gs. sākumā Ļeņingradā, kad tika dibināta viena no pirmajām „Latvju terminu komisijām”, kas vēlāk reorganizētā sastāvā tiek pārdēvēta par „Centrālo Termini komisiju”. Šada komisija vienlaicīgi tiek dibināta arī Rīgā, un tās sastāvā ir ievērojami sabiedrībā plaši pazīstami speciālisti. Īpaši jāpiemin profesors Jānis Endzelīns, kas 20. gados piedalās visu nozaru terminoloģijas izskatīšanā (Tiešsaiste 9).

1928. gadā tiek izdota vērtīga grāmata „Latviešu tautas daiņas” – ilustrēts izdevums ar variantiem un zinātniskiem apcerējumiem. Tajā sīki un ar piemēriem tiek aprakstītas latvju dainās sastopamās parādības, piem., laika apstākļi, debess spīdekļi, latviešu godi, paražas, tradīcijas, augi, dzīvnieki un zivis, katrai no tām sniedzot paskaidrojumu un piedāvājot iespējamus sinonīmus. Tam seko zināmās tautasdziesmas par šo konkrēto parādību, darbību vai būtni (Endzelīns, 1928). Tās tapšanā piedalījušies arī tādi sabiedrībā plaši pazīstami cilvēki, kā profesors Pēteris Jurjāns, profesors Vasilijis Sinaiskis u.c. Aktīva darbība notiek arī pēckara gados, kad tiek dibināta ZA Terminoloģijas komisija, kuras sastāvā ietilpst slaveni dažādu jomu speciālisti, piem., Teodors Zaļkalns un Eduards Smiļģis. Mūsdienās LZA terminoloģijas

komisija apspriež, pieņem vai noraida jaunus terminus (Skujiņa 1993:11). Nākamajā darba nodaļā detalizēti tiek aplūkoti terminu atveidošanas pamatprincipi no semantiskā, fonoloģiskā un morfoloģiskā aspekta ar piemēriem no dažādām ezotēriskas jomām.

1.1. Valodiskie principi

V. Skujiņa savā darbā „Latviešu terminoloģijas izstrādes principi” min, ka no dažādajiem valodas līmeņiem terminoloģijā īpaša nozīme ir ar termina būtību saistītajam leksiskajam līmenim un ar termina jēdzienisko pusi saistītajam semantiskajam līmenim, kas nosaka termina formas izvēli.

Leksiskā aspekta kontekstā ir būtiski aplūkot termina un vārda, kā arī termina un „netermina” attiecības. Lai gan abiem ir līdzīga nozīme, tomēr ne vienmēr vārds ir termins, tāpat kā ne katrs termins ir vārds (Skujiņa, 1993:36).

Piemēram, vārds „zirgs” pats par sevi nav nekāds termins, jo tiek lietots plašā kontekstā, taču pirmajos literatūras avotos par latviešu mistiskajām paražām tiek minēts kāds „likteņa zirgs”, kas ar savām darbībām noteica cilvēka likteni, tādējādi kļūdamas par terminu ezotērikas jomā.

Vēl kāds piemērs vārda lietošanai terminoloģiskajā un neterminoloģiskajā funkcijā varētu būt vārda „balss” lietojums divos dažādos kontekstos.

Pirmais ir J. Petera dzejolis „Mēmā dziesma”- *Kāpēc man vajag iet un meklēt, To balsi, kura pelnos dun?*

Otrs konteksts ir Konstantīva Raudives darbā „Nedzirdamais kļūst dzirdams” aplūkotais balss fenomēns. Ja pirmajā gadījumā vārds „balss” tiek lietots galvenajā nozīmē, tad otrajā kopā ar citu vārdu tas tiek lietots paranormāla jēdziena izteikšanai, kas saistīts ar mirušo balsu dzirdēšanu.

Bieži vien konkrētajai jomai raksturīgie termini tiek izmantoti arī citās jomās vai vispārīgā nozīmē. Pamatojoties uz Valentīnas Skujiņas piedāvāto klasifikāciju, tiek izdalīti šādi leksikas slāņi (Skujiņa 1993:38):

- 1) „netermini”
 - balss, zirgs, auss, mute
- 2) tikai vienā nozarē izmantoti termini
 - reiki noskaņošana;
 - reinkarnācija;
- 3) divās vai dažādās nozarēs lietojami termini
 - baltais troksnis;

- iniciācija;
 - psihokinēze
- 4) vairākās vai daudzās nozarēs lietojami termini
- iniciācija;
 - progress
- 5) vārdi, kas reizē ietilpst neterminoloģiskajā līmenī, gan vismaz divu nozaru līmenī
- vilnis (ūdens) un vilnis fizikas, mehānikas un citās jomās
- 6) vārdi, kas reizē ietilpst neterminoloģiskajā līmenī, gan daudzu nozaru līmenī
- rādītājs

1.1.1. Semantiskais aspekts

Semantika saskaņā ar Valodniecības terminu skaidrojošo vārdnīcu ir lingvistikas nozare, kuras galvenais mērķis ir termina nozīmes izpēte, un semantikas uzdevums ir aplūkot, kā valodu veido un interpretē tās lietotāji. Semantika pēta arī terminu un vārdkopu nozīmi konkrētā kontekstā, kā arī termina izmaiņas

Lai lasītājs varētu iegūst precīzu informāciju, ir būtiski ievērot termina semantisko precizitāti. Precīzu termina nozīmi var iegūt, nosakot, kādas ir jēdzienam raksturīgas konkrētas pazīmes (Tiešsaiste 20).

Piemēram, K. Raudives veidotais termins „normālpsihologs” kā pretstats parapsihologam. Psihologs šajā gadījumā ir virsjēdziena pazīme, bet normāls, kas apzīmē parastu, ar kaut ko ārkārtēju nesaistītu parādību, ir apakšjēdziena pazīme.

Semantikas kontekstā būtiska ir jāpiebilst, ka pastāv termini ar vienu nozīmi un termini ar vairākām nozīmēm. Termini ar vienu nozīmi galvenokārt ir aizguvumi, piem.:

- reiki - sena dziedniecības sistēma;
- ciagun- austrumu vingrošanas māksla;
- fen shui- mācība par vides un cilvēka mijiedarbību.

Termini ar vairākām nozīmēm ir termini ar vairākām nozīmēm vienā konkrētā nozarē, piem.:

- loze, kas saskaņā ar skaidrojošo vārdnīcu, nozīmē zīmi, ar kuru lozējot noskaidro saņēmēju, vai loterijas biļeti.

Pastāv vairāku veidu semantiskās attiecības starp vārdiem (Tiešsaiste 20).

Sinonīmija saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu nozīmē pilnīgu vai daļēju valodas vienību nozīmes vienādumu vai tuvumu. Termini tiek uzskatīti par

sinonīmiem, ja tiem dažādos kontekstos ir viena un tā pati nozīme. Sinonīmi ezotēriskas kontekstā:

- smalko plānu skolotāji,
- garīgie skolotāji un sargeņģeļi,
- iniciācija un iesvētīšana,
- afirmācija un pozitīvs apgalvojums.

Antonīmija saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu ir valodas sistēmā nostiprinājies nozīmju pretstats. Tie ir termini ar pretēju nozīmi. Antonīmu piemērs ezotēriskas kontekstā ir:

- gaismas būtnes un tumšie spēki, apziņa un zemapziņa
- psiholoģija un parapsiholoģija.

Polisēmija augstākminētajā vārdnīcā tiek raksturota kā divu vai vairāku nozīmju piemītība valodas vienībai. Termins tiek uzskatīts par polisēmisku, ja tam ir vairākas savstarpēji sasaistītas nozīmes, proti, termins apzīmē dažādas lietas, bet tam piemīt viena forma. Kā jau minēts, nozīmēm jābūt zināmā mērā saistītām:

- loze kā zīme, ar kuru lozē, un loterijas biļete.

Homofonija saskaņā ar interneta vārdnīcā „Britannica” sniegto definīciju tāpat kā polisēmija ir vairāku nozīmju piemītība vienam terminam, tikai atšķirībā no polisēmijas nozīmes nav savā starpā saistītas, piem.:

- tīkls- zvejas tīkls un tīkls- grupa.

1.1.2. Morfoloģiskais aspekts

Ne mazāk svarīgs ir arī morfoloģiskais aspekts. Vārds morfoloģijas saskaņā ar interneta vietnē www.dictionary.reference.com sniegto informāciju ir cēlies no grieķu valodas vārda „morph” (forma) un „ology”, kas nozīmē „mācību par kaut ko”. Morfoloģija ir mācība par to, kā vārdi tiek veidoti konkrētajā valodā. Saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu, morfoloģija pēta valodas morfoloģisko sistēmu, morfēmu struktūru un funkcijas, kā arī gramatiskās kategorijas un gramatisko formu veidošanu.

Terminoloģijā vairāk izmantotās vārdšķiras ir lietvārds, īpašības vārds un divdabis, tādēļ aplūkosim to kategoriju izmantošanu. Lietvārdam piemīt trīs pazīmes, proti, dzimte, skaitlis un locījums. Termina dzimte tiek noteikta pašā radīšanas procesā, un to nekādi neietekmē termina tālākais lietojums. Dzimti veido piedēklis vai arī termins tiek veidots tādā dzimtē kā pārējie grupas vārdi. Piemēram, procesu nosaukumi ar piedēkli –šan- vienmēr ir sieviešu dzimtes vārdi ar galotni –a (vai –ās) (Tiešsaiste 11), piem.:

- transformēšanās.

Darbības vai procesa rezultāta nosaukumi ar piedēkli –um vienmēr ir vīriešu dzimtes vārdi ar galotni –s (Tiešsaiste 12), piem.:

- risinājums,

Parasti uz termina skaitli norāda tā nozīme un galotne. Vīriešu dzimtē lietvārdiem daudzskaitļa nominatīvā ir galotne –i, piem.:

- jogi

Sieviešu dzimtē daudzskaitļa nominatīvā ir galotnes –as, –es, –is, piem.:

- āsanas, burves, sinopsis.

Daudzi termini tiek lietoti tikai vienskaitlī, piem.- zemapziņa, bet citi tikai daudzskaitlī, piem.:

- gara vārti.

Neliela daļa lietvārdu ir atgriezeniski un parasti tiem ir izskaņa –šanās (Tiešsaiste 19):

- piemērām, reinkarnēšanās.

Latviešu valodā lietvārda locījumiem apzīmējošajā sastāvdaļā visbiežāk tiek izmantots ģenitīvs, piem.:

- apziņas pārveidošana

dažreiz arī nominatīvs, taču pavisam reti pārējie locījumi, jo tie ir neērti.

Īpašības vārda dzimte, skaitlis un locījums ir pilnībā atkarīgs no apzīmējošā lietvārda. Lai gan īpašības vārdam ir trīs pakāpes, ezotērikas un citu nozaru terminoloģijā tās ir sastopamas reti (Tiešsaiste 19), piem.:

- augstākais spēks.

Divdabis ir darbības vārda forma, kam ir darbības vārda un īpašības vārda vai apstākļa vārda pazīmes. Lokāmie divdabji terminoloģijā var tikt lietoti kā pastāvīgi termini (Tiešsaiste 16), piem., saskaitāmais, gan arī atkarīgā komponenta funkcijā, piem.:

- garīgi attīstītās dvēseles.

Vārddarināšana ir cieši saistīta ar terminoloģijas veidošanu. Tā saskaņā ar Valsts valodas komisijas sastādīto grāmatu „Latviešu valoda” ir process, kurā, izmantojot vārdu krājumā esošos vārdus un vārdu celmus, ar vārddarināšanas līdzekļiem darina jaunus vārdus atbilstoši vārddarināšanas principiem. Jauni termini parasti tiek veidoti ar jau esošajiem līdzekļiem un pamatojoties uz vispārpieņemto praksi.

Šādi ir aktuālākie vārddarināšanas paņēmieni modeļi (Tiešsaiste 26):

1) **Afiksācija** saskaņā ar Valodniecības terminu skaidrojošā vārdnīcā sniegto definīciju ir morfoloģisks process, kurā afikss tiek pievienots vārda saknei vai celmam. Tās galvenie veidi ir sufiksācija, prefiksācija un fleksācija.

a) **Sufiksācija** saskaņā ar akadēmisko terminu datubāzē sniegto informāciju nozīmē vārdu darināšanu izmantojot piedēkļus –šan-, -tāj-, īb-, u.c., piem.:

- skolotājs,

kā arī internacionālos sufiksālos elementus -ism-, -ist-, u.c., piem.:

- sufisms;

b) **Prefiksācija** ir vārdu darināšana izmantojot priedēkļus, piem.:

- zemapziņa, hererosugestija;

c) **Derivatīvā fleksācija**, kas saskaņā ar akadēmiskajā terminu datubāzē sniegto definīciju vārdu darināšanā nozīmē atvasināšanu, izmantojot derivatīvās galotnes, piem., -e:

- burve, vai ar galotni –is: virsaitis.

2) Vēl viens būtisks vārddarināšanas paņēmienu modelis veids ir **salikteņdarināšana** (Tiešsaiste 26). Salikteņdarināšana saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu ir vārdu darināšana, savienojot kopā vienā leksikas vienībā vismaz divus patstāvīgus vārdus vai to celmus. Salikteņi dažādu jomu terminoloģijā ir plaši sastopami, piem.:

- normālpsihologs (normāls + psihologs)

- likteņaplis (liktenis + aplis), u.c.

3) Kā nākamais modelis ir jāpiemin **separācija**, kas tiek skaidrota kā vārddarināšanas paņēmiens, kurā par patstāvīgi lietojamu vārdu kļūst vārda daļa. Šis modelis ir pretējs diviem iepriekšminētajiem modeļiem, piem.,

- asimilācija – similācija.

4) Skaidrojošā vārdnīca definē **konversiju** kā jauna vārda darināšanu vārdam vai vārdformai mainot vārdšķirisko piederību.

5) **Apelativācija** saskaņā ar Valodniecības terminu skaidrojošo vārdnīcu ir īpašvārda pārtapšana par sugasvārdu, piem.:

- Pokaiņu parks - pokaiņi.

6) Pēdējais no modeļiem ir **hibrīdtermins**, kas tiek veidots no dažādu valodu izcelsmes sastāvdaļām. Šāds termins, piem., ir „antropoloģija” (veidots no grieķu anthropos - cilvēks, logos – mācība) vai hererosugestija (veidots no grieķu valodas heretos – atšķirīgs un latīņu valodas- suggestio- ietekmēt).

1.1.3. Fonoloģiskais aspekts

Saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu, fonoloģija ir valodniecības nozare, kas pēta skanisko elementu funkcijas un skaņu attieksmju modeļus. Fonoloģija pētī

fonēmu funkcijas, kā arī skaņas un nozīmes mijiedarbību. Ir svarīgi nodrošināt, lai jaunizveidotais termins atbilstu latviešu valodas pareizrakstības principiem (Tiešsaiste 6).

Viens no būtiskākajiem jautājumiem šī aspekta ietvaros ir garā vai īsā patskaņa izvēle. Saskaņā ar valodnieču Daces Markus un Ilzes Auziņas atziņām garumzīme ir īpaši svarīgā vārdu pāros, kuri paši par sevi ir īsi, un šī garumzīme ir vienīgā pazīme, kas ļauj atšķirt vienu vārdu no otra, piem., pile un pīle, reta un rēta, utt. Šīs autore norāda, ka ne viesiem patskaņiem ir savi burti, piem., divējādā patskaņu e un o izruna izraisa problēmas daudziem, kas vēlas pareizi iemācīties latviešu valodu. Patskanim o ir izšķirama īsā un garā forma. Īsais patskanis o lielākoties ir atrodams vārdu saknē, piem., skolotājs, fenomens, un citi. Garais o savukārt ir sastopams internacionālismu beigās, piem., masons, debitors, profesors un citi. Jāpiebilst, ka dažos gadījumos ir vērojama abu variantu lietošana, piem., citrons. Retos gadījumos patskanis o tiek izrunāts arī kā divskanis, piem., apvārdot, atveidot (VVK, 2013:23).

Patskanim e un ē savukārt izšķir šauro un plato formu. Šauro patskani ē lieto daudzos gadījumos, no kuriem būtiskākie ir svešvārdos, piem.:

- problēma, sistēma

darbības vārdu nenoteiksmē pirms galotnes –t un –ties, piem.:

- reinkarnēties

lietvārdu galotnē, piem.:

- atklāsme.

Plato patskani e un ē lieto visos 1. deklinācijas lietvārdu, lokāmo īpašības vārdu locījumos, piem.:

- grēks, nohipnotizēts

kā arī ja tajā pašā vai nākamajā zilbē nav sašaurinātājskaņas (Tiešsaiste 19), piem.:

- tēls

kā arī citos gadījumos. Jāpiebilst, ka arī dažādos Latvijas reģionos šie divi patskaņi var tikt izrunāti atšķirīgi atkarībā no dialekta.

Latviešu valodā pastāv 10 divskaņi ai, au, ie, ei, eu, iu, ui o [uo], oi, ou. Lai veidotos divskanis, obligāts priekšnoteikums ir abu tā patskaņu atrašanās vienā zilbē. Pozicionālie divskaņi izveidojas gadījumā, kad blakus īsam patskanim atrodas līdzskanis, kā rezultātā notiek skaņas pārveidošanās, piem., dzejnieks, kuru izrunā kā dzejnieks. (Tiešsaiste 7). Taču šīs pārmaiņas attiecas vienīgi uz izrunu, padarot to vieglāku, taču ne uz vārda rakstību. Valodnieces Dace Markus un Ilzes Auziņa norāda, ka mainot divskaņos esošos patskaņus, var iegūt citu divskani, piem., meita un muita.

Saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu, līdzskaņi ir skaņas, kuru izrunai ir raksturīgs troksnis, kas rodas gaisa plūsmai saskaroties ar kādu šķērsli runas aparātā. Latviešu valodā ir 26 līdzskaņi. Saskaņā ar Valsts valodas komisijas izdoto grāmatu „Latviešu valoda” visi līdzskaņi latviešu valodā ir pastāvīgas fonēmas, kurus pamainot mainās arī paša vārda nozīme, piem., lapa-tapa. Līdzskaņus h un f galvenokārt var atrast internacionālismos, jo tie latviešu valodā ir pārņemti no svešvalodām, piem.:

- faķīrs, frekvence, u.c.

Parasti līdzskaņi tiek apzīmēti ar vienu burtu, izņemot dz un dž, kas tiek apzīmēti ar diviem burtiem.

Ja latviešu valodā tiek atveidots svešvārds, kurā pēc kārtas ir sastopami divi vienādi līdzskaņi, parasti rakstībā tiek atstāts tikai viens līdzskanis. Latviešu izcelsmes vārdiem līdzskaņu divkārtšojums nav raksturīgs (Tiešsaiste 6). Taču ir vairāki vārdi, kuros šādi līdzskaņi tiek atstāti atbilstoši oriģinālvalodai, piem.:

- treļļi, mulla, savanna, u.c.

Lielākās grūtības parasti sagādā līdzskaņu mija, kas ir raksturīga tieši II, V un VI deklinācijas lietvārdiem. Saskaņā ar interneta vietnē valoda.ailab.lv pieejamo informāciju, II deklinācijas lietvārdiem līdzskaņu mija ir raksturīga vienskaitļa ģenitīvā un visos daudzskaitļa locījumos, piem.:

- vilnis- viļņa, bauslis- baušļa.

Būtiskas problēmas rodas ar lielā un mazā sākumburta lietošanu. Saskaņā ar Valentīnas Skujiņas pausto, ar lielo sākumburtu rakstāmi vārdkoptermina sastāvā izmantotie īpašvārdi, piem.:

- Botičelli tukšums,

savukārt ar mazo burtu rakstāmi termini, kas radušies īpašvārdiem apelatīvējoties (Skujiņa 1993:52), piem.:

- volts.

Viens no būtiskākajiem jautājumiem fonoloģiskā aspekta ietvaros ir uzsvars. Par uzsvaru parasti uzskata kādas zilbes izcēlumu vārdā ar vairākām zilbēm. Latviešu valodas vārdiem ir raksturīgi uzsvērt pirmo zilbi, piem.:

- pūšļošana, zintnieks.

Otro zilbi uzsver dažos pamazinājuma vārdos, piem., mazlietiņ, kā arī dažos vārdos, kas sākas ar vis-, pa-, ik-, ne-, piem., nekad, vismaz, u.c. Otro zilbi uzsver arī īpašības vārdu un apstākļa vārdu vispārākajā pakāpē, piem., viskošākais, visveiksmīgāk Saskaņā ar valodnieču Daces Markus un Ilzes Auziņas atziņām, citas zilbes latviešu valodā var uzsvērt arī šādos gadījumos: īpašos gadījumos vārda izcelšanai, dažos apstākļa vārdos, kas

veidojušies prievārdam savienojoties ar attiecīgo locījuma formu, piem., pavisam, un citos gadījumos (VVK, 2013:20).

Nākamajā darba nodaļā tiek aplūkota terminu atveide no leksiski semantiskā aspekta. Jāņa Sīļa grāmatā „Tulkojumzinātnes jautājumi” tulkojamība tiek raksturota kā „konkrētas nozīmes pārceļšana no vienas valodas citā valodā bez šīs nozīmes radikālām izmaiņām” (Sīlis, 2009:15). Saistībā ar ezotērikas jomām turpmāk darbā tiek aplūktas gan nozīmes atbilstes, gan arī nobīdes, ilustrējot tās ar atbilstošiem piemēriem dažādās valodās.

2. LEKSISKI SEMANTISKĀ ATVEIDE

Lai terminu veiksmīgi integrētu latviešu valodā ir jāievēro leksiski semantiskais atveides princips, kad termins tiek paņemts no citas valodas, lai ar to apzīmētu kādu jaunu parādību vai jēdzienu latviešu valodā un to nav iespējams izdarīt ar valodā jau pastāvošu vārdu, jo nav pieejams atbilstošs termins (Skujiņa, 1993:52).

Kā Andrejs Veisbergs min grāmatas „Latviešu valoda” nodaļā „Tulkojumvaloda”, citas valodas ietekme uz latviešu valodu ir pilnīgi neizbēgama, un tā ir visai mainīga „no brīvas lokalizācijas līdz ciešai lojalitātei ar ārzemnieciskošanas pieskaņu” (VVK, 2013:374). Kā jau vēlāk darbā minēts, ir tulkotāji, kas cieši pieturas pie latviešu valodā jau zināmiem terminiem, savukārt citi brīvi improvizē ar vārdiem un ievieš jauninājumus, kas dažreiz ir pilnīgi nevajadzīgi un nevēlami.

Viena no lielākajām problēmām, ko rada tulkojumi, ir īpašvārdu atveide. Tā kā tos nav iespējams paturēt oriģinālvalodā, tiek radīti dažādi varianti, atkarībā no tulkotāja. Sakarā ar reinkarnāciju ir jāpiemin slavens amerikāņu psihoterapeits Ian Stevenson, kura vārds tiek tulkots gan kā Aiens, gan kā Ians, Jens un Īans.

Runājot par leksiski semantisko atveidi, Juris Baldunčiks kā galveno problēmu min viltusdraugus (Tiešsaiste 24). Saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu, viltusdraugs ir tulkojuma saskarvalodās lietots ārēji formas ziņā līdzīgs kopīgas cilmes vārds ar līdzīgu izrunu un rakstību, taču atšķirīgu nozīmi. Dažreiz šo vārdu nozīme abās valodās tomēr var vismaz daļēji sakrist. Viltus draugi ne tikai piesārņo valodu, bet arī rada problēmas studentiem, kuru valoda ir līdzīga apgūstamajai valodai, jo studenti bieži vien uztver vārdus ar asociācijas palīdzību.

Juris Baldunčiks izdala divas viltus draugu kategorijas, proti, pilnīgi viltusdraugi un daļēji viltus draugi. Pie pirmajiem viņš pieskaita tādus vārdus, kam nozīme abās valodās pilnīgi atšķiras, piem., carbon un karbons, savukārt otrajā kategorijā var būt vārdi, kuru nozīme daļēji pārklājas (Tiešsaiste 24), piem.:

- minister un ministrs
- replica un replika, kuru var tulkot gan kā komentāru, gan arī gleznas kopiju.

Šajā kontekstā ir jāpiemin arī kalki, kas saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu apzīmē vārdu vai vārdu savienojumu, kura morfoloģiskā vai semantiskā struktūra veidota pēc konkrēta citas valodas parauga, parasti, burtiski pārtulkojot citvalodas vārda vai teiciena sastāvdaļas. Valodniece Inta Freimane kalkus iedala šādās kategorijās: **leksiskie kalki**, proti, no citas valodas pārņemtas svešas leksēmas, kuru aizguvējvalodā nav, piem.:

- sari, burka (austrumu sieviešu galvassega)

derivatīvie kalki, proti, darinājumi pēc svešiem modeļiem, piem.,

- piegājiens

un **semantiskie kalki**, proti, pēc citas valodas parauga pārņemta vārda nozīme (Tiešsaiste 13), piem.:

- pasvītrot.

2.1. Semantiskās nobīdes

Semantisko nobīdi varētu raksturot kā valodas fenomenu, kurā kāda tās sastāvdaļa neatbilst apkārtējo vārdu radītajam priekšstatam. Semantiskā nobīde parasti parāda, ka vārdam vai frāzei var būt vairākas nozīmes un vārds var tikt aplūkots dažādos kontekstos. Vārda patiesā nozīme var būt atšķirīga no atspoguļotās nozīmes. Izmaiņas vārdu vai frāžu nozīmē ir tikpat pierastas, kā to formas izmaiņas. Nozīmes maiņa notiek, jo vārdi tiek pastāvīgi lietoti, un runātājs ne vienmēr ar konkrētiem vārdiem grib paust vienu un to pašu domu (Tiešsaiste 21).

Semantiskās nobīdes ietver sevī tādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, kā metafora, epitets, alegorija, paradokss, ironija, oksimorons, un citas.

Metafora ir viens no visizplatītākajām semantiskajām nobīdēm. Metafora saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu ir nosaukuma pārnese uz līdzības pamata, proti, reālijas nosaukums tiek izmantots kādas līdzīgas reālijas apzīmēšanai. Metaforas parasti netiek lietotas sarunu valodā, tās ir raksturīgas prozas un dzejas darbiem. Ir jāatceras, ka metafora vienā valodā var nebūt metafora citā valodā, tādēļ tulkotāji parasti saskaras ar problēmām to tulkošanā, jo burtiski tulkojot jēdziens zaudē savu oriģinālo nozīmi, piem.:

- ļauna acs, vēlmju koks, bēdu jūra, likteņa zirgs, u.c.

Epitets saskaņā ar augstākminēto vārdnīcu ir ekspresīvs, emocionāli iedarbīgs apzīmētājs. Epitets var būt viens vai vairāki vārdi, taču arī tie raksturo vienu parādību. Epitets tēlaini raksturo tam sekojošo vārdu, piem.:

- Lielais arhitekts (ar nozīmi Dievs), baisais mūžības rats.

Alegorija skaidrojošajā vārdnīcā tiek minēta kā tēlaina abstraktas idejas izpausme. Alegorijas vēsturiski tika izmantotas mākslā, jo atklāj slēptu nozīmi ar simbolu, attēlu un dažādu notikumu aprakstu palīdzību. Vārds alegorija saskaņā ar Merriam-Webster vārdnīcu ir cēlies no latīņu valodas vārda allegoria ar nozīmi teikt vienu, bet domāt ar to ko citu. Par alegoriju parasti sauc pārnests nozīmes lietošanu cita tēla vietā, piem.:

- zelta ādere.

Saskaņā ar interneta vietni yourdictionary, **paradokss** ir apgalvojums, kas pats par sevi ir pretrunīgs, jo bieži satur divus apgalvojumus, kas abi ir patiesi, bet kopumā nevar būt pareizi vienlaicīgi. Interneta vārdnīca Merriam-Webster norāda, ka paradokss ir cēlies no latīņu valodas vārda paradoxum un nozīmē kaut ko neticamu vai tādu, kas atrodas ārpus ticamības robežas. Paradoksi parasti tiek lietoti, lai izvairītos no teksta garlaicīguma un vienveidības. Paradoksu izmantošana padara tekstu interesantāku un vieglāk iegaumējamu, piem.:

- beigu sākums un slīkt mūžīgās dzīves strautā.

Oksimorons saskaņā ar interneta vietni thefreedictionary.com ir apgalvojums, kurā vārdi tiek pretstatīti viens otram. Vārds oksimorons ir cēlies no grieķu valodas vārda oxymoros ar nozīmi „mulķīgs”. Rakstnieki bieži vien izmanto oksimoronus, lai ieviestu tekstā kādu ironisku noti un apzināti maldinātu lasītāju. Interneta vietnē EnglishClub tiek norādīts, ka oksimoroni lieliski palīdz uzsvērt kādu konkrētu domu vai īpašību un šī ir viena no semantiskajām nobīdēm, ko var sastapt arī ikdienas valodā, piem.:

- steidzies lēnām, dzīvais mironis, u.c.

Hiperbola saskaņā ar Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu nozīmē kādas parādības apzinātu pārspīlējumu. Tā satur izteicienu, ko nevar uztvert burtiski. Tā kā vārds hiperbola ir cēlies no grieķu valodas vārda „hyperbole”, tā nozīme „pārspīlējums” jau pati par sevi parāda uz šīs semantiskās nobīdes raksturu. Bieži hiperbolas tiek izmantotas prozā un dzejā, lai izraisītu lasītājā vēlamās emocijas, taču tās ir sastopamas arī ekspresīvu personu runā, norādot uz plašo emociju gammu, piem.:

- kamēr pūcei aste ziedēs, lēni ejot, mēs tur nonāksim pēc 100 gadiem.

Ironija saskaņā ar interneta vārdnīcā thefreedictionary sniegto nozīmi ir apgalvojums, kura jēga ir pilnīgi pretēja tajā ietvertajai nozīmei. Atšķirībā no sarkasma ironija netiek izmantota kāda apvainošanai. Izšķir divus ironijas veidus, proti, verbālā ironija un situatīvā ironija. Verbālajā ironijā vārdiem parasti ir citāda jēga nekā pateiktajam apgalvojumam, ar ko runātājs apzināti grib izteikt konkrētu domu. Situatīvajā ironijā parasti notiek kaut kas pretējs tam, ko lasītājs vai klausītājs sagaida (Tiešsaiste 12). Lietojot ironiju, pastāv risks, ka klausītājs var nesaprast pausto domu. Ironija tiek izmantota, lai pasmietos par kādu parādību, ironizētu par notiekošo vai pat to kritizētu piem.:

- diena ir tik silta kā Ziemeļpolā.

Saskaņā ar Valsts valodas komisijas sniegto definīciju, **metonīmija** ir nozīmes pārnēsums, kas izriet no nojēguma par priekšmetu vai parādību ciešu sakaru; arī vārds vai vārdu savienojums, kam ir šāds nozīmes pārnēsums. Vārds metonīmija saskaņā ar Merriam-Webster vārdnīcu ir cēlies no grieķu valodas ar nozīmi „nosaukuma maiņa”. Metonīmijas

parasti tiek izmantotas ikdienas sarunās, lai ar asociācijas palīdzību raksturotu kādu parādību, piem., Pentagons raksturo ASV Aizsardzības ministriju.

Raisas Universitātes ASV profesore Sjūzena Kemere norāda, ka vārdu konteksta semantiskās nobīdes apraksta vārdu ierastās nozīmes pakāpenisku maiņu, jo sabiedrība sāk izmantot tos jaunos kontekstos, un šo vārdu nozīme kļūst ierasta. Bieži vien semantiskās nobīdes laikā vārda nozīme mainās tik radikāli, ka jaunā nozīme kļūst pilnīgi pretēja oriģinālajai nozīmei (Tiešsaiste 27), piem., vārdā šausmīgi, kas agrāk nozīmēja briesmas, bet mūsdienās tiek lietots arī tādos vārdu savienojumos, kā šausmīgi skaists, norādot uz kādu īpaši krāšņu parādību.

2.2. Semantiskās atbildes

Saskaņā ar Ilzes Vancānes atziņām rakstā „Latviešu datorterminoloģijas attīstība”, „semantiskā atbilde ir panākama, lai termins iekļautos terminu sistēmā pēc nozīmes. Tā, darinot terminus, katram afiksam ir noteikta semantiskā slodze, kas raksturīga attiecīgajā valodas sistēmā. Piedēkļu -ums un -šana nozīmes terminoloģijā nošķir: atvasinājumi ar piedēkli- um, piem., nobūrums, apvārdojums, nosauc darbību un procesu rezultātu, bet atvasinājumi ar piedēkli-šana, piem., hipnotizēšana, apzīmē procesa aktīvās darbības norises” (Tiešsaiste 15).

Darbā tiek analizēti un salīdzināti 174 termini 7 dažādās jomās – latviskie svētki un tradīcijas, brīvmūrniecība, joga, mirušo balsu fenomēns, reinkarnācija, reiki un neirolingvistiskā programmēšana.

Salīdzinājumam tiek piedāvāti spilgtākie piemēri ar semantisko atbilsmi sadalījumā pa jomām:

Joma	Termins angļu valodā	Termins latviešu valodā
Latviskie svētki un tradīcijas	The oaks of righteousness	Taisnīguma koki
	Firepit grave	Ugunskapi
	Pagan	Pagāns
	Feast of St. Michael's	Svētā Mihaela svētki
	Seven Sleepers's Day	Septiņu gulētāju diena
Joga	Universal spirit	Visuma gars
	Temple of Holly Wisdom	Dievišķo atziņu templis
	Initiation with fire, water, etc.	Pārbaude ar uguni, ūdeni, utt.
	Self-turture	Pašmociņa
	Spiritual prayer	Garīgā lūgšana
	The upper/lower triangle	Augšējais/zemākais trijstūris

	Detoxication	Detoksikācija
	Bear grip	Lāča satvēriens
Brīvmūrniecība	Freemasonry	Brīvmūrniecība
	All-seeing eye	Visu redzošā acs
	Blazing delta	Liesmojošā delta
	Grand Master	Lielmeistars
	Instructive tongue	Pamācošā mēle
	Temple of Solomon	Zālamana templis
Mirušo balsu fenomēns	Voice phenomenon	Balss fenomēns
	White noise	Baltais troksnis
	Psychokinesis	Psihokinēze
	Extrasensory perception	Ārpusjutekliskā uztvere
	Accoustic hallucinations	Akustiskās halucinācijas
	Psychic automatism	Psihiskais automātisms
	Psychic remnants	Psihiskās atliekas
Reinkarnācija	Regression therapy	Regresijas terapija
	Troubled spirits	Nemierpilnie gari
	Beginner souls	Iesācējdvēseles
	Soul remodelling	Dvēseles pārmodelēšana
	Advanced souls	Attīstītās dvēseles
	Council of Elders	Vecajo padome
	Spiritual justice principle	Garīgā taisnīguma princips
Neirolingvistiskā programmēšana	Scientific prayer	Zinātniskā lūgšana
	Objective mind	Objektīvais gars
	Duality of mind	Gara dualitāte
	Decree method	Lēmuma metode
	Prayer therapy	Lūgšanu terapija
	Miracle-working power	Brīnumdarītājspēks
Reiki	Reiki practitioner	Reiki praktiķis
	Reiki intention	Reiki nolūks
	Quick lift	Quick lift

Apkopojot semantiskās atbildes darbā izmantotajos terminos, var secināt, ka gandrīz visās jomās daudzu terminu tulkojums pilnībā atbilst avotvalodas terminam. Visvairāk terminu atbilstības ir neirolingvistiskās programmēšanas jomā, jo Džozefs Mērfijs savā darbā piedāvā bagātīgu paša veidotu terminu klāstu, kurus tulkotāja ir atveidojusi piesardzīgi, lai neizmainītu terminu nozīmi, tādējādi tulkojot tos burtiski.

Otra izplatītākā joma terminu atbilstes ziņā ir joga, kurā arī ir vērojams plašs terminu klāsts ar minimālām iespējām paplašināt termina nozīmi, jo lielākā daļa terminu jau kopš pirmskara laikiem ir tikusi plaši izmantota dažādās publikācijās.

Krietni retāk semantiskās atbilstes ir vērojamas reiki un latvisko svētku un tradīciju jomā. Reiki jau pati par sevi ir joma ar mazāku terminu skaitu. Tā kā reiki ir jauna austrumu prakse Latvijā, un par to ir publicēts ierobežots grāmatu skaits, tulkotāja ir atļāvusies lielāku brīvību terminu atveidošanā. Attiecībā uz latviskajās tradīcijās sastopamajiem terminiem ir jāpiebilst, ka tie ir cēlušies no dažādām valodām un laika gaitā mainījušies, tādēļ arī tajos ir vērojams ierobežots atbilstmju skaits.

2.3. Kulturreālijas

Saskaņā ar bulgāru valodnieku Vlahova un Florina teoriju, kulturreālijas ir vārdi vai to kombinācijas, kas apzīmē objektus un jēdzienus, kuri ir raksturīgi vienas nācijas dzīves stilam, sabiedriskajai dzīvei, kultūrai, kā arī sociālajai un vēsturiskajai attīstībai, bet nav raksturīgi kādai citai nācijai. Parasti to galvenais mērķis ir atspoguļot nacionālo kolorītu, bet tiem nav precīzu tulkojumu mērķvalodā. Saskaņā ar autoru teikto, divas galvenās īpatnības kulturreāliju ieviešanai mērķvalodā ir analoga termina trūkums mērķvalodā un vēlme pārnest tajā ne tikai semantiku, bet arī izjūtas un nokrāsu (Vlahovs, S., Florins, S., 1980: 22). Vārds „reālija” saskaņā ar interneta vārdnīcu thefreedictionary ir cēlies no latīņu valodas, kas nozīmē „īstas lietas”, proti, materiālas lietas kā pretstats abstraktām lietām.

Valodnieki iedala kulturreālijas šādās kategorijās:

I. Ģeogrāfiskās kulturreālijas:

- 1) Ģeogrāfiskie un meteoroloģiskie objekti:
 - Cambrian explosion (lielais sprādziens)
- 2) Cilvēka radītie ģeogrāfiskie objekti:
 - Temple or Salamon (Zālamana templis), Meka
- 3) Endēmisms:
 - Joshua tree (Džošvas koks), the Oak of Righteousness (Taisnības koki Izraēlā).

II. Etnogrāfiskās kulturreālijas:

- 4) Ikdienas dzīve:
 - corn dolls (kukurūzas lellītes raksturīgas Britu salām);
- 5) Darbs:

- Sachristan (ķesteris), reiki master (reiki meistars);

6) Kultūra:

- Masons (brīvmūrnieki), jogi (jogs), ciagun (ciaguns, Austrumu domāšanas veids un prakse), voodoo (vudū, Āfrikas maģiska prakse);

7) Nacionālā piederība:

- Celts (ķelti)

III. Sociālās un politiskās kultūrreālijas:

8) Administratīvi teritoriālā vienība:

- Holly land (apsolītā zeme jeb Izraēla);

10) Iestādes un organizācijas:

- Masonic lodge (masonu loža);

12) Militārie termini:

- Order of Rose (Rozes ordenis), Templar Order (templiešu ordenis)

IV Militārās kultūrreālijas:

13) Reliģija:

- Druids (druīdi Irījā), sufism (sūfisms), buddism (budisms), hinduism (hinduisms), rosicrucianism (rozenkrancieši).

Valodnieki Vlahovs un Florins uzskata, ka pastāv dažādas stratēģijas, ko izmanto tulkotāji saskaroties ar kultūrreāliju tulkošanu mērķvalodā:

- Transliterācija jeb vienas grafētikas sistēmas burtu un burtkopu rakstījuma atveidošana ar atbilstošiem citas sistēmas burtiem un burtkopām, piem.:

рейки un reiki.

- Atveide, izmantojot mērķvalodas pareizrakstības normas, piem.:

patanjali un patandžali, pranayama un prānājāma.

- Pastāv iespēja aizvietot avotvalodas kultūrreālijas ar variantiem mērķvalodā, piem., „vudu” aizstājot ar „pūšļošanu”.

- Kultūrreālijas aizstāšana ar skaidrojošu tulkojumu, piem., vudu aizstājot ar buršanos. Šajā gadījumā termins nesaglabā savu oriģinalitāti, jo vudu ietver sevī arī reliģiskus motīvus.

- Kultūrreāliju atveidošana, izmantojot derivatīvo kalku (Vlahovs, S., Florins, S., 1980: 62), piem.:

all-seeing eye jeb visu redzošā acs, all-hearing-ear or visu dzirdošā auss.

Inta Freimane publikācijā „Kalkēšana kā viena no centrālajām valodas prakses problēmām” norāda, ka „Par derivatīvajiem kalkiem uzskatāmi vārdi, kas darināti pēc citas valodas (donorvalodas vai starpniekvalodas) vārddarināšanas modeļiem, netipiski izmantojot receptorvalodas vārddarināšanas līdzekļus un paņēmienus”. Kultūrreāliju atveidošana izmantojot puskalkus (Tiešsaiste 13). Saskaņā ar Ievas Zaubergas teikto, tā ir metode, kad vārds vai to kombinācija tiek atveidota, tulkojot vienu vārdu, bet otru atstājot netulkotu (Zauberga, 2004:71).

Pēdējā tulkošanas stratēģija ir kultūrreālijas izlaišana jeb pilnīga atteikšanās no tās. Ieva Zauberga to dēvē par reālijas vai tās daļas pilnīgu vai daļēju izslēgšanu no tulkojamā teksta. Šāds risinājums ir iespējams gadījumos, kad tulkojamā reālija ir pārāk sarežģīta vai nebūtiska.

Jāpiebilst, ka teksta tulkošanas procesā no avotvalodas mērķvalodā, tulkotāji bieži vien izvēlas vairāku metožu kombinācijas, lai saglabātu nacionālo kolorītu, bet tajā pašā laikā padarītu tekstu saprotamu un viegli uztveramu lasītājam.

Maģistra darba empīriskajā daļā tiek atlasīti, analizēti un salīdzināti termini dažādās ezotēriskas jomās. Jāpiemin, ka dažas ezotēriskas jomas ir bijušas populāras Latvijā jau kopš pirmskara laikiem, piem., joga un brīvmūrniecība, savukārt citas, piem., reiki un ciagun ir kļuvušas populāras pavisam nesen. Tā rezultātā jaunākajās jomās termini nereti nav nostabilizējušies, kas mudināja darba autori daudzos gadījumos piedāvāt labskanīgākus terminus.

3. EZOTĒRIKAS TERMINU ATVEIDOŠANA PUBLIKĀCIJĀS DAŽĀDOS LAIKA PERIODOS

Lai veiksmīgi uzsāktu mūsdienās pieejamo materiālu izpēti, likās interesanti aplūkot, kādi ezotērikas termini ir sastopami pirmajos publicētajos avotos latviešu valodā, no kādām valodām un ar kādām metodēm tie tika atveidoti, un kā šie termini laika gaitā turpināja attīstīties. Lai gūtais priekšstats būtu pilnīgāks, tika izmantoti atšķirīgi avoti, proti, aplūkoti latviešu dzīvesziņā pieejamie termini, no vācu valodas tulkotie materiāli par latviešu parašām, pirmskara un gadsimta vidū publicētie literatūras avoti, kā arī daudzveidības nolūkā tika veikts ieskats ar mistiku apvītajā brīvmūrniecībā, kas bijusi fantāziju objekts jau kopš Kristus laikiem. Apkopotie rezultāti tiks atainoti sekojošās apakšnodaļās.

3.1. Seno latviešu dzīvesziņā izmantotie termini

Latviešu kultūra ir bagāta pateicoties tās garīgajam mantojumam, paražām, ticējumiem, mitoloģijai, tradīcijām un folklorai, kas veidojusies un attīstījusies gadsimtiem ilgi. Daļa no tām tiek ievērota ikdienas dzīvē, daļa tiek celta godā svētku reizēs, bet vēl cita tiek uzskatīta par mistisku, arhaisku vai bērnišķīgu, tomēr neatkarīgi no tā, netiek aizmirsta un turpina pastāvēt.

Kādi tad ir latviešu gara mantojumā saglabātie termini? No kurienes tie radušies? Vai tie ir raksturīgi tikai vienai tautai, vai atrodami arī citu tautu kultūrā?

Latviešu mitoloģija nav iedomājama bez mūsu sentēvu dieviem- Pērkona, Māras, Laimas, Dēklas, Ūsiņa, Meža mātes, Ausekļa, Zemes mātes, Veļu mātes un citiem. Daudzi no šiem latviešu dieviem tiek pirmo reizi pieminēti tādos literatūras avotos kā Livonijas Indriķa Hronika un Paula Einhorna „Elkdievības un māņticības atspēkojumā”. Tajos ar izbrīnu tiek minētas dažādas dievības, kas atbild par konkrētu vietu un parādību. Jo īpaši ar satraukumu tiek pieminēta dieve Māra, kura tiek izmantota kā paraugs „**confusum chaos**” jeb „**juceklīgajā latviešu māņticībā**”, jo autors uzskata, ka kristiešu Santa Maria jeb Svētā Marija ir sliktas Dieva vārda sludināšanas laikā sajaukusies ar pagānisko lopu dievi, veidojot visai sarežģītu un ķecerīgu kombināciju. Tāpat avotos tiek minēta arī „**Fortuna**” jeb laimes dieviete, ar ko tiek apzīmēta Laima, „**Dewig Uschinge**” jeb „**zirgu dieviņš Ūsiņš**”, „**Deo Moschel**” jeb „**govju dieve Mārša**” un „**Deus Cerehling**” jeb „**tīruma dieviņš Cēreliņš**” (Tiešsaiste 14). Kā jau tas ir raksturīgi vācu kundzības laika publicētajiem avotiem, termini tiek rakstīti latīņu vai vācu valodā, izmantojot latviešu valodas īpašvārdus un vietvārdus un

piemeklējot tiem atbilstošas galotnes. Attiecībā uz terminu „confusum chaos” latīņu valodā jāpiebilst, ka jau augstākminētajā periodā tas bija visai populārs un tika izmantots neizprotamu situāciju raksturošanai. Šajā gadījumā termins nav burtiski tulkots latviešu valodā, bet gan atveidots, pielāgojot to kontekstam par pagānismam raksturīgo jucekli, kad nav izprotama dievu un dievību nozīme un hierarhija.

Jānis Paliepa savā darbā „The origin of the Baltic and Vedic languages: Baltic Mythology” savukārt ir tulkojis zirgu dieva Ūsiņa vārdu kā „Ūsiņš, the deity of horses”, bet Māru viņš nosauc par „Mother of Earth” (Tiešsaiste 28). Jāpiebilst, ka, dažādos avotos paustā informācija attiecībā uz Māras tulkojumu kā „Zemes māte” nav viennozīmīgs. Pastāv avoti, kuros Māra tiek dēvēta par Zemes māti, taču citos avotos tiek norādīts, ka Zemes māte, Meža māte un citas ir Mārai pakārtotas dievības.

Arī likteņa lēmējas Laimas vārds dažādos avotos tiek tulkota atšķirīgi. Vienā no tiem Laima tiek dēvēta par „**Laima - the Goddess of luck**” (Tiešsaiste 14), citā viņa tiek saukta par „**Baltic Deity of Fate**”, bet vēl kādā „**Laima - the Goddess of Destiny**”. Visi tulkojumi ir pareizi un atbilst būtībai. Interneta vietnē www.godchecker.com Laima tiek dēvēta arī par „**Goddess of Pregnancy**” jeb „**Mātes cerību dievieti**”. Tas savā ziņā tā arī ir, jo Laima lemj vēl nedzimušā bērniņa likteni. Grieķu mitoloģijā likteņa lēmēja ir dieviete Moira, taču tā pilda līdzīgas funkcijas kā latviešu dieviete Māra, un abu dieviešu vārdi ir ļoti līdzīgi.

Svešautiešiem mūsu mitoloģija un jo īpaši dainas, kurās tiek aprakstīti latvietim svarīgi tēli un parādības, ir grūti saprotamas, jo šīm tautām nav kopīgu kultūras tradīciju ar latviešiem. Tas gan vairāk attiecināms tieši uz vācu iebrucējiem, kuri ar izbīnu skatās uz latvieša attieksmi pret dabu. Vairākos avotos ir aprakstīta mūsu senču mīlestība pret kokiem. „Ozols apzīmē latvieša spēku un izturību, kurš dzen dziļas saknes dzimtajā zemē” (Zauberga, Veisbergs, Chesterman, 2003:15). Lai kā kristieši brīnītos par šo parādību, tomēr ozoli kā īpaši koki ir aprakstīti jau Bībelē, saucot tos par „**the oaks of righteousness**” jeb „**taisnīguma kokiem**”, kurus Dievs ar savu svētību stāda Svētajā zemē, un tādējādi parādot īpašo attieksmi pret šo koku. Tādējādi jāsecina, ka ozols bija koks ar īpašu nozīmi arī kristietībā, un tas tika cienīts un godāts.

Izpētot materiālus par indiešu vēdās sastopamajiem dieviem, var atrast dažas līdzības ar latviešu valodu. Vēdiskais „Devas” pēc izrunas ir tikpat līdzīgs latviskajam vārdam „Dievs”, kā latīņu valodas vārds „Deus”. Tāpat vēdās minētais „**Vayu**” (vēja dievs) pēc izrunas ir ļoti līdzīgs mūsu **Vēja (mātei)**. Vairākas līdzības ir saskatāmas arī starp latviešu un lietuviešu valodas dievību nosaukumiem. Piemēram, saskaņā ar *Wikipedia* atrodamo informāciju, rīta zvaigzne un ausmas dievība lietuviešu valodā tiek saukta par „**Aušrine**”, kas pēc izrunas ir

līdzīga latviešu dievībai **Auseklim**. Tāpat lietuviešu valodas „**Pērkunas**” ir ļoti līdzīgs latviešu valodās „**Pērkonam**”.

Svētki vienmēr ir bijuši latviešu dzīves būtiska sastāvdaļa. Aplūkosim, no kurienes ir cēlušies daži to nosaukumi, un ko tie simbolizē.

Miķeļdiena ir rudens saulgriežu svētki. Pirms Miķeļiem parasti tika novākta visa raža, tādējādi tie ir arī apjumības svētki. No šīs dienas tumsa ņem virsroku, un iesākas veļu laiks. Miķeļdienas nosaukums ir radies par godu „**Sancte Michael Archangele**” jeb **Erceņģelim Mihailam**, kas reliģijā ir pats varenākais Dieva eņģelis. Latviešu Miķeļdienas svinības sakrīt ar baznīcas svinētajiem „**Feast of St. Michael’s**” jeb „**Svētā Mihaela svētkiem**”. Saskaņā ar angļu valodā publicētajiem materiāliem (Tiešsaiste 30), papildus kristiešu tradīcijām šajos svētkos, ko, Britu salās dēvēja arī par „**Michaelmas**”, ļaudis piekopa dažādas pagāniskas tradīcijas. Taču arī šajā kultūrā tie bija ar ražas novākšanu saistīti svētki, kuru laikā tikai veidotas „**corn dolls**” jeb „**kukurūzas vālišu lelles**” no pēdējās ražas. Viena no galvenajām tradīcijām Miķeļdienā bija iegūt druvu dievības Jumja labvēlību. Par Jumi latvieši sauc arī divus kopā saaugušus augļus, vārpas, utt. Aplūkojot pieejamo informāciju par Indoeiropiešu dievībām, redzam, ka vārds **Jumis**, iespējams, ir cēlies no Indoeiropiešu dievības **Yamas** vārda ar nozīmi „dubults, dvīņi” (Tiešsaiste 31).

Tieši tāpat kā Miķeļdienai, arī **Mārtiņdienas** tradīcijas sakņojas kristīgajā pasaulē. Mārtiņdiena latviešiem ir laiks, kad sākas ziemas gaidīšana. Mārtiņdienas nosaukums cēlies no „**Feast of St. Martin**” or „**Martinmas**”, kas tika svinēti par godu Svētajam Martinam no Tūras. Sākotnēji šie svētki tika svinēti Francijā, bet tad izplatījās pa visu Eiropu un ir veltīti vienam un tam pašam mērķim. Martinmas laikā tiek kauti lopī un gatavoti bagātīgi ēdieni. No šīm tradīcijām ir cēlies arī termins „**Martinsgans**” jeb „**Mārtiņdienas zoss**”, kas ir tradicionālais šīs dienas ēdiens lielā daļā Eiropas valstu. Tāpat kā latviešu valodā, daudzās Eiropas valstīs svinēto svētku nosaukumā ir iekļauts Mārtiņa vārds. Piemēram, Austrijā- Martinloben, Dānijā – Martinsofen, Maltā- Jum San Martin, utt. (Tiešsaiste 2).

2. februārī pasaulē svin „**Candlemas Day**” jeb „**Sveču dienu**”. Lai gan daudzās valstīs šī diena tiek saistīta ar kristietību, kura simbolizē Svētās Marijas attīrīšanās rituālu 40 dienas pēc Jēzus dzimšanas, pagāniskās tradīcijās tāpat kā Latvijā šī diena tika veltīta saules spēka vairošanai, jo sākās pavasara gaidīšana.

27. jūnijā pasaulē tiek atzīmēta „**Seven Sleepers Day**” jeb „**Septiņu gulētāju diena**”, kuras nosaukums ir cēlies no vācu valodas vārda „**Siebenschlafertag**”. Saskaņā ar leģendu laika apstākļi šajā dienā ietekmēs laika apstākļus nākamo septiņu nedēļu laikā. 10. jūlijā savukārt tiek atzīmēta „**Seven brothers day**” jeb „**Septiņu brāļu diena**”. Latvijā savukārt lietus Septiņu gulētāju dienā nozīmēja lietu septiņu dienu garumā, bet lietus Septiņu brāļu

dienā- lietu septiņu nedēļu garumā. Svētku nosaukums ir burtiski tulkots no vācu valodas, kurā šis nosaukums sākotnēji radās.

Visbeidzot latviešu **Pētera dienas**, kas tiek svinēta 29. jūnijā, nosaukums ir radusies no kristiešu svētkiem „**The Feast of Saints Peter and Paul**” jeb citā vārdā „**Solemnity of Saints Peter and Paul**” (Tiešsaiste 3). Šī diena pasaulē tiek atzīmēta par godu svētajam Pēterim un Pāvilam, kas mira mocekļu nāvē. Latviešiem šie svētki nesaistās ar reliģiju, bet gan ar vasaras saulgriežu noslēgumu. Tā bija tāda kā Jāņu atsvēte. Pēterdiena šajā darbā ir pieminēta tādēļ, ka atšķirībā no Jāņiem un Ziemassvētkiem, kad kristīgās tradīcijas var stingri nodalīt no pagāniskajām, Pēterdiena tomēr Latvijā vairāk saistās tieši ar senču tradīciju piekopšanu.

Pētot literatūras avotus par pagānu tradīcijām, var secināt, ka daudzi tajās sastopamie termini ir raksturīgi vairākām tautām. Iespējams, tas saistīts ar kariem, cilvēku migrāciju un citiem faktoriem, kad tika pārņemtas svētku svinēšanas tradīcijas, darba un ikdienas rituāli. Termini ir fonētiski, semantiski vai morfoloģiski līdzīgi, vai arī termini ir burtiski tulkoti no kādas citas piem., vācu vai latīņu valodas.

3.2. Pirmajos literatūras avotos latviešu valodā izmantotie termini

Pirmā latviešu valodā izdotā grāmata bija 1586. gadā Kēnisbergā izdotā luterāņu rokasgrāmatas pirmā daļa Enchiridion, ietverot tajā Mārtiņa Lutera katķismu, bet tam pāris gadus vēlāk tika izdoti evaņģēliju fragmenti un dziesmu grāmata latviešu valodā (Tiešsaiste 18). Šīs grāmatas tika tulkotas un publicētas tikai ar vienu mērķi, proti, iedzīt tumsonīgajos latviešos bijību pret kristīgo Dievu un tādējādi kontrolēt viņus.

Viens no pirmajiem interesantākajiem avotiem, kuros ir sastopami ar mistisko pasauli saistīti termini, ir Heinrici Cronicon Lyvoniae jeb Indriķa Livonijas hronika (Tiešsaiste 10). Nav precīzi iespējams noteikt darba sacerēšanas laiku, taču aptuveni tas varētu būt 1224./26. gads, un to ir sarakstījis Imeras katoļu priesteris Latviešu Indriķis. Grāmatā tiek aprakstīta bīskapu darbība, zemju iekarošana, kristietības ieviešana un citas tam laikam aktuālas tēmas. Indriķa hronika tika sarakstīta latīņu valodā, bet pirmais tulkojums latviešu valodā tika izdots 1883. gadā.

Hronikā aplūkoto terminu apskati jāsāk ar vārdu „**pagāns**”, kas ir viens no visplašāk darbā sastopamajiem terminiem. Ar to Indriķis saprot personu vai to grupas, kas netic kristīgajam Dievam, bet pielūdz savus daudzus Dievus. Vārds „pagāns” ir cēlies no latīņu valodas vārda „pagānus” ar nozīmi „neīsto dievu pielūdzējs”, un šis vārds tādā kontekstā tiek izmantots daudzās pasaules valodās, piem., „**pagano**” spāņu un itāļu valodā, „**pagan**” angļu

valodā, utt. Hronikās pagānisms tiek aprakstīts kā dažādu pretdievisku rituālu praktizēšana. Viena no tām ir „elkdievību” pielūgšana. Ar šo terminu tiek saprasta redzamu un neredzamu dievību slavināšana, kas ir pretrunā ar kristietības filozofiju. Pagāni, piekopjot dažādus rituālus un nesot upurus, pielūdz savus mistiskos dievus. Termins „elkdievība” ir sastopams daudzās pasaules valodās jau kopš Vecās Derības laikiem, tikai uzskati par to ir atšķirīgi. Indriķa Hronikā tiek runāts par upuriem, ko pagāni nesa saviem dieviem, taču šiem dieviem netika dota fiziska forma, veidojot tos skulptūrās vai citos objektos. Termins „elkdievība” ir tulkots no latīņu valodas vārda „idolatria”, kas saskaņā ar NMerriam- Webster vārdnīcu ar nozīmi elku pielūgšanu. Jāpiebilst, ka Indriķa hronikas sarakstīšanas laikā lielāka daļa terminu tika veidoti latīņu valodā un atveidoti latviešu valodā atbilstoši to kontekstam.

Grāmatā vairākas reizes tiek pieminēta pagānu tendence glabāt savus aizgājējus „**ugunskapos**”. Ar ugunskapiem mēs saprotam nelaiķu kremēšanu, veicot konkrētus rituālus. Indriķis piebilst, ka šādas darbības ir pretrunā ar kristīgajā pasaulē pieņemto mirušo pavadīšanu pēdējā gaitā. Ugunskapi mūsdienu izpratnē ir mirušo sadedzināto atlieku ievietošana kapā vai īpaši paredzētās urnās. Šādu mirušo apglabāšanas veidu piekopa senie kurši, vikingi, indiāņi un citas tautas. Angliski šādi apbedījumi tiek saukti par „**fire-pit graves**”, kas semantiski atbilst terminam latviešu valodā.

Indriķis savā darbā min kādu interesantu terminu, proti, „**likteņa zirgs**”. Turaidas līvi gribēja ziedot katoļu priesteri Teoderihu savām elkdievībām, tādēļ izlēma likteņa zīlēšanai izmantot "likteņa zirgu". Saskaņā ar līvu uzskatiem uz zirga muguras sēdēja pats visuvarenais Dievs. Leģenda vēsta, ka zirgs divas reizes pārkāpa uz zemes novietotam šķēpam ar dzīvības lēmēju kāju, tādējādi nodrošinādams priesteri dzīvības saglabāšanu (Tiešsaiste 14). Angļu valodā šis termins varētu tikt tulkots kā „**horse of fate**”, taču augstākminētās darbības, iespējams, bija raksturīgas Hronikās aprakstītā reģiona iedzīvotājiem, jo nekur publicētajos avotos parādības ar šādu nosaukumu netiek fiksētas.

Hronikā tiek minēta arī tāda interesanta parādība kā „**lozes mešana**”. Netiek gan precizēts, kādi priekšmeti tiek mesti, taču tas tika veikts ar mērķi noteikt kādai ticībai pieslieties- krievu ortodoksālajai, vai tomēr latīņu katoļu ticībai. Angļu valodas ekvivalents šim terminam latviešu valodā ir „**foretelling fortune by throwing bones (shells, nuts)**”, jo tāda vai līdzīga prakse likteņa noteikšanai bija raksturīga gandrīz visām senajām kultūrām. „**Throwing bones**” ir sens vairākām tautām raksturīgs termins, un ar to tiek apzīmēta dažādu priekšmetu, piem., dzīvnieku kaulu, augļu kauliņu, akmentiņu mešana likteņa noteikšanai.

Viens no interesantākajiem terminiem hronikā ir Indriķa pieminētie „**barbari**”. Viņš min, ka barbari ir ļaudis, kas pielūdz “nesapratnīgus dzīvniekus, lapotus kokus, dzidrus ūdeņus, zaļu zāli un nešķīstus garus” (Tiešsaiste 11). Aplūkosim, ko ar vārdu „barbari” saprot

citur pasaulē. Saskaņā ar interneta vietnē www.dictionary.reference.com pausto informāciju, vārds „**barbarian**” ir cēlies no latīņu valodas vārda „**barbari**” ar nozīmi „mežonīgas, primitīvas un necivilizētas personas, jeb personas bez jebkādam kultūras iezīmēm”. Ar šo terminu tiek apzīmētas arī personas, kas nedzīvo kristīgajā pasaulē. Hronikās minētajā gadījumā uz barbariem tiek attiecinātas visas augstākminētās definīcijas, jo Indriķa ieskatā barbari ne tikai atteicās pieņemt kristietību, bet bija arī primitīvas personas, kas pielūdz visai dīvainus objektus, kas, viņaprāt, nenorāda uz augstu inteliģences pakāpi. Ar šo terminu („**barbaros**”) senie grieķi savukārt apzīmēja visus, kam nebija grieķiskas izcelsmes. Termins šajā gadījumā tiek burtiski tulkots no avotvalodas, pielāgojot to latviešu valodai.

Kā īpaši izskaužama parādība tiek minēta vietējo iedzīvotāju pagāniskā tradīcija, proti, „**veļu mielošana**”, kad noteiktā gadalaikā klētī vai istabā tiek klāti bagātīgi galdi savu aizgājušo tuvinieku pieminēšanai. Angļu valodas avotos šāda tradīcija tiek bieži pieminēta. Piemēram, saskaņā ar interneta vietnē <http://all-souls-day.123holiday.net> pausto informāciju, „**tradition of feeding the Dead**” jeb „**veļu mielošanas tradīcija**” ir cēlusies no „**Pagan Festival of the Dead**” jeb „**Pagāniskajiem mirušo piemiņas svētkiem**”, kuru pamatā bija ticība, ka mirušie atgriezīsies uz mielastu pie saviem mīļajiem. Sveces gaismiņa logā parādītu tiem ceļu un pie galda veļiem tika klātas papildus vietas, bet bērni devās pa ciematiem, vākdami pārtiku veļu mielastam un vēlāk to simboliski izdalīja nabagiem (Tiešsaiste 4). Šādas tradīcijas piekopa gan ķelti, gan meksikāņi un citas pasaules tautas.

Hronikās vairākkārt tiek pieminēts arī „**zīlnieks**”, kas ar dažādu metožu palīdzība noteica likteni. Viens no grāmatā minētajiem gadījumiem ir jau aprakstītais gadījums ar „**likteņa zirgu**”. Šis pats zīlnieks arī tiek saukts par „**svētnieku**” un kulta kalpotāju, kas visiem skaidroja dieva gribu. Nav īsti skaidrs, vai šis zīlnieks bija konkrēts ieņemamais amats vai arī to veica cilts vadonis. Vārds „**zīlnieks**” ir cēlies no latīņu valodas vārda „**hariolus**”, kas saskaņā ar Merriam-Webster interneta vārdnīcu apzīmē personu ar spējām veikt pārdabiskas lietas un noteikt nākotni. Šādas personas ir sastopamas visās senajās kultūrās, un to rīcība un profils krasi atšķiras atkarībā no kontinenta un tradīcijām.

Apkopojot augstākminēto informāciju, var secināt, ka vairāki Indriķa izmantotie termini ir raksturīgi tikai konkrētajam reģionam un tautai un tiek atveidoti, tulkojot tos atbilstoši kontekstam no latīņu vai vācu valodas, bet ir arī termini, kas tiek izmantoti līdzīgu parādību aprakstīšanai citās kultūrās, un tiem ir tāda pati vai ļoti līdzīga nozīme, piem., veļu mielošanas gadījumā.

3.3. Žurnālā „Atpūtas” izmantoto terminu atveidošana

Rūpīgi aplūkojot, kas par ezotērikas jomu ir ticis publicēts pirmskara literatūras avotos, jāsecina, ka dažas no retajām publikācijām ir sastopamas kādreiz „Ulmaņlaikos” tik populārajā izklaides žurnālā „Atpūta”. Šajā apakšnodaļā tiks aplūkoti daži no tajās publicētajiem rakstiem par jogu, rakstura stiprināšanu un dievišķo spēku.

Pirmie interesantie termini ir sastopami Suami Ramajanda rakstā „Dievišķās gaismas stars mūsu ceļā”. Lai gan nav minēts, kas šo rakstu ir sagatavojis vai tulkojis, taču atsaucēs tiek minēts, ka raksts ir tulkots no angļu valodas un tā autors Ramajanda ir viens no Indijas lielā pravieša Ramakrišnas 12. mācekļiem (Ramajanda, 1936:12).

Viens no pirmajiem rakstā minētajiem terminiem ir „suami”. Raksta atsaucē tiek minēts, ka vārds „suami” sanskritā nozīmē „māceklis”, taču saskaņā ar interneta vietnē <http://www.thefreedictionary.com> publicēto informāciju, vārds „swami” nozīmē reliģiskais skolotājs, mistiķis vai jogs”, savukārt saskaņā ar interneta vietnē <http://spokensanskrit.de> pausto, vārds „māceklis” sanskritā tiek tulkots kā „ziSya”. Aplūkojot pieejamos interneta avotus, ir atrodama pavisam neliela informācija par šo personu, taču varam secināt, ka šajā gadījumā augstākminētais vārds ir ticis kļūdaini atveidots kā „māceklis”, nevis „skolotājs”, kas būtu atbilstošs kontekstam, jo „Swamis Ramayana” vēlāk dalījās savās zināšanās ar citiem. Tāpat jāpiebilst, ka retajos sastopamajos avotos skolotāja uzvārds tiek atveidots kā „Ramajana”.

Raksta autors vairākas reizes piemin terminu „**Visuma gars**”. Kā jau turpmākajās nodaļās tiek minēts, šim terminam, ar kuru tiek apzīmēta Dievišķā klātbūtne, ir daudz un dažādi sinonīmi, piem., Dievs, Mūsu tēvs, Tas Kungs, utt., bet tieši šis sinonīms visdrīzāk ir atveidots no angļu valodas termina „**Universal spirit**”. Autors tālāk tekstā piemin arī šādus divus sinonīmus, proti, „**Dieviskais gars**”, kas varētu būt tulkots no angļu valodas termina „**Holly spirit**” un „**Dievišķā patiesība**”, kas savukārt varētu būt atveidots no angļu valodas „**Spiritual truth**”.

„**Garīgā vienība**” pēc autora domām ir labu darbu veikšana un garīgās prakses piekropšana ar mērķi pietuvināties Dievam un saplūst ar to. Aplūkojot reliģiskos avotus, šāds termins ir sastopams, taču diezgan reti. Tas ir burtiski tulkots no angļu valodas „**spiritual union**”, kas ir sastopams kristiešu literatūrā, it īpaši, runājot par dvēseles saplūšanu ar Jēzu.

Viens no interesantākajiem terminiem ir „**labajā ceļa jogi**” un „**kreisajā ceļa jogi**”. Vispirms aplūkosim, kas ar šiem terminiem tiek domāts. „Kreisajā ceļa jogi” ir jogi, kas neēd gaļu tāpēc, ka tā aizkavē viņos okulto spēku attīstību, bet „labajā ceļa jogi” savukārt neēd

gaļu, jo uzskata, ka dzīvnieku nogalināšana barībai ir cieši saistīta ar nežēlību un ciešanām. Tādējādi abi virzieni veic vienas un tās pašas darbības, taču katram no tiem ir savas lūgšanas. Rūpīgi izpētot pieejamos jogas avotus angļu valodā, nav iespējams atrast terminus, no kuriem būtu atveidoti termini latviešu valodā, bet „labajā ceļa jogas” ideja sanskritā tiek definēta kā „**Ahimsa**” ar nozīmi „žēlsirdība” (Tiešsaiste 1), ar ko jogā tiek saprasta mīlestība un līdzjūtība pret visu dzīvi, tādēļ jogi neēd dzīvnieku gaļu.

Autors tekstā piemin krija jogu, kas sīkāk tiks iztirzāta apakšnodaļā par jogu, taču šajā sakarā ir sastopams kāds interesants termins „**dievišķo atziņu templis**”. Ar to tiek domāta visuma jeb Dievišķā apziņa. Tā jogas praktiķim kļūst pieejama tikai apgaismības stāvoklī, attīroties no laicīgās dzīves apgrūtinājumiem un sasniedzot fizisko un garīgo brīvību. Lai gan termins ir visai plašs, tomēr nav grūti piemeklēt oriģinālo angļu valodas terminu, no kura tas ir atveidots, proti, „**temple of holly wisdom**”, kas bieži tiek izmantots tieši šādā kontekstā.

Turpmāk tekstā ir sastopami arī vairāki citi ar reliģiju saistīti termini, piem., „**Dievišķās gudrības trepes**”. Lai gan šim terminam neizdodas sameklēt burtisku ekvivalentu angļu valodā, taču vistuvākais tam ir termins „**steps to spiritual wisdom**”, ko varētu tulkot arī kā „**Pakāpieni jeb soļi uz dievišķo gudrību**”. Tulkotājs šajā gadījumā ir improvizējis, piemeklējot terminu, kas lasītājam būtu vislabāk saprotams, proti, norāda, ka dievišķās gudrības sasniegšanai ir pamazām jākāpj uz augšu savā attīstībā.

Nākamie divi termini ir attiecināmi uz jogu. Pirmais no tiem ir „**guru**”, kas tulkojumā no sanskrita nozīmē „**skolotājs vai meistars**”. Ar to šajā kontekstā tiek apzīmēta dvēsele, kas saviem mācekļiem sūta augstākas vibrācijas un tādējādi veicina viņu garīgo attīstību. Mūsdienu latviešu valodas ezotēriskajā literatūrā ar vien biežāk tiek izmantots arī termins „guru”, to netulkojot. Māceklis, kas saņem šīs vibrācijas, tiek saukts par „**čelu**”. Šis termins ir cēlies no sanskrita un nozīmē „skolnieks, sekotājs”. Vēl šajā pašā kontekstā arī jāpiemin termins „**neofīts**”, kas tulkojumā no grieķu valodas vārda „neophytos” saskaņā ar interneta vietnē thefreedictionary publicēto informāciju nozīmē „tikko kā pievērsies reliģijai vai uzņēmts kādā organizācijā”, jeb kā autors rakstā to nosauc par „**jaunuzņemtais**”.

„**Nijama**” ir krijas jogas daļa, kas attiecas uz fizisko sagatavošanos jogas augstāko sazarojumu sekmīgai pētīšanai. Māceklis bez tās nevar gūt ievērojamas sekmes jogas teorijā vai praksē (Ramajanda, 1936:16). Vārds „**niyama**” saskaņā ar interneta vietnē thefreedictionary publicēto informāciju ir radies no sanskrita ar nozīmi „rituāls, ceremonija vai godbijība”. Termins nedaudz plašāk tiks paskaidrots apakšnodaļā par jogas terminu atveidošanu latviešu valodā.

Autors vairākkārt rakstā ir pieminējis terminu „**sūfisms**”, ko viņš dēvē arī par jauno muhamedānismu. Šis termins ir cēlies no arābu valodas vārda „sufiya” un apzīmē askētu

kustību, kuras praktizētāju mērķis ir sasniegt maksimālu tuvību Dievam, izjūtot svētlaimi un atbrīvojot savu esību no visa liekā (Tiešsaiste 22). Vārds „sufiyya” tulkojumā nozīmē „raupju vilnu”, tādējādi apzīmējot vienkāršo un neizsmalcināto apģērbu, ko nēsāja sūfisti, pievēršot materiālajām vajadzībām visai minimālu uzmanību. Šis termins uz autora publikācijas brīdi vēl nebija visai populārs un bija zināms tikai šaurā jogas praktizētāju lokā.

„**Pārbaude ar uguni**” jeb „**initiation with fire**” liek jogas māceklim pavairot ķermeņa vibrācijas tādā mērā, lai uguns pārvaldīšana nekaitētu fiziskajam ķermenim. „**Pārbaude ar ūdeni**” jeb „**initiation with water**” liek pārmainīt ķermeņa vibrācijas, lai tās pilnīgi droši spētu kustēties pa ūdens virsu. „**Pārbaude ar gaisu**” jeb „**initiation with air**” prasa spēju uzveikt tumšos garus, kuri cenšas okultās zinības izmantot savā labā. Savukārt „**pārbaude ar zemi**” jeb „**initiation with earth**” uzliek pienākumu pārvaldīt no „zemes izplūstošās dzīves”- stādu valsts vibrācijas (Ramajanda, 1936:16). Visi šie termini ir sastopami angļu valodā un tiek izmantoti augstākminētajā kontekstā. Latviešu valodā sastopamā vārda „pārbaude” vietā, kas angļu valodā varētu tikt tulkots kā „testing”, iepriekšminēto darbību veikšanai tiek izmantots vārds „initiation” jeb „iniciācija”. Šis termins citā kontekstā tiks skaidrots vienā no nākamajām nodaļām, taču šīs tēmas ietvaros tas apzīmē dažādu pārbaudu veikšanu, kuru izturēšanas rezultātā māceklis top par pilnvērtīgu prakses locekli. Mūsdienī literatūrā mēs bieži līdzīgā kontekstā sastopamies tieši ar vārdu „iniciācija”, kas ir kļuvis ļoti populārs. Saistībā ar pirmo pārbaudi, autors ir atradis interesantu pielietojumu terminam „mediumisms”. Ja aplūkojam termina izcelsmi angļu valodā pieejamajos avotos, tas saskaņā ar interneta vietnē www.thefreedictionary.com pieejamo informāciju ir cēlies no latīņu valodas vārda „medius” un nozīmē ticību, ka kāda persona var darboties kā starpnieks kādas citas pārdabiskas personas komunikācijai ar apkārtējo pasauli. Tādējādi pielāgojot termina skaidrojumu augstākminētajam kontekstam, varam secināt, ka mediumisms ir spēja vadīt kādu spēku caur sevi, šajā gadījumā nevis informāciju no citas pasaules būtnes, bet gan uguni. Visas augstākminētās darbības kopā tiek dēvētas par „**pašmocību**” jeb „**self-torture**”, jo pieprasa pakļaut pārbaudījumiem ķermeni un garu, lai attīrītu to no nevajadzīgā un pierādītu savu gatavību. Termins šajā gadījumā ir burtiski tulkots no angļu valodas un atbilst konkrētajam kontekstam.

Autors tekstā min trīs lūgšanu veidus, kas pastāv katras jogas mācības ietvaros. Pirmais no tiem ir „**vārdos izteiktā lūgšana**” jeb „**oral prayer**”, par kuru autors pauž uzskatu, ka šī lūgšana ir tikai personīgās vēlēšanās izteikšana un paliek tikai lūdzēja astrālajā ķermenī. Tai seko „**mentālā lūgšana**” jeb „**mental prayer**”, kas rada astrālā ķermeņa vibrācijas un pāriet arī fiziskajā ķermenī. Pēdējā no lūgšanām ir „**garīgā lūgšana**” jeb „**spiritual prayer**”, kas atver cilvēka prātu dievišķās apziņas straumei (Ramajanda, 1936:22).

Visi šie termini ar tādu pašu nozīmi ir sastopami gan garīgajā literatūrā, gan arī austrumu prakses avotos, un tiek tulkoti burtiski, lai pieturētos pie konteksta. Tie, pateicoties plašajam reliģiskās literatūras klāstam, bija apzināti jau raksta tulkošanas laikā.

Apkopojot augstākminētos terminus, varam secināt, ka lielākā daļa no tiem ir burtiski atveidota no angļu valodas vai sanskrita vārdiem, kas tika plaši izmantoti reliģiskās un austrumu prakses literatūras avotos. Daži termini, neatkāpjoties no konteksta, tiek nedaudz pielāgoti labskanības vai labākas uztveramības nolūkā. Jāpiebilst, ka tulkotājs, neskatoties uz pirmskara laikā ne pārāk plaši pieejamo literatūras klāstu par jogu un ar to saistītajiem jautājumiem, ir ļoti veiksmīgi tulkojis indiešu autora tekstu, un tajā sastopamie termini tikai pavisam nedaudz atšķiras no mūsdienās izmantotajiem terminiem.

3.4. Brīvmūrnieku literatūrā izmantoto terminu atveidošana

Viena no interesantākajām un mistiskākajām organizācijām pasaulē ir brīvmūrnieki. Nav precīzi nosakāms pirmās brīvmūrnieku organizācijas izveidošanas laiks, taču tiek lēsts, ka tas varētu būt noticis ap 16.gs. beigām, ko apstiprina saglabāties pirmās vecākās brīvmūrnieku ložas sapulces protokols.

Lai gan brīvmūrnieki sevi uzskata par „skaistu morāles un tikumības sistēmu, kura ir tīta alegorijā, un kuras pamatā ir simboli” (Tiešsaiste 7), daudzu gadsimtu laikā brīvmūrniekiem tiek piedēvētas okultas spējas, antireliģisku rituālu veikšana un slepenas mistiskas darbības, kuru mērķis ir ietekmēt prātus un situācijas.

Vispirms aplūkosim ko nozīmē termins „freemasonry” jeb „brīvmūrnieki”. Tas radies 15.gs sākumā un apzīmē mūrnieku amata piekopējus, kas tika apvienoti vienā kopējā organizācijā. Termins latviešu valodā tiek atveidots, to burtiski tulkojot no angļu valodas. Dažos avotos ir sastopams arī termins „masoni”, kas ir pārņemts no angļu valodas, tam pievienojot latviešu valodas galotni, taču biežāk avotos tomēr tiek izmantots augstākminētais termins „brīvmūrnieki”.

Viens no interesantākajiem brīvmūrnieku terminiem ir „all-seeing eye” jeb „visu

redzošā acs”.

Tiek uzskatīts, ka šis simbols ir dievišķās uzraudzības un visuma mīlestības simbols. Simbola paskaidrojumā tiek aprakstīts, ka acij apkārt esošie stari simbolizē gaismu, jo brīvmūrnieki tiek saukti arī par gaismas dēliem (Tiešsaiste 7). Termins

tiek atveidots latviešu valodā, to burtiski tulkojot no angļu valodas, un ir sastopams daudzos literatūras avotos, tostarp publikācijās par brīvmūrniekiem, dažādās sazvērestības teorijās, kā arī pasaulē tik populārajās Dena Brauna grāmatās. Terminam dažos avotos tiek pieminēts arī sinonīms „**liesmojošā delta**”. Šis nosaukums noteikti ir radies no grieķu valodas ceturtā burta Δ. Lai gan dažos angļu valodas avotos ir sastopams termins „**blazing delta**”, tas nav tik populārs, kā „**all-seeing eye**”.

„**Blazing star**” jeb „**liesmojošā zvaigzne**”, kuras vārdā ir nosauktas vairākas brīvmūrnieku ložas, piem., Berlīnes loža „Liesmojošā zvaigzne”, ir īsta brīvmūrnieka simbols, kurš stiprinot sevī izpratni par patiesību, proti, gūstot jaunas zināšanas, kļūst par liesmojošu zvaigzni tumsā (Tiešsaiste 7). Termins tiek atveidots latviešu valodā, to burtiski tulkojot no angļu valodas, un ir plaši sastopams dažādos literatūras avotos.

„**Grand Architect**” jeb „**visuma lielais arhitekts**” ir brīvmūrnieku lietots termins Dieva jeb augstākā spēka apzīmēšanai. Šajā terminā netiek pieminēts Dieva vārds, tādējādi ļaujot katram atsaukties uz to augstāko spēku, kuram viņš tic. Dažos avotos latviešu valodā tiek minēts arī termina sinonīms „**dižais pasaules arhitekts**”, kas ir tulkots no angļu valodas „**Supreme Architect of Universe**”. Abi termini ir burtiski tulkoti no angļu valodas, taču, ja sinonīma gadījumā, salīdzinot terminus abās valodās, uzreiz ir skaidra šī termina nozīme, pirmā termina gadījumā nav saprotams, vai tiek runāts par kādu titulu brīvmūrnieku ložā, jo tās biedru amatiem ir oriģināli un savdabīgi nosaukumi, vai tomēr tiek aplūkots Dievs kā visa radītājs un veidotājs.

Labs piemērs augstākminētajam oriģinālajam amata nosaukumam varētu būt termins „**Grand Master**” jeb „**Lielmeistara**” pakāpe. Tas parasti ir nosaukums, kas tiek piešķirts personai, kura ir iecelta, lai pārraudzītu kādu konkrētu brīvmūrnieku reģionu. Šajā gadījumā, līdzīgi kā ar iepriekšējo terminu, tas tiek burtiski tulkots no angļu valodas, taču bez papildu paskaidrojuma nav izprotama šī termina nozīme, jo var tikt attiecināta uz sportu, šahu vai ko citu.

„**Hoodwink**” jeb „**acu apsējs**” ir drēbe, ko apsien kandidātiem iniciācijas ceremonijas laikā, lai tie neredzētu, kas notiek telpā. Noslēpumainība vienmēr ir bijusi liela brīvmūrnieku rituālu daļa. Vārdam „hoodwink” ir aptuveni 500 gadus sena vēsture. Tā nozīme saskaņā ar interneta vietni www.dictionary.reference.com ir „apmuļķot, pārsegt vai slēpt”. Tādējādi šis termins parāda, ka kaut kas tiek slēpts no apsēja nēsātāja. Šis ir arhaisms, jo tas salīdzinājumā ar angļu valodas vārdu „blindfold”, kuram ir līdzīga nozīme, parasti tiek izmantots situācijās, kad iet runa par kaut ko senu, tradicionālu un slepenu, tādējādi it kā pastiprinot teiktā jēgu.

„**Ear, the listening or attentive**” jeb „**visu dzirdošā auss**” nozīmē brīvmūrnieku pienākumu ne tikai klausīties, bet arī saprast un paklausīt. Šis ir viens no brīvmūrnieku trim

galvenajiem atribūtiem. Angļu valodā termins tiek lietots, parasti izvēloties tikai vienu no diviem īpašības vārdiem, visbiežāk tieši „listening ear”, taču ir sastopams arī otrs variants. Latviešu valodā šis termins ir atveidots un plaši sastopams tikai vienā variantā, proti, izmantojot īpašības vārdu „dzirdošs” un pievienojot vietniekvārdu „visu”, lai pastiprinātu teiktā jēgu. Latviešu valodā šis termins bieži vien tiek lietots arī ar ironiju, lai parādītu, ka neko nav iespējams noslēpt.

„**Instructive tongue**” jeb „**pamācošā mēle**” ir otrs svarīgais brīvmūrnieku atribūts, kas simbolizē biedru spēju izteikt savus spriedumus un nepieciešamības gadījumā sniegt padomu. Termins tiek atveidots, to burtiski pārtulkojot latviešu valodā. Jāpiebilst, ka latviešu valodā publicētajos šis termins nav bieži sastopams.

Trešais brīvmūrnieku atribūts ir „**Faithful breast**” jeb „**uzticamā sirds**”. Tas iesvētāmajiem māca, ka zināšanas, kas no Meistara pamācošās mēles saņemtā gudrība nekad nedrīkst pazust, bet iegūtās zināšanas ir rūpīgi jāievēro un jānodod tālāk nākamajiem iesvētāmajiem.

„**Mouth to ear**” jeb „**no mutes mutē**” apzīmē viena brīvmūrnieka ezotērisko zināšanu nodošanu citam brīvmūrniekam vai kandidātam, kas drīkst šādu informāciju saņemt. Latviešu valodā šis termins tiek tulkots līdzīgi, taču aizvietojo ar ausi ar muti. Jāpiebilst, ka šajā gadījumā angļu valodas terminam ir precīzāka nozīme, jo runājam mēs ar muti, bet uz klausām ar ausīm. Tomēr šis termins ir dziļi iesakņojies tautas valodā un tiek plaši izmantots visās dzīves jomās, lai apzīmētu parādību, kad informācija izplatās personīgas saziņas veidā.

Daudzos brīvmūrnieku avotos ir sastopams termins „**profanē**” jeb „**profāns**”, kam ir patiesi interesanta nozīme. Ar to latviešu valodā mēs saprotam personu, kam nav attiecīgo zināšanu vai specializācijas. Saskaņā ar interneta vietnē www.merriam-webster.com pausto informāciju, šis termins apzīmē „necienīgu attieksmi vai nepiederību reliģijai, kā arī ezotērisku vai eksperta zināšanu trūkumu”. Attiecībā uz brīvmūrniekiem, šis termins apzīmē personu, kas nav brīvmūrnieku organizācijas biedrs, jeb „nav bijis Templī un tādējādi nav izgājis iniciāciju”. Jāpiebilst, ka ar vārdu „**Temple**” jeb „**templis**” brīvmūrnieku vidū tiek saprasts Bībelē pieminētais Zālamana templis, kas simboliski ir dažādu brīvmūrnieku rituālu pamatā. Līdzīgi kā iepriekšminētajos gadījumos, termins „profāns” tiek plaši izmantots sarunvalodā.

Aplūkojot brīvmūrnieku izmantotos terminus, no kuriem augstāk tekstā tika atlasīti tikai interesantākie, var secināt, ka, lai gan brīvmūrnieki teorētiski vismaz sākotnēji skaitījās ar amatniecību saistīta organizācija, vismaz 70% ar tiem saistīto terminu tiek ņemti no Bībeles, reliģijas vai personīgās ticības. Vairāki augstākminētie termini ir saistīti ar brīvmūrniekiem raksturīgajiem simboliem, kas jau ir plaši pazīstami daudzās valodās, bet daži

termini ir iesakņojušies latviešu valodā ar nozīmi, kas nekādi netiek saistīta ar brīvmūrniekiem. Bieži tiek izmantoti arī arhaismi.

3.5. Konstantīna Raudives darbā „Nedzirdams kļūst dzirdams” izmantoto terminu atveidošana

Interese par paranormālām parādībām cilvēcei ir bijusi jau no pašiem pirmsākumiem. Senajos informācijas avotos jau no Platona un Sokrāta laikiem ir atsaucis uz zīlēšanu, pūšļošanu, buršanu. Latviešu valodā kopš Indriķa hronikās minētajiem terminiem līdz mūsdienām nav pieejams plašs ezotēriskās literatūras klāsts, taču ir pieejami daži avoti, piem., rakstnieka Konstantīna Raudives darbi par baltajiem trokšņiem un pirmskara Latvijā tik populārais izklaidējošais žurnāls „Atpūtas”, kas sīkāk tika analizēts šī darba ietvaros.

Konstantīns Raudive bija viens no visvairāk visā pasaulē apspriestajiem filozofiem, psihologiem un parapsihologiem tieši viņa atklātā fenomena – mirušo balsu pierakstīšanas dēļ. Raudive veica dažādus eksperimentus, pierakstot aizgājēju balsis, izmantojot savu izstrādāto metodi "elektronisko balsu" fenomena ierakstiem, proti, ar radio, televizoru, tālrunu un citu iekārtu palīdzību. Raudive ierakstītās balsis sadala 3 grupās, proti: „skaidri saklausāmas, kas neprasa īpašas papildu zināšanas, lai tās uztvertu, balsis, kas ir paātrinātas vai slikti dzirdamas un grūtāk identificējamas, kā arī balstis, kas pēc Raudives domām, skaņu fragmenti, kas satur balsis no garu pasaules vai ārpus cilvēka uztveres esošām sfērām” (Tiešsaiste 19).

Šī darba apskati jāsāk ar tādu plaši ezotērikas jomā izmantotu terminu kā „**voice phenomenon**” jeb „**balsu fenomens**”, ar kuru autors saprot mirušo cilvēku spēju sazināties ar dzīvo pasauli, izmantojot moderno tehnoloģiju sasniegumus un nodot mums dažādus ziņojumus no tās pasaules. Lai gan šis termins, kas latviešu valodā tiek atveidots burtiski, ir pastāvējis jau kādu laiku pirms šīs grāmatas autora darbības popularizēšanas, tomēr vairumā gadījumu tomēr tiek saistīts tieši ar Raudives darbu. Angļu valodā parasti tiek izmantota pilna šī termina forma, proti, „**Electronic Voice Phenomena**” jeb (EVP).

Autors savā darbā bieži piemin terminu „**parapsychological phenomenon**” jeb „**parapsiholoģisks fenomens**”. Saskaņā ar interneta vietnē http://archived.parapsych.org/glossary_1_r.html sniegto skaidrojumu, vārds „parapsychology” ir radies no grieķu valodas un sastāv no vārda „para” ar nozīmi „ārpus” un „psiholoģija” ar nozīmi „dvēsele, prāts”. Vārds „phenomenon” savukārt ir cēlies no latīņu valodas vārda „phaenomenon” ar nozīmi „notikums, parādība”. Termins „parapsiholoģisks fenomens”

apzīmē jebkādu parādību, kas nav nevar tikt izskaidrota ar loģiku vai zinātni. Termins „parapsiholoģiskais fenomens” citos avotos tiek saukts arī par „parapsiholoģisko parādību”.

Termins „**white noise**” jeb „**baltais troksnis**” apzīmē nejaušu troksni ar pastāvīgu jaudas spektrālo blīvumu. Saprota mā valodā skaidrojot, tā ir konstanta, šņākoņai līdzīga skaņa. (Tiešsaiste 19). Šajā kontekstā baltā trokšņa laikā Dr. Raudive spēj uztvert nelielus „**voices of dead**” jeb „**mirušo balsu**” paustās informācijas gabaliņus, ko autors ieraksta magnetofonā un vēlāk klausās. Šajā procesā tiek noteikts, kurus trokšņus ir radījis apkārtējais troksnis, un kuras savukārt ir oriģinālas mirušo balsis. Jāpiebilst, ka šajā gadījumā termins ir tulkots burtiski, un tas tiek plaši izmantots zinātnē skaņas fenomenu aprakstīšanai. Termins „mirušo balsis” tiek izmantots kontekstā ar medijiem, kas spēj dzirdēt aizgājēju balsis un novadīt šo informāciju klausītājiem telpā. Tomēr jāpiebilst, ka šis termins interneta resursos bieži tiek saistīts tieši ar Konstantīna Raudives veikto darbu un eksperimentiem, jo viņš izdarīja īstu apvērsumu šajā jomā. Arī šajā gadījumā termins tiek burtiski tulkots latviešu valodā.

„**Psychokinesis**” jeb „**psihokinēze**” saskaņā ar Raudives teikto ir īpašs dvēseles stāvoklis, pieņemot, ka cilvēkam piemīt spēja iedarboties uz masu, neveicot fiziskas darbības un apzinoties, ka balsu fenomena atslēga mums būtu jāmeklē neapzinātā valstībā (Tiešsaiste 19). Vārds „psihokinesis” saskaņā ar interneta vietnē thefreedictionary publicēto informāciju radies no grieķu vārda „psyche” ar nozīmi „prāts, dvēsele” un citos ezotēriskas avotos apzīmē cilvēka spēju pārvietot priekšmetus ar masu.

„**Extrasensory perception**” (ESP) jeb „**ārpusjutekliskā uztvere**” nozīmē informācijas uztveršanu ar prātu. Vārds „extrasensory” saskaņā ar interneta vietnē <http://dictionary.reference.com> pausto informāciju tulkojumā no latīņu valodas nozīmē „ārpus parastās sajūtu robežas”, savukārt vārds „perception” ir cēlies no latīņu valodas vārda „perception” un nozīmē uztveršanas darbību ar sapratnes vai maņu palīdzību. Parasti ārpusjutekliskā uztvere citos avotos tiek dēvēta arī par ekstarsensoro uztveri, taču zinātnieka piedāvātā versija ir labskanīgāka un saprotamāka. Dažviet tekstā šis pats termins tiek tulkots arī kā „pārvutekliskā uztvere”.

„**Messages from beyond**” jeb „**vēstis no viņsaules**” ir jau diezgan plaši zināms termins, kad mirušās personas gars dažādā veidā, biežāk ar pieskārienu, troksni, ēnu vai kāda priekšmeta pārvietošanu parāda uz savu klātbūtni telpā. Šajā gadījumā Raudive saņem vēstis no viņsaules ar baltā trokšņa palīdzību. Burtiski atveidojot termina daļu „beyond” latviešu valodā mēs iegūstam izpratni par kādu robežu, kas atdala dzīvos no mirušo pasaules, kas latviešu valodā tiek dēvēta par nebūtību jeb viņsauli.

„**Acoustic hallucinations**” jeb „**akustiskās halucinācijas**” ir visai rets fenomens, kas autora darbā tiek dēvēts arī par akustisku māņu iespaidu uz uztveri. Tas ir „triks no neapzinātā, kurš izmanto nepiekukuļojamo prātu tad, kad pacienta kritisko saprātu agrākās procedūras vairs nepārlicina zīme, kas norāda uz šādu spiritisku adeptu savdabīgo sašķeltumu” (Tiešsaiste 19). Vārds „acoustic” tulkojumā no grieķu valodas vārda „acouasm” ar nozīmi „saistīts ar dzirdes orgāniem”, savukārt „hallucination” saskaņā ar interneta vietnē www.neslimo.lv pausto informāciju nozīmē „šķietama uztveri bez reāla objekta, proti, maldīgi redzes, dzirdes, taustes tēli, oža vai garša, ko neizraisa ārējs kairinājums”. Dažos avotos šis termins tiek saukts arī par „**auditory hallucinations**” jeb „**dzirdes halucinācijām**”, kas ar šo jomu nesaistītam lasītājam ir nedaudz vairāk saprotams termina tulkojums. Ja pirmajā gadījumā termina tulkojums tiek atveidots, to burtiski tulkojot no angļu valodas, tad otrajā gadījumā tas tiek tulkots, izmantojot latviešu valodas ekvivalentu.

Savā darbā autors atsaucas uz Dr. Bendera aprakstītu fenomenu, proti „**mediumistic psychosis**” jeb „**mediumistikas psihozi**”, kas būtībā apzīmē speciālista nicīgo attieksmi pret medija spēju sazināties ar mirušo pasauli un nodot ziņas no tās. Benders uzskata, ka šāda komunikācija ir tikai prāta izraisītas halucinācijas un nekas vairāk (Tiešsaiste 19). Īsumā aplūkosim, kā ir radusies šī vārdu kombinācija, un ko tā nozīmē. Saskaņā ar interneta vārdnīcā pieejamo informāciju, „mediumistic” apzīmē ar medija darbību saistītu fenomenu, savukārt „psychosis” tulkojumā no grieķu valodas nozīmē „garīgu slimību jeb novirzi”. Tā kā šāda vārdu kombinācija angļu valodas medicīnas avotos pastāv jau krietnu brīdi attiecībā uz dažādām psiholoģiskām novirzēm, autors to ir tulkojis visai burtiski, vārdu pielāgojot latviešu valodas pareizrakstības normām. Jāpiebilst, ka šādu vārdu salikumu nekur citur latviešu valodas avotos nav iespējams sastapt. Ja tomēr šis termins būtu jāatveido mūsdienu kontekstā, iespējamais risinājums būtu „spiritiskā psihoze”.

Nākamais termins šajā pašā kontekstā ir „**psychic automatism**” jeb „**psihiskais automātisms**”. Ar to autors apzīmē funkcijas, ko provocē zemapziņas procesi, kuri iedalās „**motoric form**” jeb „**motorikas formā**” un „**sensory form**” jeb „**sensorikas formā**”. Termins „psihiskais automātisms” jau ir pazīstams mākslas jomā, un ar to apzīmē sirreālisma pamatprincipu. Šajā gadījumā autors terminu ir tulkojis burtiski, atveidojot vārdus atbilstoši valodas normām. Raudive darbā ir atsaucies arī uz kādu citu interesantu Dr. Bendera terminu, proti, „**ordinary psychologist**” jeb „**normālpsihologs**”, kam acīmredzot būtu jāapzīmē psihologu, kurš pacientus ārstē ar klasiskām metodēm kā alternatīvu parapsiholoģijai (Tiešsaiste 19). Raudive ir atveidojis šo terminu, tulkojot abus augstākminētos vārdus, un no tiem veidojot jaunu un oriģinālu salikteni, kas citos avotos nav sastopams.

„**Hypothesis of unconcious**” jeb „**neapzinātā hipotēze**” parasti apzīmē neparastu izskaidrojumu meklēšanu situācijām. Tas ir pretstats cilvēka vēlmei izskaidrot situācijas pamatojoties uz parastu un tradicionālu, racionālam cilvēkam piemītošu domāšanu.

„**The theory of relativity**” jeb „**garu hipotēze**” nosaka, ka garīgās pasaules eksistence ir nepieciešama, lai varētu parādīties cilvēku pasaule (Tiešsaiste 19). Ja pirmā termina gadījumā autors to ir veidojis, tulkojot terminu no angļu valodas, tad otrajā gadījumā autors ir kontekstam pielāgojis angļu „the theory of relativity”, kas, burtiski tulkojot, raisītu asociācijas ar zinātnieka Einšteina darbību, taču šajā gadījumā termins raksturo pavisam citu parādību.

Attiecībā uz gariem, autors min tādu interesantu terminu, kā „**mischievous spirits**” jeb „**māņu gari**”. Tās autora ieskatos nav inteligēntas, Dievam tuvu stāvošas būtnes, taču šīm būtnēm piemīt lieliska spēja sazināties un paust informāciju no mirušo pasaules (Tiešsaiste 19). Šis ir oriģināls autora veidots termins, kāds nav sastopams nevienā citā ezotēriskas avotā. Angļu valodas tulkojumā termina jēga ir nedaudz atšķirīga, jo vārds „mischievous” vairāk ir attiecināms uz nebēdnīgu un draisku personu, taču nebūt nav teikts, ka šīs būtnes izliekas par kādu citu ar kādu negatīvu nolūku.

„**Psychic remnants**” jeb „**psihiskās atliekas**” ir daļa no mirušās personas matērijas, ko māņu gari spēj aizņemt un izmantot, lai izliktos par šo mirušo personu komunikācijā ar autoru. Šīs matērijas daļiņas ļauj zemā intelekta gariem pārzināt aizgājēja dzīvi un atbildēt uz specifiskiem jautājumiem (Tiešsaiste 19). Termins „psychic remnants” tiek plaši izmantots psiholoģijā, bieži to attiecinot uz sapņiem un to laikā piedzīvoto. Latviešu valodā šāds termina atveidojums nav sastopams citos avotos, tādējādi uzskatāms tikai par autoram pašam raksturīgu terminu. Jāpiebilst, ka autors terminu ir burtiski tulkojis uz latviešu valodu un tekstā paskaidrojis tā jēgu.

Rezumējot Konstantīna Raudives darbā aplūkotos terminus, varam secināt, ka lielākā daļa no tiek jau tiek plaši izmantota citās zinātnēs, piem., fizikā, psiholoģijā, u.c., taču ir vairāki termini, kas ir raksturīgi tieši pašam autoram, un tie ir saistīti tieši ar mirušo dvēseļu mijiedarbības ar eksperimentētājiem vai to īpašību aprakstu. Lielākoties darbā izmantotie termini tiek burtiski tulkoti no angļu vai vācu valodas.

4. EZOTĒRIKAS TERMINI LITERATŪRAS AVOTOS PAR REINKARNĀCIJU

Lai gan kristīgā mācība nosaka, ka cilvēks pēc nāves nonāk debesīs vai ellē, citās reliģijās, piem., hinduismā un budismā valda pārliecība, ka dvēsele izdzīvo daudzas dzīves uz zemes, iemiesojoties arvien jaunos ķermeņos. Parasti dvēsele izvēlas tādus ķermeņos, kas pārstāv dažādas rases, dzimumus un sociālos slāņus, lai katru reizi iegūtu arvien jaunu pieredzi un tādējādi pietuvotos dievišķajai gudrībai. Tiek uzskatīts, ka mūsdienās aptuveni puse pasaules tic reinkarnācijas idejai, jo tā ir tikusi rūpīgi pētīta, hipnozes stāvoklī izprašājot daudzus pacientus. Pasaulē viens no pirmajiem un spilgtākajiem reinkarnācijas gadījumiem bija kādas amerikāņu mājsaimnieces hipnozes laikā paustā informācija, ka viņa jau reiz ir dzīvojusi kā īru sieviete Breidija Mērfija (*Brady Murphy*). Sieviete spēja sīki atcerēties piedzīvoto, tostarp arī sava vīra un bērnu vārdus. Šis gadījums izraisīja patiesu sensāciju un psihologu, psihiatru un citu garīgās veselības speciālistu vēlmi sīkāk pētīt šo fenomenu. Viens no pazīstamākajiem mūsdienu reinkarnācijas speciālistiem, kas par reinkarnāciju ir sarakstījis krietnu skaitu grāmatu ir Dr. Braiens Veiss (*Brian Weiss*). Viņš, būdams prominents psihoterapeits un rūdīts skeptiķis, pilnībā noliedza paranormālā klātbūtni, spēdams izskaidrot jebkuru parādību ar medicīniskiem terminiem, tomēr bija kāda paciente, kura šīs teorijas spēja apgāzt, pilnībā izmainīdama ārsta vērtību sistēmu (Veiss, 2002:11).

Termins „reinkarnācija” saskaņā ar Merriam-Webster interneta vārdnīcu ir cēlies no latīņu valodas un nozīmē „atkārtoti iemiesoties”. Reinkarnācijas ideja ir plaši sastopama dažādos reliģiskajos avotos, piem., kristiešu, budisma, hinduisma un citu reliģiju svētajos rakstos. Ar reinkarnāciju mēs saprotam dvēseles pārmiesošanos jaunā ķermenī pēc iepriekšējā ķermeņa fiziskās nāves ar mērķi izpirkt karmu vai turpināt iesāktos uzdevumus. Tā kā šī joma ir plaši pētīta un sastopama visā pasaulē, par reinkarnāciju ir sarakstītas daudzas grāmatas. Par to ir vēstīts jau Bībelē un Korānā, kā arī plaši pazīstamo grieķu filozofu Platona un Sokrāta darbos.

Reinkarnāciju ir pētījuši tādi slaveni amerikāņu autori kā Dr. Maikls Ņūtons, Dr. Braiens Veiss, Edgars Keisijis un Dr. Jens Stīvensons. Viņi visi, izņemot Edgaru Keisiju, bija tradicionālo medicīnu praktizējoši ārsti – psihiatri vai psihologi, kas savas ilgās prakses rezultātā ir apkopojuši interesantu informāciju un savas pārdomas iekļāvuši ļoti aizraujošos darbos. Tā kā autorei īpaši interesanti likās Dr. Maikla Ņūtona un Roja Stenmana publicētie darbi, tajos sastopamie termini tiks analizēti šī darba ietvaros, izvēloties tās grāmatas, kas ir tulkotas latviešu valodā, proti, Maikla Ņūtona „Journey of Souls” jeb „Dvēseļu ceļojums”,

kuru ir tulkojusi Ilze Elizabete Rikmane, un Roja Stemana „Lielā reinkarnācijas grāmata”, kuru ir tulkojusi Velga Vīgante.

4.1. Ezotērikas terminu atveidošana Maikla Ņūtona grāmatā „Dvēseļu ceļojums”

Grāmata „Dvēseļu ceļojums” ir sarakstīta 1994. gadā un tulkota vairāk nekā 30 valodās. Tās pamatā ir hipnozes stāvoklī intervētu cilvēku atbilžu apkopojums par dvēseles iemiesošanas dažādos citos ķermeņos pirms šī. Grāmatā ir atspoguļots dvēseles ceļojums pēc nāves, garīgo līderu hierarhija, darbs ar dvēselēm, atskats uz nodzīvoto dzīvi, nākamās dzīves plānošana, atgriešanās uz zemes un citas interesantas parādības.

Grāmatā atrodamo terminu aplūkošana jāsāk ar tādu parādību kā **„regression therapy”** jeb **„regresijas terapija”**, kuru grāmatas autors izmantoja, lai iegūtu zināšanas par reinkarnāciju. Vārds „regresija” saskaņā ar interneta vietnē <http://dictionary.reference.com> sniegto informāciju ir cēlies no latīņu valodas vārda „regressio” un nozīmē „darbību, kuras laikā objekts tiek atgriezts iepriekšējā vietā vai stāvoklī”. Savukārt, vārds „therapy” tiek skaidrots kā ārstēšana vai dziedināšana. Šis vārdu salikums tādējādi apzīmē stāvokli, kad ar īpašas metodes palīdzību, ko parasti izmanto kvalificēts speciālists, pacients tiek atgriezts kādā iepriekšējā laikā vai stāvoklī. Šo metodi pasaulē bieži izmanto arī psihoterapijā, ar hipnozes izraisīta transa palīdzību ārstējot pacientus. Tulkotāja šajā gadījumā ir burtiski tulkojusi augstākminēto terminu latviešu valodā, jo šāds termins jau tiek diezgan bieži lietots medicīnā un arī ezotēriskajā praksē. Terminam „regression therapy” grāmatā tiek sniegts arī sinonīms „past life regression” jeb „iepriekšējo dzīvju regresija”, kam varētu piedāvāt arī alternatīvu tulkojumu „atgriešana iepriekšējās dzīvēs”, kas šķiet nedaudz labskanīgāks un vieglāk saprotams lasītājam bez priekšzināšanām šajā jomā.

Viens no pirmajiem interesantākajiem terminiem Dr. Ņūtona darbā ir **„out-of-body near death experience”** jeb **„klīniskā nāve”**, kā šis termins tiek tulkots latviešu valodā. Latviskais tulkojums „klīniskā nāve” ir izteikti medicīnisks termins, kas apzīmē asinsrites, elpas un sirds apstāšanos. Angliskais termins „out-of-body near death experience” šajā gadījumā apzīmē visai abstraktu stāvokli, kad cilvēks arī komā (kas nav gluži tas pats, kas klīniskā nāve) redz dažādas vīzijas, it kā izkļūstot no sava ķermeņa un redzot situāciju no malas. Izpētot citus ezotērikas materiālus, var redzēt, ka šajā jomā jau ir iesakņojušies citi termini, piem., „tuvās nāves pieredze”, kas gan ir burtisks tulkojums no angļu valodas un nav tik veiksmīgs variants, kā arī „ārpusķermeņa pieredze”, kas krietni labāk raksturo grāmatā minēto terminu, jo nav obligāti saistīts ar cilvēka dzīvības funkciju pilnīgu pārtraukšanos.

„Homecoming” jeb **„atgriešanās mājās”** nozīmē dvēseles atgriešanos pie radītāja pēc dzīves fiziskajā ķermenī uz zemes. Lai gan šajā grāmatā atgriešanās mājās tiek aprakstīta reikarnācijas kontekstā, šāds jēdziens ir plaši sastopams arī reliģiskajā literatūrā, apzīmējot tīras un negrēcīgas dvēseles atgriešanos debesīs pie Dieva, kurš tās ir radījis. Arī šajā gadījumā tulkotāja ir burtiski atveidojusi augstākminēto terminu latviešu valodā.

„Displaced soul” jeb **„novirzītā dvēsele”** apzīmē dvēseles, kas ir novirzījušās no tām nospraustā ceļa, pa kuru dvēseles iet, lai atgrieztos debesīs. Ņemot vērā grāmatas kontekstu, mazliet veiksmīgāks termins būtu „novirzījušās dvēseles”, jo tās dažādu iemeslu dēļ ir pašas izvēlējušies nedoties atpakaļ. Vienā gadījumā tās vēlas palikt uz zemes, jo nesaprot, ka ir mirušas, un turpina klīst pa zemi, ietekmēdamas cilvēkus. Grāmatas autors šos rēģus sauc par **„troubled spirits”** jeb **„nemierpilnie gari”**. Šis ir lielisks termina tulkojums latviešu valodā, jo pilnībā apzīmē dvēseles nespēju rast mieru un vēlmi kustēties, veikt dažādas darbības ar mērķi radīt haosu un nemieru. Otrā gadījumā tās ir dvēseles, kuru fiziskais ķermenis ir ticis iesaistīts noziedzīgu darbību veikšanā. Šo dvēseļu pāraudzināšanas sakarā Dr. Ņūtons min vēl kādu terminu **„redoctination”** jeb **„dvēseļu pāraudzināšanu”**. Termins „redoctination” saskaņā ar interneta vietnē <http://dictionary.reference.com> pausto informāciju ir cēlies no latīņu valodas vārda „doctrinātus” jeb mācīt, skolot. Šajā grāmatā tas ir lietots gan ar nozīmi „pāraudzināt” neceļos aizgājušās dvēseles. Dvēseles tiek spiestas apgūt līdzietību un ieraudzīt savas rīcības sekas. Pārnākušajām dvēselēm savukārt tiek nodrošināts mierīgs un pozitīvs rīcības novērtējums, pamācot, kas nākamajā dzīvē ir jādara labāk un produktīvāk (Ņūtons 2006:42). Tādējādi termina tulkojums ir veiksmīgs un pilnībā atbilst autora paustajai domai.

Vēl viens interesants grāmatā sastopamais termins ir **„spiritual gateway”** jeb **„gara vārti”**. Angļu valodā tas atkarībā no konteksta apzīmē divas parādības. Pirmā parādība ir dvēseles ceļš uz mājām. Tas atkarībā no teksta reliģiskās vai ezotēriskās ievirzes ietver sevī dažādas citas darbības. Otra parādība ir paši debesu vārti, pa kuriem eņģeļi vai garīgie skolotāji ieved no zemes pārnākušo dvēseli atpakaļ debesīs. Grāmatā šis termins tiek izmantots abos kontekstos, taču visvairāk saistībā ar robežu, aiz kuras sākas garīgā pasaule, tādēļ tulkotāja ir veiksmīgi izvēlējusies terminu, kura iespējama sinonīms varētu būt arī „debesu vārti”.

Dvēsele pēc atgriešanās debesīs iziet **„orientation stage”** jeb **„dvēseles ievirzes posmu”**. Tās laikā dvēsele kopā ar savu garīgo skolotāju īsumā apskata uz zemes piedzīvoto un mēģina atrast veidu, kā atkal pielāgoties debesu dzīvei. Termins „orientation” saskaņā ar thefreedictionary pausto informāciju ir cēlies no franču valodas vārda „orient” ar nozīmi „orientēties, izprast jauno situāciju vai vietu”. Latviešu valodā bieži tiek izmantots termins

„orientēties (situācijā, vietā, laikā)” ar nozīmi izprast apkārt esošo. Šajā gadījumā tulkotāja ir veiksmīgi piemeklējusi tulkojumu augstākminētajam terminam, jo tas apzīmē nevis pašas dvēseles mēģinājumu pielāgoties, bet gan kontrolētu tās virzīšanu uz plānoto pielāgošanos jaunajam. Šajā kontekstā ir jāmin arī kāds grāmatā plaši aprakstīts termins „**spiritual guides**” jeb „**garīgie pavadoņi**”. Tam latviešu valodā publicētajos ezotērikas avotos ir vairāki citi tulkojumi, piem., „smalko plānu skolotāji”, „garīgie skolotāji” vai pat „sargeņģeļi”, atkarībā no konteksta. Garīgais skolotājs sagaida atnākušo dvēseli pie debesu vārtiem, ar to sarunājas par piedzīvoto un pavada to turpmākajos procesos līdz pat jauna ķermeņa izvēlei un nākamās dzīves plāna sastādīšanai (Nūtons 2006:81). Tulkotāja ir atveidojusi šo terminu, burtiski tulkojot to latviešu valodā, taču jāpiebilst, ka šāds termins ezotēriskas jomā ir jau pazīstams un izmantots. Nākamajā nodaļā iztirzātās grāmatas autors Dr. Mērfijs tos dēvē arī par „personal guides” jeb „personīgajiem pavadoņiem”.

Interesants ir arī dvēseles attīstības ceļš. Pašā dvēseles attīstības sākumposmā tā tiek saukta par „**Beginner souls**” jeb „**Iesācējdvēselēm**”. Tās ir tikko radītas dvēseles vai dvēseles, kas ir izgājušas vairākus reinkarnācijas aplūsus, bet nav vēl pieaugušas vai sasniegušas zināmu attīstības līmeni. Šajā sakarā jāpiemin daži citi interesanti termini, piem., „**soul remodeling**” jeb „**dvēseles pārmodelēšana**”. Šajā kontekstā ar to tiek domāta novirzīto un bojāto dvēseļu pārveidošana vai pat atjaunošana pēc tam, kad tās beidzot ir atgriezušās atpakaļ debesīs. Tulkotāja šo terminu ir tulkojusi burtiski, un rezultāts ir pietiekami saprotams, taču būtu iespējams šo terminu tulkot arī kā „atjaunošana” vai „restaurēšana”, jo uz dvēseles pastāvošās bāzes tiek veikti uzlabojumi un manipulācijas, tās atgriešanai aprītē. Viens no terminiem nodaļā par iesācējdvēselēm, kura tulkojumam autore vēlotos piedāvāt nedaudz atšķirīgu tulkojumu, ir „**the One**” jeb „**vienotais**” (Nūtons, 2006:159). Šis termins grāmatā tiek izmantots kā atbilde uz jautājumu par to, kurš ir radījis dvēseles. Termina tulkojums ir diezgan vispārīgs un nerada priekšstatu par to, ka tas tiek attiecināts uz mūsu Radītāju. Latviešu valodā šajā sakarā atkarībā no konteksta un literatūras avota ievirzes tiek izmantoti dažādi termini, piem., „Dievs”, „Radītājs”, „tas Kungs”, „Augstākais spēks”, u.c., taču pats labākais tulkojums angļu valodas terminam varētu būt „Visuvarenais”, kas ir visaptverošs un skaidri saprotams.

Dvēseles pēc pārrunām ar garīgo skolotāju tiek sadalītas „**cluster groups**” jeb „**dvēseles biedru tīklā**”, kas apzīmē grupu tuvāko dvēseles draugu. Tie ir biedri, ar kuriem kopā dvēsele mācās, nokļūst uz zemes, lai dvēseles viena otrai palīdzētu attīstīties, un pie kurām tā atgriežas pēc rūpēm un atbalsta (Nūtons 2006:91). „Cluster” saskaņā ar interneta vietnē <http://dictionary.reference.com> pausto informāciju, ir senangļu vārds ar nozīmi „bars, kompānija”. Tulkotāja ir nevis vienkārši iztulkojusi terminu „cluster” kā „grupa”, kas būtībā

apzīmē komandu ar vienotu mērķi, bet izvēlējusies terminu „tīkls”, kas šajā konkrētajā gadījumā apzīmē radnieciskas dvēseles, kuras ir cieši emocionāli saistītas viena ar otru, proti, „atrodas uz viena viļņa”, veidojot tādu kā kopīgu informācijas lauku jeb tīklu.

Grāmatā vairākkārt tiek pieminēts termins „**soulmate**” jeb „**dvēseļu radnieks**”, kuru tulkotāja ir atveidojusi, burtiski tulkojot to no angļu valodas. Ar šo terminu parasti tiek apzīmēta persona, ar kuru mūs saista dziļas un dabiskas tuvības jūtas. Šī ir persona, kas saprot mūs no pusvārda, un rodas sajūta, ka mēs esam pazīstami jau mūžību. Saskaņā ar interneta vietnē wikipedia.org pausto informāciju, pirmo reizi ideja par dvēseļu radniekiem tika pausta jau Platona laikā viņa populārajā leģendā par Zevu. Terminam „dvēseļu radnieks” latviešu valodā ir arī citi sinonīmi, piem., „dvēseļu draugs”, „radniecīga dvēsele” un pat „dvēseles otra puse”. Braienss Veiss ir sniedzis brīnišķīgu skaidrojumu terminam „dvēseļu radnieks” - „Viņš izskatās citādi, bet jūsu dvēsele viņu atpazīs. Jūsu sirds to ir cieši turējusi mēness pielietajos Ēģiptes tuksnešos un senatnīgajos Mongolijas līdzenumos. Jūs kopā esat devušies sirojumos senaizmirstu karavadoņu vadītās armijās” (Weiss, 2000:1). Glorija Čedvika grāmatā „Discovering Your Part Lives” savukārt dvēseļu radniekus sauc par „**faces from the past**” jeb „**sejas no pagātnes**” (Chadwick, 1988:113).

Kad dvēsele ir guvusi nepieciešamo zināšanu daudzumu dzīvēs uz zemes un sasniegusi nepieciešamo brieduma pakāpi, tā kļūst par „**intermediate soul**” jeb „**dvēseli starplīmeņos**”, kā šis termins ir iztulkots latviešu valodā. Dvēsele nonāk jaunā līmenī, spēj apmācīt un sniegt zināšanas iesācējdvēselēm, kā arī maina krāsu. Tā vairs tik bieži neinkarnējas jaunā ķermenī, bet gatavojas svarīgam uzdevumam, proti, garīgā skolotāja amata apgūšanai (Ņūtons 2006:92). Nedaudz aplūkosim angļu valodas vārdu „intermediate”. Tas ir cēlies no latīņu valodas vārda „intermediātus” ar nozīmi „atrsties pa vidu, būt kaut kā starpā”. Augstākminētais termins „dvēsele starplīmeņos” ir burtiski tulkots no angļu valodas un norāda, ka dvēsele atrodas jaut kam pa vidu. Tam var piekrist, jo šāda dvēsele attīstības ziņā atrodas pa vidu starp iesācējdvēseli un attīstīto dvēseli, tomēr šis posms nav pārejas posms, bet gan patstāvīga dvēseles izaugsmes stadija, tādēļ gribētos piedāvāt vēl kādu šī termina tulkojumu, proti, „vidējā līmeņa dvēsele”.

Kā jau iepriekš minēts, pēc vidējā līmeņa dvēseles seko „**advanced souls**” jeb „**attīstītās dvēseles**”. Tās ir dvēseles ar plašām zināšanām un dzīves pieredzi, kam vairs nav nepieciešama zemes dzīve, lai pilnveidotos. Dr. Ņūtons norāda, ka savā terapijas praksē ir sastapis ļoti mazu skaitu šādu dvēseļu, jo tās parasti nemeklē speciālistu savu problēmu risināšanai. Tomēr grāmatas autors piebilst, ka šādas dvēseles iemiesojas necila izskata cilvēkos ar lielu labestību un cilvēkmīlestību, piem., Māte Terēze (Ņūtons 2006:238). Šādas dvēseles sauc arī par „**older souls**” jeb „**vecākas dvēseles**”.

Dvēseles attīstības apli noslēdz „**the Old Ones**” jeb „**viedie**”. Tās ir dvēseles ar izteikti augstu attīstības pakāpi, kas ir tuva Dievam. Pie šīm dvēselēm atbalstu un palīdzību meklē visas citas dvēseles. Tulkotāja ir nevis burtiski tulkojusi terminu, bet gan skaisti to atveidojusi, jo ar viedumu mēs parasti saprotam patiesu gudrību un izpratni par lietu kārtību. Viedums sniedz iespēju paskatīties uz dažādām lietām no pretējiem aspektiem un pieņemt vispareizāko lēmumu.

Nodaļā „Nākamās dzīves izvēle” grāmatas autors min kādu fenomenu, kas ir pretējs augstākminētajai iepriekšējo dzīvju regresijai, proti, „**post life progression**” jeb „**nākamo dzīvju progresija**” Autors to definē kā terapiju, kas dod iespēju dažiem izpētes objektiem skatīt nākotnes fragmentus, lai gan kā nepabeigtas epizodes (Nūtons 2006:247). Vārds „progresija” ir cēlies no latīņu valodas vārda „progression” ar nozīmi „došanās uz priekšu, attīstība”. Daudzi pacienti baidās ieskatīties nākotnē, jo var ieraudzīt, ko biedējošu, tomēr jāatceras, ka tas ko redzam, ir iespējams, bet ne pilnībā noteikts (Linn, 2008:261). Termins „nākamo dzīvju progresija” latviešu valodā ir tulkots diezgan burtiski, un nezinātājam ir grūti saprast tā jēgu. Tā kā šajā kontekstā tiek runāts par iespēju redzēt kaut ko no nākamajām dzīvēm, bet ne pilnībā tajās nokļūt vai kāda noteiktā veidā progresēt līdz tām, tad šajā gadījumā augstākminēto terminu varētu tulkot arī kā „ielūkošanās nākamajās dzīvēs”. Šajā gadījumā tas radītu priekšstatu par pieejamās informācijas ierobežojumu, jo ar autora minētās metodes palīdzību karmisku iemeslu dēļ mēs redzam tikai to, ko mums atļauj redzēt.

Dvēselēm, kas zemes dzīves laikā ir uzņēmušas par daudz ciešanu un pārdzīvojumu, veic „**remodelling**” jeb „**atmodelēšanu**”. Termins „remodelling” jau tika aplūkots iepriekš, un šajā gadījumā tā tulkojums „atmodelēšana” tiek piedāvāts kā sinonīms jau minētajai dvēseles pārmodelēšanai jeb restaurēšanai. Šajā pašā kontekstā interesants ir kāds cits termins, kas nav minēts nevienā citā ezotērikas avotā, proti, „**basic framing**” jeb „**pamatkoriģēšana**”. Ar to autors skaidro visu pamata procesu kopumu, kas dvēselei ir jāiziet pēc atgriešanās no zemes.. Šādas darbības ietver sevī pārrunas ar garīgo skolotāju, apmācības, utt. Latviešu valodā termins „basic framing” ir tulkots burtiski, un to aplūkojot, ir skaidrs, ka ar dvēseli tiek veiktas kādas koriģējošas darbības. Šis ir diezgan sarežģīts termins, kuru nav viegli iztulkot vispārīgā kontekstā, lai tas būtu skaidri saprotams un ietvertu sevī arī visas augstākminētās darbības, tādēļ kā sinonīmu varētu piedāvāt arī „vispārīgā dvēseles atveseļošana”, jo vairumā gadījumu dvēselei nepieciešama šāda palīdzība, lai atgūtos no pārdzīvotā.

Kad dvēselei pēc atpūtas un nepieciešamās apmācības debesīs ir laiks atgriezties uz zemi fiziskā ķermenī, tā kopā ar saviem garīgajiem skolotājiem dodas uz vietu ko sauc par „**Ring of Destiny**” jeb „**likteņapli**”. Tā ir vieta, kur dvēsele tādā kā televizora ekrānā redz visus iespējamās nākamo „incarnation” jeb iemiesojuma variantus. Pēc to aplūkošanas kopā

ar garīgajiem pavadoņiem dvēsele lemj par visiem galvenajiem jautājumiem, kas saistīti ar atgriešanos (Nūtons 2006:112). Šajā gadījumā angļu valodas termins ir tulkots burtiski, veidojot salikteni. Tulkojums ir ļoti skaits, poētisks un pilnībā atbilst kontekstam. Tas burtiskā nozīmē apzīmē apli, kurā tiek izlemts dvēseles liktenis.

Kad dvēsele noskaidrojusi, kurš no dzīves ceļiem tai būs vispiemērotākais, tā uzsāk **„preparation for embarkation”** jeb **„sagatavošanos, lai iemiesotos”**. Šajā posmā dvēsele kopā ar garīgajiem skolotājiem lemj par nākamās dzīves niansēm, dvēseļu radiniekiem uz zemes un attiecībām, kādām dvēsele tiks pakļauta uz zemes. Angļu valodas vārds „to embark” ir cēlies no franču valodas vārda „embarquer” ar nozīmi „uzsākt ceļojumu”. Šajā gadījumā dvēsele tiešām uzsāk jaunu ceļojumu uz zemi, lai iemiesotos jaunā ķermenī, tādēļ gribētos piedāvāt vēl dažus variantus angļu valodas termina tulkojumam latviešu valodā, piem., „sagatavošanās pārdzimšanai” jeb „sagatavošanās jaunai dzīvei”. Glorijas Čedvika šo parādību sauc arī par **„preparation for entering the earth experience”** jeb **„sagatavošanos zemes dzīves uzsākšanai”** (Chadwick, 1988: 135).

Viens no pēdējiem terminiem šajā grāmatā, kas pelnījis īpašu uzmanību ir **„Council of Elders”** jeb **„Vecajo padome”**. Dr. Nūtona izpētes objekti bieži vien redz šos Vecajos atšķirīgi. Vieniem tie liekas kā nākamā pakāpe pēc viedajiem, kurā dvēseles ir sasniegušas tiesības izskatīt dvēseles gūtās mācības zemes dzīvēs, skaidrot pieļautās kļūdas un apstiprināt nākamās dzīves plānu. Dažām dvēselēm Vecajie asociējas ar dievišķām būtnēm, kas nekad nav bijušas dvēseles, bet ir radītas, lai uzraudzītu garīgo pasauli. Vēl kādi pacienti sauc tos par garu pasaules soģiem, kuri prasa atskaitīties par visiem pārkāpumiem (Nūtons, 2006:108). Ar jēdzienu „vecajie” mēs bieži vien saprotam cilts vai citas cilvēku grupas vadītājus, kuri ir taisnīgi, viedi un dzīves pieredzi ieguvuši indivīdi. Pie šādām personām pārējie sabiedrības locekļi nāk pēc padoma un taisnības, pilnībā uzticoties to viedoklim. Šajā gadījumā angļu valodas termins ir tulkots burtiski un pilnībā atbilst tā jēgai angļu valodā.

Šajā grāmatā Dr. Nūtona izvēlētie termini ir specifiski konkrētajam autoram, un tos nav vienkārši iztulkot. Tulkotāja, ņemot vērā grāmatas sižetu, ir veidojusi jaunus terminus latviešu valodā, kas, ar nelieliem izņēmumiem, nav sastopami citos avotos. Tā kā grāmata latviešu valodā tika izdota gandrīz pirms desmit gadiem, ezotēriskās literatūras klāsts kopš tā laika ir palicis plašāks, autori mūsdienās brīvi veido jaunus terminus dažādu parādību apzīmēšanai, kā arī tulko tos no dažādām pasaules valodām. Šī iemesla pašlaik dēļ ir vieglāk piemeklēt jaunus, nedaudz atbilstošākus terminus tulkotājas piedāvājumiem, bet kopumā var secināt, ka tulkotāja ir ļoti veiksmīgi izvēlējusies angļu valodas terminu tulkojumu, kas pilnībā atbilst Dr. Nūtona paustajai domai.

4.2. Ezotērikas terminu atveidošana Dr. Roja Stemana darbā „Lielā reinkarnācijas grāmata”

Grāmata „Lielā reinkarnācijas grāmata. Liecības par mūsu iepriekšējām dzīvēm” ir sarakstīta 2012. gadā un tulkota vairāk nekā 42 valodās. Šis darbs ir veltījums lieliskajam amerikāņu psihiatram Jenam (dažos avotos - Aienam) Stīvensonam un viņa mūža darbam reinkarnācijas gadījumu pētīšanā. Rojs Stemans gan savā profesionālajā darbībā nav bijis saistīts ar medicīnu, taču kā žurnālistam un izdevuma „Psychic News” redaktoram viņam bija iespēja tikt ar reinkarnācijas pētniekiem no visas pasaules un izpētīt interesantākos pārdzimšanas gadījumus. Tā rezultātā tapa šī grāmata, kuru ir tulkojusi Velga Vīgante. Šis apakšnodaļas mērķis ir izpētīt, kā tiek atveidoti autora piedāvātie, ar reinkarnāciju saistītie termini latviešu valodā.

„The feel-good factor” jeb **„labsajūtas faktors”** ir viens no noteicošajiem elementiem jau iepriekšējā apakšnodaļā minētajai regresijas terapijai. Tās laikā piedzīvotie notikumi sniedz tūlītējas atklāsmes, cilvēks atbrīvojas no uzkrātajām negatīvajām domām un emocijām, iegūstot fizisku un garīgu labsajūtu (Stemans, 2011:159). Tulkotāja ir burtiski atveidojusi šo terminu, pilnībā atainojot autora pausto domu. Tā kā pacients pie regresijas speciālista ierodas vairāk ar savām specifiskām problēmām, nevis tikai ziņkārības vadīts, šī procesa beigās viņa veselība būtiski uzlabojas un iestājas fiziska un dvēseliska harmonija, tādēļ šo faktoru varētu saukt arī par „Atveseļošanās faktoru” vai „Harmonijas faktoru”.

„Past-life memories” jeb **„atmiņas par iepriekšējo dzīvi”** ir atmiņas fragmenti, attēli un izjūtas, kas pacientam rodas regresijas brīdī.. Grāmatā autors runā arī par **„memories of the previous existence on earth”** jeb **„atmiņas par iepriekšējām dzīvēm uz zemes”**, kas nav augstākminētā termina sinonīms. Saskaņā ar autora un citu reinkarnācijas speciālistu novēroto, pacienti hipnozē runā arī par laiku, ko viņi ir pavadījuši inkarnācijās uz citām planētām, kas gandrīz visos gadījumos ir bijušas krietni vieglākas. Šajā sakarā ir jāmin arī **„past-life regressionist”** jeb **„regresīvās hipnozes speciālisti nokļūšanai iepriekšējā dzīvē”**. Šis termins ir atveidots no angļu valodas, precīzi izskaidrojot katra vārda nozīmi, kā rezultātā tas ir garš un grūti izrunājams. Šajā gadījumā tikpat efektīgs varētu būt arī jau plašāk pazīstamais „regresijas speciālists”, kas apzīmē personu, kura ir īpašas apmācības veidā apguvusi spēju veikt pacienta regresiju jeb atgriešanos atpakaļ laikā.

„Spiritual justice principle” jeb **„garīgā taisnīguma princips”** atkarībā no personas dzīves kvalitātes uz zemes sniedz mūžīgu svētlaimi debesīs vai soda par izdarītajiem pārkāpumiem. Šo principu dažādos citos avotos dēvē arī par „Dievišķā taisnīguma principu”, jo tieši augstākie spēki ir tie, kas izvērtē cilvēka dzīves laikā paveikto un lemj par sekām.

Termins „**alignment**” jeb „**izlīdzināšana**” grāmatas kontekstā apzīmē dvēseles terapiju, palīdzot tai atveseļoties no iepriekšējās dzīvēs sastrādātās smagās karmas un padarot šo dzīvi vieglāku. Tulkotāja ar šī termina tulkojumu ir vēlējusies parādīt, ka iegūtās traumas ir iedragājušas personas karmu un tā ir nevienmērīga, bet regresijas terapijas rezultātā tā izlīdzinās un kļūst harmoniska. Kā sinonīmu šim tulkojumam varētu piedāvāt arī terminu „sakārtošana”.

Iepriekšējā apakšnodaļā tika aplūkots termins „regresija”, kuram šīs grāmatas autors piedāvā vēl kādu interesantu sinonīmu, proti, „**soul memory retrieval**” jeb „**dvēseles atmiņas atgūšanu**”. Autors uzskata, ka dvēsele iepriekšējās dzīvēs iegūto pārdzīvojumu rezultātā ir sadalījusies, un to ar terapijas palīdzību ir nepieciešams savienot atpakaļ vienā veselumā. Šī iemesla dēļ pacientam jāiziet regresijas terapijas kurss, kura laikā dvēsele atceras vairākās dzīvēs piedzīvoti un tādējādi spēj dziedināt savu karmu, iegūstot labāku dzīves kvalitāti. Tā rezultātā pazūd fobijas, veselības problēmas un iestājas miers (Stenmans, 2011:187). Tulkotāja terminu ir atveidojusi, to burtiski tulkojot no angļu valodas. Augstākminēto procesu varētu dēvēt arī par „dvēseles atmiņas fragmentu savienošana” vai „dvēseles atmiņas atjaunošanu”, jo tas ir saistīts ar jau kādreiz pastāvējuša veseluma atgriešanu sākotnējā stāvoklī.

Autors grāmatā ir minējis vairākus atmiņu veidus, ko pacienti piedzīvo hipnozes jeb regresijas laikā. Viens no tiem ir „**Spontaneous recall**” jeb „**spontānā atmiņa**”. Kā jau termina nosaukums vēsta, atmiņas rodas spontāni bez jebkādu papildus līdzekļu izmantošanas. Dažreiz kāda skaņa, attēls, dabas ainava vai kāda cita parādība spēj izvilināt dziļi slēptas atmiņas. Otrs šāds atmiņu veids ir „**fetal memories**” jeb „**embrionālās atmiņas**”. Ar to tiek saprastas atmiņas, atrodoties mātes dzemdē. Bērns it kā atceras visas izjūtas, balsis, pat notikumus, kas saistās ar šo embrionālo posmu. Protams, tie ir grūti pierādāmi fakti, taču daudzus no tiem apstiprina mātes. Kā sinonīmu augstākminētā termina tulkojumam latviešu valodā varētu piedāvāt arī „augļa atmiņas mātes ķermenī”, kas būtu nedaudz vieglāk izprotams termina tulkojums bez papildu paskaidrojumu sniegšanas.

Grāmatas 24. nodaļā „Kas mēs esam” ir atrodami vairāki ļoti interesanti termini, kuriem tulkotāja ir veikusi ļoti kvalitatīvu tulkojumu. Viens no tādiem terminiem ir autora piedāvātais latīņu valodas termins „**modus operandi**” bez jebkāda paskaidrojuma angļu valodā. Grāmatā ar šo terminu tiek saistīta reinkarnācijas darbības metožu izpēte. Saskaņā ar Merriam-Webster vārdnīcā sniegto informāciju, „modus operandi” nozīmē veidu, kādā tiek veiktas konkrētas darbības. Tulkotāja šim terminam ir sniegusi interesantu atveidojumu, proti, **transmigrācijas darbības mehānisms**. Saskaņā ar jau augstākminētajā vārdnīcā sniegto skaidrojumu, transmigrācija apzīmē pārvietošanos no viena eksistences stāvokļa citā, vai no

kādas konkrētas vietas uz citu vietu. No tā varam secināt, ka ar transmigrāciju mēs varam saistīt vai nu reinkarnāciju, proti, stāvokli, kad dvēsele iemiesojas jaunā ķermenī, vai arī došanos uz vietu, kur dvēsele atpūšas pēc fiziskā ķermeņa pamešanas. Atveidotais termins latviešu valodā tādējādi apzīmē darbību kopumu, kas tiek veiktas ar mērķi nonākt citā vietā. Šajā pašā nodaļā autors piemin arī tādu jēdzienu kā „**intermediate vehicle**” jeb „**starpposma vidi**”. Ar to tiek saprasta vieta, kur dvēsele atrodas starp zemes dzīves pabeigšanu un iemiesošanos jaunā ķermenī. Tulkotāja ir ļoti veiksmīgi iztulkojusi šo jēdzienu no angļu valodas, jo oriģinālā pats jēdziens bez papildu skaidrojama nav vienkārši izprotams. Vārds „intermediate” saskaņā ar Merriam-Webster vārdnīcā pieejamo skaidrojumu nozīmē „atrašanos vai notikumu vidus posmā, stadijā vai vietā”, savukārt vārds „vehicle” tiek skaidrots kā „izpaušmes līdzeklis”, tādējādi radot priekšstatu par stāvokli, kurā dvēsele atrodas starp dažādām norisēm. Tulkotājas atveidojums „vide” precīzi raksturo šo stāvokli. Nākamais stāvoklis pēc dvēseles starpposma ir „**psychomorphore**” jeb „**psihomorfora**”, kurai tulkotāja ir devusi arī izskaidrojumu - „prāta vide”. Lai gan vārdnīcās nav atrodams precīzs šī vārda skaidrojums, citos avotos tas tiek definēts arī kā „dvēseles nesējs”. Ar to acīmredzot tiek apzīmēts stāvoklis, kad dvēsele sāk pārdomas par nākamo inkarnāciju un uzsāk tās uzdevumu plānošanu. Saistībā ar psihomorforu autors min arī tādu parādību kā „**template that carries memories of past events**” jeb „**veidnes nospiedumu, kurā glabājas atmiņas par iepriekšējiem notikumiem**”. Ar to tiem saprasts tāds kā „mikročips” ar informāciju par visu, kas ar dvēseli ir noticis tās iepriekšējās iemiesošanās laikā, proti, visi pārdzīvojumi, karmiskie parādi un uzkrātās emocijas. Šajā gadījumā ir grūti izprast piedāvāto vārdu kombināciju „veidnes nospiedums” un to varētu aizstāt ar „karmiskās pieredzes apkopojumu”, kas skaidrāk norāda uz informāciju, kas dvēselei tiek „dota pūrā”, iemiesojoties jaunā ķermenī.

Salīdzinot šī autora darbu ar iepriekšējā apakšnodaļā aprakstīto Dr. Ņūtona grāmatu, varam secināt, ka Rojs Stemans ir vairākkārt izmantojis vispārpieņemtos reinkarnācijas terminus, taču viņš piedāvā arī interesantas un jaunas vārdu kombinācijas no terminiem, kas ir sastopami arī citās jomās, ne tikai ezotērikā. Šīs grāmatas tulkotāja ir veiksmīgi tikusi galā ar diezgan sarežģītajiem terminiem angļu valodā, tos burtiski tulkojot un papildus piedāvājot arī terminu skaidrojumu, lai šīs jomas nepārzinātājam nebūtu grūti tajos orientēties.

5. EZOTĒRIKAS TERMINU ATVEIDOŠANA DŽOZEFA MĒRFIJA GRĀMATĀ „TAVS ZEMAPZIŅAS SPĒKS”

Viens no populārākajiem mistiskās pasaules aprakstītājiem ir Īru izcelsmes mācītājs Dr. Džozefs Mērfijs. Viņa sarakstītās grāmatas ir publicētas visā pasaulē un ieguvušas milzīgu popularitāti. Divas no pašām populārākajām grāmatām ir „Tavs domu spēks” (*The Miracle of Mind Dynamics*) un „Tavs zemapziņas spēks” (*The Power of Your Subconscious Mind*). Dr. Mērfijs ir plaši pētījis cilvēka prāta neizmērojamās spējas, zemapziņas un apziņas spēku, kā arī garīgās dzīves būtību, piedāvājot dažādas metodes, kā uzlabot dzīves kvalitāti, atrast iekšējo mieru, atbrīvoties no nevajadzīga stresa un spēt koncentrēties uz tāda dzīves līmeņa sasniegšanu, par kādu mēs visi sapņojam. Tā kā Dr. Mērfija darbība bija cieši saistīta ar reliģiju, viņš apzinās lūgšanas lielo spēku, tādējādi savos darbos veido tā saucamās „**scientific prayers**” jeb „**zinātniskās lūgšanas**”. Ar zinātnisko lūgšanu apzīmē zinātniskas pieejas izmantošanu apziņas un zemapziņas darbības kombinēšanā, lai realizētu kādu konkrētu mērķi. Jo biežāk mēs atkārtojam savu vēlēšanos, jo vairāk zemapziņa spēj veikt brīnumus, pieņemot vēlamo kā jau notikušu parādību. Lai gan pamatojoties uz pieejamajiem avotiem Dr. Mērfijs bija pirmais, kas piešķīra šādu apzīmējumu augstākminētajām darbībām, pašreiz šis termins tiek lietots dažādās ezotēriskajās praksēs. Grāmatu „Tavs zemapziņas spēks” ir tulkojusi Sarmīte Liniņa. Šī darba autore ir izvēlējusies aplūkot terminu atveidi Dr. Mērfija grāmatā „Tavs zemapziņas spēks”, jo darba apjoma dēļ nav iespējams izskatīt ārkārtīgi plašo terminu klāstu, kas ietverts abās autora grāmatās.

Viens no spilgtākajiem piemēriem šajā grāmatā ir termini „**objective mind**” jeb „**objektīvais gars**” un „**subjective mind**” jeb „**subjektīvais gars**”. Vārds „objective” ir radies no latīņu valodas vārda „objectivus”, kas nozīmē „paties”. Dr. Mērfija piedāvātais termins tādējādi norāda uz patiesu prāta stāvokli jeb cilvēka apziņu, piebilstot, ka šī gara daļa iegūst informāciju no pieciem maņu orgāniem, kas piegādā cilvēkam nepieciešamās zināšanas (Mērfijs, 2006:37). Šie maņu orgāni. Vārds „subjective” ir cēlies no latīņu valodas vārda „subjectivus” ar nozīmi „uztvert kaut ko intuitīvi”. Termins „subjektīvais gars” jeb „zemapziņa” Dr. Mērfija izpratnē atšķirībā no apziņas uztver apkārt notiekošo intuitīvi. Tulkoājā abu augstākminētos terminu gadījumā vārdu „mind” ir tulkojusi kā „gars”, nevis „prāts”, tādējādi nereducējot šīs spējas uz vienu cilvēka orgānu, proti, smadzenēm, bet gan parādot, ka visas šīs vērtības nāk no augstāka avota, proti, cilvēka gara. Šādam tulkojumam augstākminētajā kontekstā var pilnībā piekrist.

Plaši darbā tiek izmantots termins „**suģestija**”, kas tulkojumā no latīņu valodas „*suggestio*” nozīmē domāšanas un rīcības ietekmēšanu, savukārt „**autosuģestija**” jeb pašiedvesma, kā tas biežāk tiek lietots dažādos literatūras avotos, parasti ir savas psihs iespaidošana ar dažādu līdzekļu palīdzību ar mērķi mainīt uzvedību. Šajā sakarā minams arī termins „**inspiration**” jeb „**inspirācija**”, kurš šī darba ietvaros tiek lietots arī kā „iedvesma”. Šis termins, kas veidots no latīņu valodas „*inspirare*” un nozīmē „iegūt dvesmu”, tomēr nav specifisks konkrētajai jomai, jo mūsdienās inspirācija jeb iedvesma nepieciešama ikvienā dzīves jomā. Jāpiebilst, ka lielākā daļa Dr. Mērfija izmantoto terminu ir populāri arī medicīnā tādās jomās, kā, piem., hipnoze.

Autors vairākkārt izmanto tādu terminu kā „**duality of mind**” jeb „**gara dualitāte**” kas saskaņā ar interneta vietnē <http://dictionary.reference.com> sniegto informāciju ir radies no latīņu valodas vārda „*duālitās*” jeb „*divspusējs*”. Ar šo jēdzienu gan autora grāmatā, gan arī citos avotos tiek saprasts, ka cilvēka gars izpilda divas būtiski atšķirīgas funkcijas. Piemēram, izšķir apziņu un zemapziņu, objektīvo un subjektīvo garu, kā arī nomodā esošo un aizmigušo garu (Mērfijs, 2006:26). Arī šajā gadījumā tulkotāja ir terminu burtiski atveidojusi latviešu valodā, taču tulkojums ir viegli saprotams.

Grāmatā izmantotais termins „**faith healing**”, kas burtiski nozīmē „**ārstēšanu ar ticības spēku**”, šīs grāmatas tulkojumā un arī citos avotos bieži vien tiek tulkots kā „pūšļošana”, taču autore uzskatos šim terminam ir nedaudz negatīva nokrāsa. Ja ārstēšana ar ticības spēku var apzīmēt arī aizlūgumu baznīcā par cilvēka veselību vai pozitīvas pārliecības par izveseļošanas iedvešanu slimajai personai, tad termins „pūšļošana” vairāk attiecināms uz dažādām netradicionālās medicīnas darbībām, kuras veic personas ar plašākām vai šaurākām zināšanām konkrētajā jomā. Arī Bībelē pūšļošana apzīmē nelikumīgu ārstēšanu, kurā netiek izmantoti tradicionālās medicīnas piedāvātie līdzekļi. Termins tiek plaši izmantots dažādos literatūras avotos, jo īpaši, Rutkutēva vēsturiskajos romānos, jau pieminētajā Bībelē, kā arī pašlaik tik populārajās Koelju atziņās.

Dr. Mērfijs grāmatas nodaļā „Kas ir pūšļošana, un kā izpaužas akla ticība” aplūko vairākus interesantus terminus. Grāmatas oriģinālā angļu valodā autors izmanto terminu „**voodoo doctors**” jeb „**vodu dakteri**”. Vudu, kā zināms, ir sena Rietumāfrikas valstīs praktizēta reliģija. Vārds „*vodou*” tulkojumā no Rietumāfrikas valodām nozīmē „gars”, tātad vudu ir ar garu pārvaldīta reliģija. Grāmatas tulkojumā latviešu valodā augstāk izmantotajam terminam tiek piedāvāts cits tulkojums, proti, „**pirmatnējo tautu šamaņi**”. Termins „šamanis” nāk no tungusu evenku valodas un apzīmē personu, kas var ietekmēt garus un ar rituālu palīdzību ieiet īpašā transa stāvoklī (Mērfijs, 2006:78). Lai gan abi augstākminētie termini apzīmē personu, kura veic līdzīgas darbības, šo darbību veikšanas vietas ģeogrāfiski

atšķiras, tādējādi augstākminētais tulkojums nebūtu īsti precīzs. Šajā pašā nodaļā tiek aprakstīts kāds cits termins „**mesmerism**”, kas latviešu valodā tiek tulkots kā „**dzīvnieku magnētisms**”. Termins „mesmerism” ir cēlies no slavena franču ārsta Franca Antona Mesmera uzvārda, kurš slimos pacientus ārstēja ar magnētisma un hipnozes palīdzību. Interesanti, ka šis termins latviešu valodā netiek tulkots kā mesmerisms, jo šādi tiek atveidoti daudzi citi termini, burtiski tulkojot parādības nosaukumu latviešu valodā un pievienojot tam nepieciešamo galotni. Tai vietā tiek izvēlēts terminu atveidot, izmantojot tā skaidrojumu. Šī termina atveidojums latviešu valodā tiek jau plaši izmantots medicīnā.

Dr. Mērfijs savā darbā apraksta vairākas interesantas metodes mērķu sasniegšanai un dzīves kvalitātes uzlabošanai. Pirmā no tām ir „**the passing over technique for impregnating the subconscious**” jeb „**zemapziņas abstraktas ietekmēšanas metode**”, kura paredz, ka zemapziņa tiek pamudināta uztvert apziņas izteiktās vēlmes. Tā vislabāk norisinās transam līdzīgā stāvoklī. (Mērfijs, 2006:87). Tulkotāja ir ļoti interesanti interpretējusi šīs metodes nosaukumu, to pārveidojot vienkāršākā variantā. Saskaņā ar interneta vietnē thefreedictionary.com piedāvāto definīciju, „pass over” nozīmē ceļot pāri kaut kam, ko tēlaini interpretējot, varētu tulkot kā kaut ko abstraktu. Darbības vārds „to impregnate” savukārt no angļu valodas tiek tulkots kā „piesātināt” vai „piepildīt”, taču šajā procesā zemapziņa tiek savā veidā ietekmēta, jo tā tiek piepildīta ar apziņas vēlmēm. Tādējādi tulkotājas izveidotais variants ir labskanīgāks un vieglāk saprotams, nekā gadījumā, ja šis vārdu salikums tiktu tulkots burtiski.

„**Visualization technique**” jeb „**iztēles tehnika**” ir spilgta kāda mērķa piepildīšanās vizualizēšana, pat šādu darbību periodiska atkārtošana, lai vēlamais patiesi realizētos dzīvē (Mērfijs, 2006:89). Pēdējos gados ezotēriskajās publikācijās šo angļu valodas terminu tulko arī vienkārši kā vizualizāciju. Tā raksturo gan pozitīvo domāšanu, vēlamo ar ticības palīdzību pārvēršot reālajā, gan arī dažādu kolāžu veidošanu, izmantojot attēlus ar mums vēlamo rezultātu.

„**Mental movie technique**” jeb „**filmas metode**” ir pasaulē visai plaši praktizēta tehnika vēlamā rezultāta sasniegšanai. Parasti pirms miega cilvēks iztēlojas mērķa piepildījumu, sevi redzot šajā vizualizācijā kā galveno varoni, un kā režisors veido filmas scenāriju pēc savām vajadzībām un izjūtām (Mērfijs, 2006:92). Arī šajā gadījumā tulkotāja ir nedaudz saīsinājusi Dr. Mērfija piedāvāto metodes nosaukumu, jo atmestais vārds „mental” nekādu atšķirību nerada, bet šajā gadījumā nerodas neveikls vārdu salikums.

„**Baudoin technique**” jeb „**boduēna metode**” apraksta kāda Francijas Ruso institūta profesora Šarla Boduēna izveidoto metodi zemapziņas ietekmēšanai, un tāpat kā iepriekšējās metodes aprakstā, to visveiksmīgāk var praktizēt tieši pirms iemigšanas. Lai gan tulkotāja ir

atveidojusi profesora uzvārdu kā „Boduēns”, taču jāpiebilst, ka šis uzvārds franču valodā tiek izrunāts kā „Boduā”, tādēļ augstākminēto metodi varam saukt arī par Boduā metodi. Šīs metodes ietvaros tiek pieminēti vēl daži ievērojamas cienīgi termini. Viens no tiem ir daļa no Dr. Mērfija izveidotās zinātniskās lūgšanas, proti „**It is finished in Divine Order**” jeb „**Dieva griba radīs kārtību**”. Jāatzīst, ka tulkotāja ir lieliski tikusi galā ar šīs lūgšanas tulkojumu latviešu valodā. „**Divine Order**” varētu tulkot kā „**augstākā vai dievišķā kārtība**”, un no konteksta varam secināt, ka viss sākas un beidzas ar Dieva gribu. Tulkotāja ir veiksmīgi atveidojusi autora domu, nedaudz pārveidojot teikumu, taču pilnībā saglabājot tā jēgu.

The „**sleeping technique**” jeb „**miega metode**” līdzīgi kā iepriekšējās metodes tās efektivitāti saista ar gulēšanas un miega faktoru. Kad mēs laižamies miegā, prāts tiek atslābināts un vairs nenotiek apzināta piespiedu koncentrēšanās uz mērķi, ļaujot apziņai nenasprindzināti darboties. Tulkotāja ir atveidojusi terminu latviešu valodā, nevis burtiski tulkojot to kā gulēšanas metodi, bet gan apspēlējusi gulēšanas tēmu, nodēvējot metodi saistībā ar kontekstu. Kā alternatīvu risinājumu šim atveidotajam terminam varētu piedāvāt arī „pusmiega metodi”, jo principā šīs metodes būtība ir ietverta apziņas visproduktīvākajā darbībā tieši pusmiega stāvoklī, nevis miegā.

Nākamā metode „**thank you technique**” latviešu valodā tiek tulkota kā „**pateicības metode**”. Tās piekritēji uzskata, ka pateicoties par saņemto, var piesaistīt arvien vairāk pozitīvu lietu. Ir interesanti, ka autors metodi nav nodēvējis par „gratitude technique”, bet gan vienkāršojis tās nosaukumu, bet tulkotāja nav tās nosaukumu atveidojusi kā „paldies metodi”, kas skanētu mazliet neveikli. Grāmatā „Tavs domu spēks” autors šo metodi sauc arī par „**law of gratitude**” jeb „**pateicības likumu**”, kura pamatā ir darbības un pret darbības likums (Mērfijs, 2002:94).

Autors attiecībā uz „**affirmation technique**” jeb „**pozitīvā apgalvojuma metodi**” norāda, ka „lūgšana nav nekāda bezjēdzīga šļupstēšana, jo pozitīva apgalvojuma īstenais spēks balstās uz objektīvu patiesību pārdomāta definējuma” (Mērfijs, 2006:95). Termins „pozitīvs apgalvojums” ar vien biežāk ezotēriskajā literatūrā tiek dēvēts arī afirmāciju. Vārds „affirmation” saskaņā ar Merriam- Webster vārdnīcu ir cēlies no latīņu valodas vārda „affirmation” ar nozīmi „apgalvojums, ka kaut kas eksistē vai ir patiess”. Ar pozitīvu apgalvojumu jeb afirmāciju mēs saprotam pozitīvu apgalvojumu sistemātisku verbālu atkārtošānu, lai panāktu vēlamo efektu. Tulkotāja šajā gadījumā nav izvēlējusies atveidot terminu, izmantojot svešvārdu un pielāgojot to latviešu valodas gramatiskajām normām, bet gan izvēloties latviešu valodas ekvivalentu, kas ir lasītājam krietni vien saprotamāks variants.

„**Argumentative method**” jeb „**pierādījuma metodi**” ir ļoti efektīvs veids, kā palīdzēt smagiem slimniekiem, jo pastāv uzskats, ka visas slimības ir nepareizas domāšanas

sekas. Ar šīs metodes palīdzību jāpārliecina slimnieku atbrīvoties no dusmām un naida, kā arī uzticēties Dieva dziedinošajam spēkam. Tulkotāja šo metodi ir nosaukusi par pierādījuma metodi, jo ārsts vai cits speciālists būtībā cenšas pierādīt slimniekam un pats sev, ka slimība ir mānītības, nepamatotu baiļu, negatīvu priekšstatu un domu sekas. Līdz ar to viens no variantiem metodes atveidošanai varētu būt tulkotājas piedāvātais risinājums. Saskaņā ar interneta vietnē <http://dictionary.reference.com> sniegto informāciju, vārds „argumentative” ir cēlies no latīņu valodas vārda „argumentum” un nozīmē „loģisks, neviennozīmīgs un tāds, par ko jāpārliecina”, tādējādi uz šīs definīcijas pamata ir iespējams veidot vēl divus augstākminētās metodes nosaukumus, proti, „pārliecināšanas metode” un „loģikas metode”. Pirmais risinājums parāda, ka pacients ir jāpārliecina par viņa spēju atveseļoties, bet otrs, ka atveseļošanās process notiks loģisku soļu ievērošanas rezultātā.

Nākamā šajā sarakstā ir „**the absolute method is like modern sound wave therapy**” jeb „**absolūtā metode**”. Autors salīdzina šo metodi ar ultraskaņas aparātu, kurš spēj radīt fantastiskas vibrācijas, ko viņš savukārt salīdzina ar absolūtās metodes radītajiem rezultātiem uz cilvēka ķermeni un garu (Mērfijs, 2006:99). Šī iemesla dēļ autors metodes nosaukumā ir pievienojis šo skaidrojumu. Tulkotāja skaidrojumu ir izņēmusi no nosaukuma, tādējādi iegūstot īsāku un ar pārējo metožu nosaukumiem garuma ziņā konsekventu nosaukumu, iespējams, uzskatot, ka nodaļas saturs izskaidros šīs metodes būtību.

Pēdējā grāmatā aprakstītā metode ir „**decree method**” jeb „**lēmuma metode**”. Tāpat kā vairākās citās metodēs, cilvēkam ir jāizjūt un jātic pozitīvam rezultātam. Tādējādi mēs pieņemam lēmumu ticēt, ka viss, kas notiek mums apkārt ir vērts uz atbalstu, palīdzību un rūpēm par mūsu veselību un labklājību (Mērfijs, 2006:100). Šajā nodaļā tomēr netiek runāts par kāda lēmuma pieņemšanu, bet gan par pārliecības gūšanu par Dievišķā spēka klātbūtni mūsu dzīvē vai Dieva darbību izpratni, tādēļ pēc konteksta gribētos šo metodi nosaukt par „pārliecības metodi” jeb „izpratnes metodi”.

Viens no visplašāk grāmatā apspriestajiem terminiem ir „**prayer therapy**”, kas tiek burtiski tulkots kā „**lūgšanu terapija**”. Lūgšanas laikā mūsu spēki, prāts, miesa un dvēsele tiek vērsta uz mērķa sasniegšanu. Aplūkojot citus reliģijas vai alternatīvās medicīnas avotus, šāds terminu salikums nav atrodams. Ja analizējam katru terminu atsevišķi, var redzēt, ka termins „terapija” ir cēlies no grieķu valodas vārda „therapeia”, kas nozīmē „ārstēt, dziedināt”, savukārt termins „prayer” ir cēlies no latīņu valodas vārda „precari” ar nozīmi „prasīt no sirds”. Cilvēka ticība spējai izdziedināties ar lūgšanu palīdzība ir bijusi jau senos laikos, taču visplašāk tā tiek atspoguļota Bībeles Jaunajā derībā, kur kristieši ticēja, ka Dievs ar Svētā Gara palīdzību spēj ārstēt miesu un garu un ienest tajā veselību. Tā kā Dr. Mērfijs savos darbos bieži piemin Dieva dziedinošo spēku, šis termins ir viens no visvairāk

aprakstītajiem. „Ticības likums ir arī dzīvības likums. Ko jūs savam garam iedvešat, tas arī notiks” (Mērfijs, 2002:77). Šajā pašā kontekstā jāpiemin arī daži citi termini. Viens no tādiem ir „**miracle working power**”, kas grāmatā tiek tulkots kā „**brīnumdarītājspēks**”. Tas ir spēks, kas nāk no Dieva, un kura iespējām nav robežu. Tulkotāja augstākminēto terminu ir burtiski tulkojusi uz latviešu valodu. Otrs šāds termins ir „**Infinite Healing Power**” jeb „**neizmērojams dziedinošs spēks**”. Termins „infinite” saskaņā ar interneta vārdnīcā thefreedictionary pausto ir cēlies no latīņu valodas vārda „infinitus”, kas nozīmē „bez robežām, ārkārtīgi liels”, tādēļ vēl viens tulkojums augstākminētajam varētu būt „bezgalīgs dziedinošs spēks”. Šāds termins ir sastopams arī citos ezotēriskas avotos, piem., mantrās un literatūrā par reinkarnāciju.

Autors savos darbos piemin kādu īpašu vietu cilvēkā, proti, „**treasure house**” jeb „**dārgumu krātuve**”. Viņš to apzīmē arī kā „**gold mine**” jeb „**zelta āderi**”. Tā ir vieta mūsu sirdī jeb augstākajā būtības daļā, kur mēs glabājam visas mīļās atmiņas, mīlestību un labās domas. Ja termins „treasure house” latviešu valodā tiek tulkots diezgan burtiski, tad termina „gold mine” nozīme angļu valodā nedaudz atšķiras. Ar to tiek domātas zelta raktuves, kurās fiziska darba rezultātā tiek iegūts zelts, taču tā krājumi raktuvēs nekad nav bezgalīgi. Latviešu valodā termins „zelta ādere” asociējas ar vietu, kur ir atrodama bagātību pārpilnība, proti, vieta, kur pastāv neizmērojami vērtību resursi, kas nekad nebeidzas, tādējādi termina tulkojums latviešu valodā pat labāk raksturo Dr. Mērfija domu.

Galvenie termini, kurus Dr. Mērfijs savās grāmatās un lekcijās ir aplūkojis saistībā ar daudzām un dažādām parādībām, ir „**conscious mind**” jeb „**apziņa**” un „**subconscious mind**” jeb „**zemapziņa**”. Termins „conscious mind”, kas citos avotos tiek atspoguļots arī kā „consciousness”, ir cēlies no latīņu valodas vārda „conscis” un nozīmē „zināšanas, saprašanas stāvoklis”. Termins „apziņa” saskaņā ar interneta medicīnas enciklopēdijā teikto nozīmē augsti organizētas matērijas - cilvēka smadzeņu spēju ar tajās kodēto hierarhisko informācijas sistēmu palīdzību psiholoģiskā darbībā atspoguļot ārpusauli un pašam sevi, nošķirot savu «es» no ārējās vides un mērķtiecīgi iedarbojoties uz šo vidi un sevi. Dr. Mērfijs, savukārt apziņu raksturo kā kuģa kapteini, kas sniedz pavēles saviem padotajiem (zemapziņai), kas šīs pavēles bez ierunām pilda (Mērfijs, 2006:38). Termins „subconscious mind” savukārt tulkojumā no latīņu valodas nozīmē „tādu, kas nav pilnībā apzināts”, tātad pēc Dr. Mērfija domām ir pakārtots apziņas darbībai.

Vēl kāds interesants termins ir „**Absent treatment**” jeb „**no attāluma veikta ārstēšana**”. Burtiski tulkojot angļu valodas terminu latviešu valodā mēs iegūstam „ārstēšanu klāt neesot”. Mūsdienu ezotēriskas izpratnē tas varētu apzīmēt vairākas parādības, proti, dziednieks strādā ar slimnieka fotogrāfiju un konkrētā dienā un stundā ar lūgšanu palīdzību

„pieslēdzas” cilvēka aurai, tādējādi dziedinot slimo orgānu. Ārstēšana no attāluma var tikt veikta arī ar īpašu rituālu palīdzību, izmantojot buramvārdus, sveces un citus objektus. Tā ir labu domu koncentrēšana un sūtīšana, kas raksturīga arī tādām austrumu praksēm kā reiki. Tālāk tekstā viņš norāda uz „**one universal subjective mind**” jeb „**vienotas kopīgas radošas zemapziņas**” eksistenci, kas burtiski tulkojot, varētu nozīmēt vienu vispārēju subjektīvo garu. Lai gan jēdziena tulkojums nedaudz atšķiras no tā angļu valodas versijas, tomēr Dr. Mērfijs šajā grāmatā definē subjektīvo prātu arī kā apziņu.

Grāmatas 6. nodaļā „Garīgā terapija praksē” atrodami vairāki unikāli termini. Viens no tiem ir „**technique for impregnating the subconscious**” jeb „**zemapziņas abstraktas ietekmēšanas metode**”. Angļu valodas vārds „impregnating” tulkojumā nozīmē „piesūcināt”, piesātināt”, tādējādi radot iespēju piedāvāt alternatīvu tulkojumu, proti, „zemapziņas piesātināšanas metode”, ar to Dr. Mērfija izpratnē apzīmējot zemapziņas pamudināšanu vai papildīšanu ar apziņas papildītajām vēlmēm. Lai gan tulkotāja šajā apakšnodaļā vairākkārt piedāvā arī īpašības vārdu „abstrakts”, Dr. Mērfijs nekur šādu terminu nav lietojis. Termins „abstrakts” ir cēlies no latīņu valodas vārda „abstractus” ar nozīmi „atdalīts no praktiskajām lietām”. Tas nozīmē, ka šajā gadījumā tekstā tiek norādīts uz kādu parādību, kas nav praktiska, un kā zināms, ezotēriķi pati par sevi ir abstraktu jeb nepraktisku parādību pētīšana, tādēļ šāda termina izmantošana tulkojumā nebūt nav nepieņemama. Turpmāk šajā apakšnodaļā tulkotāja kā „abstrakto ietekmēšanu” ir iztulkojusi arī angļu valodas terminu „passing over”, ko šajā gadījumā varētu tulkot arī kā „smalkās līnijas starp pasaulēm vai stāvokļiem pārkāpšana” vai „ieiešana citā realitātē”. Jāatzīst, ka Dr. Mērfijs savos darbos ir izmantojis terminus un jēdzienus, kas vispār nav sastopami vai ir reti sastopami citos ezotēriskas avotos. Tulkotāja ir saskārusies ar ļoti izaicinošu uzdevumu precīzi attēlot Dr. Mērfija domu latviešu sabiedrībai saprotamā veidā un lieliski tikusi galā ar uzdevumu, mēģinot tulkot terminus vairāk pēc konteksta, nevis burtiskā veidā.

„**The secret of guidance**” jeb „**iekšējās apskaidrības spēks**” nosaka, ka iekšējā apskaidrība nāk no augšas tad, kad esam gatavi to uzņemt un uz klausīt. Ir interesanti aplūkot tulkotājas izmantoto pieeju šī termina tulkošanā. Ja burtiski tulkojam augstākminēto terminu no angļu valodas, iegūstam „vadības noslēpumu”, taču šis vārdu salikums neko daudz neizteiks. Tā kā autors tekstā runā par iekšējās iedvesmas vai atbildes meklēšanu, tulkotāja ir piemeklējusi skaistu risinājumu baltoties uz kontekstu, nevis terminu tulkojot burtiski, bet gan pēc asociācijas.

Autors vairākas reizes grāmatā pieskaras terminam „**disciplined imagination**” jeb „**ievirzīta fantāzija**”. Ar to, līdzīgi kā augstākminētajās metodēs, mēs saprotam savu spēju ievirzīt domāšanu vēlamajā gultnē un vadīt savu prātu konkrētu domu radīšanai (Mērfijs,

2006:112). Tulkotāja šajā gadījumā ir improvizējusi ar angļu valodas vārdiem, radot jaunu terminu, kas pats par sevi bez paskaidrojuma nebūtu viegli saprotams. Angļu valodas vārdu „disciplined” varētu tulkot arī kā „kontrolēts”, bet „imagination” kā „iztēli”, tādējādi iegūstot „kontrolētu iztēli”, kas dažos ezotēriskas avotos jau tiek izmantota domu vadīšanai uz konkrētu mērķi. Autora piedāvātais sinonīms augstākminētajam terminam ir „scientific imagination” jeb „zinātniski vadītās fantāzijas metode”. Šis ir viens no retajiem gadījumiem, kad tulkotāja ir veidojusi plašāku terminu, nekā oriģinālā, jo ir vēlējusies piemeklēt terminam labskanīgāku risinājumu. Kā alternatīvu varētu piedāvāt sinonīmu „zinātniskā iztēle”, taču tāpat kā augstākminētajā gadījumā tas bez papildu paskaidrojuma nebūs saprotams.

„Releasing the kinetic action of the subconscious mind” jeb **„zemapziņas kinētiskais spēks”** norāda uz zemapziņai piemītošo ticības spēku, kas vienkāršiem vārdiem sakot varētu nozīmēt „kam ticēsi, tas piepildīsies, neatkarīgi no tā vai šī vēlme ir laba vai ļauna”. Atslēgas vārds „kinetic” saskaņā ar Merriam-Webster interneta vārdnīcu ir cēlies no grieķu valodas vārda „kinetikos” ar nozīmi „attiecināms uz kustību vai saistīts ar to”, tādējādi ar to šajā gadījumā tiek aprakstīta parādība, ar kuras palīdzību zemapziņa aktīvi darbojas un veic nepieciešamās korekcijas. Tulkotāja ir nedaudz saīsinājusi un pārveidojusi angļu valodas variantu, padarot to labskanīgāku.

„Law of reversed effort” jeb **„pretējas iedarbības likums”** ir mūsu bailes un pārliecības, ko mēs aktīvi sev iegalvojam, radot šķēršļus vēlamā rezultāta sasniegšanai. Autors uzskata, ka zemapziņu vada attiecīgā dominējošā ideja, tad pretrunīgu priekšstatu gadījumā lēmums tiek pieņemts par labu spēcīgākajam (Mērfijs, 2006:101). Šajā gadījumā tulkotāja nav spēlējusies ar kontekstu, kā viņa to dara vairumā gadījumu, bet ir burtiski iztulkojusi terminu, izvēloties stilam atbilstošus vārdus.

Attiecībā uz specifisku terminu izmantošanu tikai saistībā ar ezotēriskas jomu, jāpiemin, ka tas ir atkarīgs no ezotēriskas virziena. Dr. Mērfijs savā darbā ir izmantojis vairākus terminus, kas attiecināmi arī uz fiziku un medicīnu, proti, viļņa garums, enerģijas lauks, sugestija, utt. Tā kā Dr. Mērfijs lieliski orientējas reliģijā, psiholoģijā, neirolingvistiskajā programmēšanā un citās garīgajās praksēs, viņš viegli kombinē dažādus vārdus, veidojot interesantas kombinācijas. Autora piedāvātie termini salīdzinājumā ar iepriekšējā nodaļā minētajiem terminiem ir vienkārši un lasītājam saprotami, jo tie ir sastopami ikdienas dzīvē, tikai Dr. Mērfijs tos piedāvā jaunā kontekstā. Tulkotāja, atšķirībā no citām grāmatām, ir brīvāk interpretējusi terminus, tos saīsinot, paplašinot, izskaidrojot vai izvēloties kontekstam atbilstošus vārdus, kas netiek burtiski tulkoti no angļu valodas. Viņas veikums ir profesionāls, veiksmīgs un interesants, jo ne visiem tulkotājiem izdodas brīvi rīkoties ar vārdiem, veidojot jaunus terminus, bet saglabājot autora pausto domu.

6. AUSTRUMU MĀCĪBU LITERATŪRAS AVOTOS ATRODAMĀ TERMINOLOĢIJA

Liela daļa no mūsdienās tik populārajām ezotēriskas praksēm nāk no austrumiem – Ķīnas, Japānas, Tibetas, Indijas un citām valstīm. Miljoniem cilvēku visā pasaulē aizraujas ar jogu, meditāciju, ciagun, reiki un citām līdzīgām mācībām un filozofijām. Literatūra par tām latviešu valodā ir pieejama visai nesen, kad pagājušā gadsimta vidū sāka tulkot un izdot rietumu un austrumu autoru darbus šajās jomās. Aptuveni tajā pašā laikā Latvijā aktīvi sāka dibināties arī dažādas dziednieku un zintnieku organizācijas, kā arī savas konsultācijas sāka piedāvāt individuāli speciālisti.

Tā kā pašlaik pieejamo publicēto materiālu skaits par augstākminētajām mācībām ir plašs, un šī darba ietvaros nav iespējams plašāk aplūkot visas no tām, autore ir izvēlējusies aplūkot ezotēriskas terminu atveidošanas metodes Deivida Venela grāmatā „Reiki iesācējiem” par šo austrumu praksi, kas ir saistīta ar dievišķās enerģijas saņemšanu un vadīšanu, kā arī Šaktas Kauras Khasas grāmatā „Kundalinī joga”, kas ietver sevī dažādus jogas vingrinājumus un meditāciju tehnikas.

Ja salīdzinām abas šīs prakses, joga Latvijā tiek praktizēta krietni ilgāk nekā reiki, tādēļ pat personai, kas ar tām nenodarbojas, radīsies zināmas asociācijas. Reiki, turpretim, vēl joprojām nav plaši izplatīta prakse, kura tiek mācīta un izmantota tikai šaurā praktiķu lokā. Līdz ar to publicētie materiāli plašākā klāstā ir pieejami tieši par jogu, kas nedaudz atvieglo tulkošanas procesu, jo daudzi termini jau ir iepriekš atveidoti un pieņemti. Par reiki latviešu valodā ir izdotas divas grāmatas, kas padara tulkotājas darbu grūtāku un tādējādi arī atbildīgāku, jo daudziem sarežģītiem terminiem angļu valodā ir jāveido ekvivalents latviešu valodā, kas arī pēc konteksta atbilstu autora paustajam.

6.1 Reiki terminu atveidošana latviešu valodā

Lai saprastu, kas ir reiki, nepieciešams sniegt nelielu ieskatu tās rašanās vēsturē. Reiki, saskaņā ar dažādiem ezotēriskas avotiem, ir sena dziedniecības sistēma, kas palīdz uzlabot veselību, to nostiprināt un harmonizēt ķermeni un garu. Reiki sistēmu 19. gs. vidū izstrādāja japāņu skolotājs Dr. Mikao Usui. Reiki tulkojumā no japāņu valodas nozīmē „rei” - gaisma, Dieva svētība, atbilde uz lūgšanu, un „ki” - dzīvības enerģija. Dr. Usui uzskatīja, ka dzīvības enerģija, ko mēs saņemam no debesīm un zemes, un vadām caur savu ķermeni, spēj uzlabot ne tikai veselību, bet arī labklājību un ieviest uzlabojumus it visās dzīves jomās (Venels,

1999:31).

Par reiki ir rakstīts daudz, jo to plaši praktizē visā pasaulē, tostarp arī Latvijā. Deivida Venela grāmata „Reiki iesācējiem” ir tulkota vairāk nekā 20 valodās, tai skaitā arī latviešu valodā, ko ir paveikusi tulkotāja Maija Treilona. Šajā darbā autore īsumā iztirzās dažu interesantāko reiki terminu atveidošanu.

Reiki mācība balstās uz „**five precepts**” jeb „**pieciem miedzi imperatora pamatprincipiem**”. Tie paredz prieku, mieru dvēselē, labestību un līdzciecību, cītīgu darbu un pateicību par visu sasniegto. Citos reiki avotos šādus principus dēvē vienkārši par pieciem reiki principiem vai noslēpumiem. Vārds „precept” ir radies no latīņu valodas vārda „praeceptum” ar nozīmi „padoms, rīkojums vai norāde”, savukārt vārds „principle” - no latīņu valodas vārda „principium”, kas nozīmē „vispārpieņemtu vai profesionālu rīcības noteikumu”. Lai gan termins „reiki principi” ir burtiski tulkots no angļu valodas un tiek plaši lietots ezotēriskajā literatūrā, tomēr negribētos piekrist, ka šajā gadījumā vārda „principle” labākais tulkojums saskaņā ar augstākminēto definīciju būtu „princips” vai pat „noteikumi”, jo šie pieci postulāti nav pavēle jeb rīkojums. Tie nav arī strikti noteikumi, kas obligāti jāievēro. Šos padomus katram reiki praktizētājam iesaka pildīt, lai sasniegtu labāku dzīves kvalitāti. Šī iemesla dēļ būtu pareizi terminu tulkot kā „pieci padomi reiki praktizētājiem” jeb „pieci reiki ieteikumi”.

„**Hands-on-healing**” jeb „**dziedināšana ar pieskārienu**” ir reiki metode, kuras laikā reiki speciālists, pieskaroties ar rokām dažādām ķermeņa daļām Usui noteiktā konkrētā secībā vada enerģiju pa ķermeni, lai risinātu pacienta problēmas (Venels, 1999:71). Kā vēlāk šajā darbā tiks paskaidrots, pastāv vairākas reiki praktiķu pakāpes, un augstākas pakāpes ieguvušie praktiķi spēj dziedināt pacientus no attāluma ar domu un simbolus spēku, tādēļ ir svarīgi piebilst, ka viena no svarīgākajām metodēm ir pieskāriena metode. Interneta vārdnīca „Dictionary.com” skaidro terminu „hands-on” kā „darbību, kas tiek veikta ar rokām”. Termina tulkojums latviešu valodā ir pareizs un atbilst tā jēgai. Medicīnā šādas darbības dēvē par „manuālo terapiju” jeb „terapiju ar rokām”, tomēr augstākminētais tulkojums ir nedaudz atbilstošāks un rada priekšstatu par notiekošo konkrētajā jomā.

„**Initiation**” jeb „**reiki noskaņošana**” ir viens no galvenajiem priekšnoteikumiem, lai praktiķis varētu uzsākt darbu ar reiki. Pirms tām mācekļi iziet nelielu informatīvu apmācību, kam seko pati procedūra. Tās laikā skolotājs ar mantru skaitīšanu, simboliem un pieskārieniem atver mācekļa enerģētiskos laukus reiki enerģijas uzņemšanai (Venels, 1999:71). Vārds „initiation” ir cēlies no latīņu valodas vārda „initiatio”, kas nozīmē „formālu uzņemšanu kādā organizācijā” jeb „pieņemšanas ceremoniju”. Šajā gadījumā tā nozīmē

mācekļa iesvētīšanu reiki praktizētāja kārtā ar tiesībām un spēju dziedināt pašam sevi un citus. Lai gan reiki praktizētāju vidū, kā arī publicētajos reiki avotos visbiežāk tiek izmantots termina tulkojums latviešu valodā „iniciācija”, tomēr pozitīvi ir vērtējams fakts, ka tulkotāja ir izvēlējusies izmantot terminu „noskaņošana”, kas ar šo jomu nesaistītam lasītājam varētu radīt nedaudz skaidrāku priekšstatu par notiekošo. Saskaņā ar skaidrojošo vārdnīcu „tezaurs.lv”, noskaņot nozīmē radīt (kādā) noteiktu (domu, jūtu, gribas) virzību, ievirzi vai radīt (kādā) noteiktu izjūtu, uzskatu, gribas procesu kopumu. Šajā gadījumā tā nozīmē indivīda noskaņošanu reiki. Dažos citos avotos noskaņošana tiek dēvēta arī par „attunement”, taču šis termins biežāk tiek izmantots rietumu publikācijās.

„**Reiki practitioner**” jeb „**reiki praktiķis**” ir indivīds, kas no skolotāja ir saņēmis iniciāciju un spēj izmantot iegūto enerģiju dziedināšanas procesā. „**Reiki teacher**” jeb „**reiki meistars**” ir pati augstākā pakāpe, kuru indivīds saņem cītīgi praktizējot reiki, izejot visu līmeņu iniciāciju un tā rezultātā saņemot meistara pakāpi. Dažos avotos meistarū dēvē arī par skolotāju. Abi augstākminētie termini tiek veidoti, tos burtiski tulkojot no angļu valodas, un šie termini jau ir plaši izmantoti ar reiki saistītajās publikācijās. Jāpiebilst, ka persona vienlaicīgi var būt reiki praktiķis un arī skolotājs.

Nākamie interesantie termini šajā grāmatā ir „**transcendence**” un „**transcendent**”. Tulkojumā no latīņu valodas tas nozīmē „pāri pasaulei eksistējošs”. Ar šiem jēdzieniem tiek aprakstīta stāvoklis, kad ārstējamā persona seansa laikā var iemigt. Šis stāvoklis D. Vernela darbā tiek aprakstīts arī kā „apzinātās transcendences stāvoklis”. Termins „transcendents”, pēc autores domām ir ļoti vispārīgs, jo var tikt attiecināms gan uz filozofiju, gan arī matemātiku, piem., transcendentu skaitlis, transcendentu funkcija, utt. Tādējādi šajā kontekstā labāk būtu lietot apzīmējumu „pār pasauli”, jo šis aprakstītais objekts atrodas ārpus izziņas robežām, tātad nav saprotams loģiskās domāšanas ietvaros.

Termins „**aura scanning**” jeb „**auras skenēšana**” savukārt sastāv no diviem vārdiem, proti, „aura”, kas tulkojumā no latīņu valodas nozīmē neredzamu starojumu vai enerģijas lauku, kas aptver dzīvās būtnes, un „skenēšana”, kas rosina vērīgi aplūkot. Grāmatas autors darbā piedāvā četrus dažādus auru veidus, proti, „nimbus” jeb „nimba”, „oreola” jeb „halo”, „aureola” jeb „starojums” un „glory” jeb „mirdzums” (Venels, 1999:136). Nimbs un oreols parasti aptver cilvēka galvu, kamēr starojums aptver visu augumu. Lielākā daļa no augstākminētajiem terminiem tiek darināti no latīņu valodas, proti, nimbus, kas nozīmē gaismas apli, halos, kas apzīmē apaļas, krāsainas gaismas loku, un aureola, kas tulkojumā nozīmē „zeltains”, utt., pielāgojot tos latviešu valodas normām. Saistībā ar terminiem „oreola” un „nimba” ir iespējams vērot to izmantošanu dažādās citās jomās. Viena no tam ir reliģija,

taču arī psiholoģijā ar jēdzienu „oreola jeb nimba efekts” tiek saprasta skaista cilvēka spēja vieglāk dzīvē gūt panākumus, jo skaistums parasti pievelk.

„**A reiki share**” jeb „**dalīšanās ar reiki**” parasti ir reiki praktiķu tikšanās. Tā var notikt neilgu laiku pēc iniciācijas saņemšanas, lai nostiprinātu zināšanas, taču var tikt organizēta arī regulāri. Reiki praktiķi tiekas, apmainās ar zināšanām, dziedina viens otru un apvieno spēkus kāda konkrēta mērķa sasniegšanai, piem., sūta enerģiju uz kādu nelaimes skartu vietu uz planētas. Tādējādi angļu valodas termina tulkojums latviešu valodā „dalīšanās ar reiki” precīzi apzīmē veiktās darbības, norādot, ka tikšanās dalībnieki atdod un vienlaicīgi saņem reiki enerģiju.

„**Reiki intention**” jeb „**reiki nolūks**” ir mērķis, kuram mēs vēlamies nosūtīt savu reiki seansa laikā iegūto enerģiju. Tā var būt mātes slimības dziedināšana, labi rezultāti kādā pārbaudē vai eksāmenā, pozitīva iznāks iznākums tiesas procesā, naudas iegūšana jauna televizora iegādei vai kāda cita lieta, kurai ir nepieciešams pozitīvs risinājums jau tuvākajā laikā (Venels, 1999:87). Vārds „intention” saskaņā ar Merriam-Webster vārdnīcu ir cēlies no latīņu valodas vārda „intention” un nozīmē „emocionāla lēmuma pieņemšanu” par kādu darbību vai tās rezultātu”. Dažos reiki avotos parādās arī termins „reiki mērķis”, un abi šie iepriekšminētie tulkojumi atbilst tajos ietvertajai jēgai. „**Reiki dedication**” jeb „**reiki veltīšana**” ir process, kurā mēs nosakām personu, kas saņems mūsu nosūtīto enerģiju, atšķirībā no mērķa augstākminētajā nolūka gadījumā. Abi augstākminētie terminu tulkojumi ir radušies, burtiski tulkojot terminus latviešu valodā, un tie pilnībā atspoguļo autora domu.

Viens no interesantākajiem terminiem šajā grāmatā ir „**quick lift**” jeb „**ātrā uzlādēšanās**”. Nedaudz paanalizēsim, kas tiek saprasts ar šādu parādību. Autors to attēlo kā spēju iemācīties „to turn on reiki” jeb „ieslēgt reiki” pēc nepieciešamības. Augstākminētā angļu valodas termina tulkojums ir izvēlēts ļoti veiksmīgi, jo šis „quick lift” būtībā nozīmē spēju ātri uzlādēt savas iekšējās „baterijas”, izmantojot dažādus paņēmienus. „Quick lift” varētu tulkot arī kā „ātru pacēluma sasniegšanu”, taču tulkotāja ir izvēlējusies tulkojumu, kas ļoti precīzi atbilst kontekstam. Termina „turn on reiki” tulkojumam „ieslēgt reiki” varētu piedāvāt arī sinonīmu „uzsākt reiki saņemšanu” jeb „pieslēgties reiki”, jo šajā procesā būtībā nekas netiek ieslēgts, bet gan praktiķis, izmantojot roku pieskārienus vai simbolus sāk saņemt reiki, kas nāk caur enerģijas kanāliem.

Analizējot augstākminēto terminu tulkojumus, var secināt, ka lielāko daļu terminu autore ir burtiski tulkojusi no angļu valodas, taču daži termini ir veidoti, piemeklējot pēc konteksta piemērotāko risinājumu.

6.2. Jogas terminu atveidošana latviešu valodā

Šo interesanto Šaktas Kauras Khalsas grāmatu „Kundalinī joga” latviešu valodā ir tulkojusi Margita Markevica. Tajā ir ietvertas dažādas meditācijas, vizualizācijas un elpošanas tehnikas, jogas āsanas un vingrinājumi, tādēļ ir interesanti izpētīt ar tiem saistīto terminu atveidošanas metodes latviešu valodā.

Pirms terminu izpētes jāpiebilst, ka vārds „**joga**” saskaņā ar grāmatas autore pausto (Khasa, 2003:8,9), ir cēlies no sanskrita un nozīmē „saistījums, koncentrēšanās”, tādējādi norādot uz ķermeņa, prāta un gara sasaistīšanu vienā veselumā. „**Kundalinī**”, savukārt saskaņā ar Meriam-Webster vārdnīcu nozīmē dzīvības spēku, kas dus mugurkaula pamatnē, līdz tas tiek pamodināts un nosūtīts uz galvu, lai veicinātu apgaismību. Lai gan angļu valodā vārds „kundalinī” tiek atveidots kā „kundalini”, tulkotāja latviešu valodā to ir veidojusi atbilstoši sanskrita rakstībai, proti, „kundalinī”. Bieži publikācijās ir sastopami arī varianti „kundalini” vai pat „kundalīni”, taču tulkotājas piedāvātais variants ir visatbilstošākais, jo atbilst oriģinālajai rakstībai un izrunai.

„**Patanjali sutras**” jeb „**Patandžali sūtras**” ir jogas kodekss, kas tiek uzskatīts par modernās jogas pašu pamatu. Patañjali bija hinduistu jogs, kas izveidoja jogas sūtru sistēmu, kas vēlāk tika nosaukta joga vārdā (Tiešsaiste 23). Tulkotāja uzvārdu ir tulkojusi atbilstoši tā izrunai indiešu valodā, taču ir sastopami arī divi citi varianti, proti, „Pantañdžali” un „Patandžali”. „Sūtra” saskaņā ar Meriam-Webster vārdnīcā pausto nozīmē nozīmē aforismu vai to krājumu, kas sastādīts grāmatas formātā. Arī šajā gadījumā termins tiek atveidots atbilstoši tā rakstībai sanskritā. Pantadžali sūtrās tiek aprakstīts astoņu loku ceļš, kas sastāv no jamas, nijamas, āsanas, prānājjamas, pratjāhāras, dhāranas, dhjānas un samādhi. Dažas no šīm sastāvdaļām tiks analizētas turpmāk tekstā (Tiešsaiste 32).

Līdzīgi kā reiki, arī jogā tiek izmantoti „**affirmations**” jeb „**apgalvojumi**”, kas ir pozitīvas sentences ar mērķi mainīt domāšanu. Tos citos avotos dēvē arī par „afirmācijām”, taču tas jau ir burtisks šī termina tulkojums.

Ezotērikas, bet jo īpaši jogas kontekstā ir svarīgi pieminēt tādu visiem jau zināmu terminu kā čakras. Tie ir galvenie ķermeņa enerģijas centri dažādās krāsās, kas palīdz mums iegūt enerģiju no visuma un ir nepārtrauktā kustībā. Vārds „čakra” saskaņā ar interneta vietni thefreedictionary ir cēlies no sanskrita ar nozīmi „aplis” vai griezties”, taču jogas literatūrā ir sastopams arī tulkojums „virpulis”. „**The upper triangle**” jeb „**augstākais trīsstūris**” sastāv no četrām čakrām – „heart chakra” jeb „sirds čakras”, „throat chakra” jeb „kakla čakras”, „brow chakra” jeb „uzacu čakras”, kas bieži vien tiek saukta arī par „trešās acs čakru” un

„crown chakra” jeb „vainaga” čakra, kas tiek dēvēta arī par „galvas virsmas čakru” un arī „lotosa čakru” (Khasa, 2003:21).

„**The lower triangle**” jeb „**zemākais trijstūris**” sastāv no trim zemākajām čakrām, proti, „root chakra” jeb „pamatnes čakra”, kas tiek saukta arī par „saknes čakru”, „sacral chakra” jeb „krusta kaula čakras” un „solar plexus/navel chakra” jeb „saules pinuma čakras” (Khasa, 2003:38). Ja aplūkojam, kā tiek atveidoti ar čakrām saistītie angļu valodas termini latviešu valodā, varam secināt, ka daļa no tiem tiek tulkoti burtiski, taču daļa sinonīmu ir radusies atbilstoši tai ķermeņa daļai, kurā šī čakra atrodas.

Grāmatā bieži tiek minēts arī tāds termins kā „**detoxication**” jeb „**detoksikācija**”, kas ir visai populārs jēdziens. No organisma ar dažādu metožu palīdzību tiek izvadīti sārņi, kas liek mums justies diskomfortā un izraisa pat smagas slimības. Saskaņā ar grāmatā pausto, tam tiek izmantoti dažādi vingrinājumi, elpošanas metodes un mudras. Lai gan detoksikācija ir plaši lietots termins medicīnā un arī skaistumkopšanas jomā, atbilstošāks un saprotamāks termins būtu „ķermeņa attīrīšana”.

Viens no galvenajiem jogas terminiem „**pranayama**” jeb „**prānājāma**” ir cēlies no sanskrita vārda „Prāṇāyāma” (प्राणायाम *prāṇāyāma*) (Tiešsaiste 23). Tas savukārt sastāv no diviem vārdiem „prana”, kas apzīmē elpu, un „ayama”, kas nozīmē elpas noregulēšanu. Šajā gadījumā, tāpat kā vairākos augstākminētajos gadījumos, termins latviešu valodā tiek atveidots balstoties uz tā izrunu sanskritā, nevis burtiski tulkojot to no angļu valodas, kurā garās skaņas netiek izrunātas. Tas pats ir attiecināms arī uz nākamo terminu šajā pašā kontekstā, proti, „sitali pranayama” jeb „šitalī prānājāmā”. Tas saskaņā ar vārdnīcu dictionary.reference.com ir cēlies no sanskrita vārda „sheetal” ar nozīmi „vēss, atvēsinošs”. Šis termins kopā ar jau augstākminēto prānājāmu nozīmē „atvēsinošo elpu”. Saskaņā ar jogas praktizētāju pausto šī atvēsinošā elpa palīdz samazināt augstu asinsspiedienu, nomierina un uzlabo dažādu orgānu darbību.

Runājot par jogu, tās praktizēšana sastāv no elpošanas vingrinājumu un dažādu asānu izpildes. Termins „**Asana**” jeb „**āsana**”, kā jau vairums citu jogas terminu, ir cēlies no sanskrita vārda „āsana” ar nozīmi „apsēties”. Šis termins dažreiz tiek attiecināts arī uz nekustīgu ķermeņa pozu, kas var būt arī nesaistīta ar sēdēšanu (Tiešsaiste 23). Saistībā ar sēdus stāvokļa āsanām grāmatā tiek pieminētas vairākas āsanas. Pirmā no tām ir „**sukhasana**” jeb „**sukāsana**” (vieglā poza). Šī ir viena no vieglākajām pozām, praktiķim sēžot ar sakrustotām kājām. Tulkotāja terminu „sukhāsana” ir tulkojusi atbilstoši tā rakstībai un izrunai sanskritā, proti, „Sukhāsana”. Termina sinonīms „vieglā poza” savukārt, ir burtiski tulkots no angļu valodas. Citos ezotēriskas avotos šī āsana tiek tulkota arī kā „patīkamā poza”

un „ērtā poza”. „**Half lotus pose**” jeb „**lotosa puspoza**” ir sēdus stāvoklis lotosa pozā, kura ir ieteicama jogas praktiķiem pirms pilnas lotosa pozas uzsākšanas. Šīs āsanas nosaukums ir cēlies no indiešu valodas vārda Ardha Padmasana vai Ardha Kamalāsana (Tiešsaiste 31). Veids, kādā tulkotāja ir atveidojusi šo terminu latviešu valodā, nedaudz atšķiras no tā tulkojuma citos jogas publikācijas avotos, kur tā tiek dēvēta par „Puslotosa pozu”. Ja aplūkojam terminu angļu valodā, tā jēgu var uztvert divējādi. Jogas prakšiķa ķermeņa stāvoklis atgādina pusi no lotosa zieda, tādējādi dodot iespēju augstākminēto terminu tulkot kā „puslotosa pozu”, tomēr tā ir arī puse no pilnas lotosa pozas, kā rezultātā termins tiek tulkots kā „lotosa puspoza”, kas izklausās patīkamāk. „**Vajrasana**” jeb „**vadžrāsana**” ir jogas āsana, kuras nosaukums ir cēlies no sanskrita vārdā „vajrāsana”, kas nozīmē „zibeni” (Tiešsaiste 23). Āsanas laikā indivīds sēž uz saviem papēžiem. Tulkotāja kā sinonīmu šīs āsanas tulkojumam „vadžrāsana” piedāvā arī terminu „akmens poza”. Jāpiebilst, ka šāds tulkojums nav sastopams nevienā citā jogas avotā. Parasti šo āsanu dažādos avotos dēvē arī par „Zibens pozu” un „Dimanta pozu”. Tulkotāja, iespējams, ir vienkāršojusi šo nosaukumu, asociējot dimantu ar akmeni.

Vēl kāds būtisks jogas termins ir **mudra**. Tas saskaņā ar Meriam-Webster vārdnīcā pausto sanskritā nozīmē „attieksmi”, „žestu” vai „zīmogu”. Mudras ir roku pozīcijas, kurās izmantojot dažādas pirkstu pozīcijas tiek veikta iedarbība uz citiem pirkstiem un pašu plaukstu. Grāmatā tiek izdalītas 8 mudras (Khasa, 2003:28), kas šajā darbā tiks apskatītas sīkāk.

1) „**Gyan mudra**” jeb „**Džian mudra**” ir miera poza, tā atbrīvo nervu kanālus un palīdz iekšēji sakārtoties. Tās nosaukums dažos citos avotos tiek tulkots arī kā „zināšanu mudra” un latviešu valodā tiek atveidots atbilstoši pareizrakstības normām.

2) „**Shuni mudra**” jeb „**šuni mudra**” ir pacietības un atbildības mudra. Šo mudru sauc arī par „tukšuma mudru”, un tās nosaukums latviešu valodā ir atveidots atbilstoši pareizrakstības normām.

3) „**Surya mudra**” jeb „**Sūrja mudra**” attīsta iekšējo potenciālu un mieru. To sauc arī par „saules mudru”, un tās nosaukums tāpat kā augstākminētajām mudrām atbilst pareizrakstības normām.

4) „**Buddhi mudra**” jeb „**Budhi mudra**” attīsta spēju skaidri un intuitīvi sazināties.

5) „**Pranam mudra**” („prayer mudra”) jeb „**lūgšanu mudra**” ir ticības stiprināšanas mudra, kuras nosaukums radies no roku pozas, kas atgādina lūgšanas. Nosaukums ir burtiski tulkots no angļu valodas.

6) „**Venus lock**” jeb „**venēras slēdzējpoza**” ir reproduktīvo veselību uzlabojoša mudra. Arī tās nosaukums ir burtiski tulkots latviešu valodā.

7) „**Bear grip**” jeb „**lāča satvēriens**” uzlabo sirds darbību. Tās nosaukums ir burtiski tulkots no angļu valodas.

8) „**Dhayana mudra**” jeb „**mudra ar rokām klēpī**” ir lieliska mudra meditēšanai, kuras nosaukums ir tulkots pēc asociācijas, jo mudras laikā rokas atrodas klēpī (Tiešsaiste 25).

Vairumā gadījumu mudru nosaukumi latviešu valodā ir atveidoti, balstoties uz to rakstību sanskritā. Tulkotāji ir veiksmīgi atveidojusi terminu „venus lock”, vārdu „lock”, ko varētu tulkot kā „saslēgums, slēdzene”, latviešu valodā apvienojot ar vārdu „poza”, kas ir sinonīms vārdam „mudra”, tādējādi iegūstot salikteni „slēdzējpoza”. Šis ir ļoti veiksmīgs atveidojums, jo precīzi apzīmē veikto darbību un nav neveikls. Tulkotāja ir veiksmīgi tulkojusi arī terminu „dhayana mudra” latviešu valodā, tā nosaukumā paskaidrojot mudras laikā veiktās darbības, nevis vienkārši atveidojusi terminu balstoties uz tā rakstību sanskritā.

Jāpiebilst, ka jogas termini, atšķirībā no citām austrumu praksēm un ezotēriskas mācībām kopumā, vairumā gadījumu tiek atveidoti atbilstoši to rakstībai vai izrunai sanskritā, vai arī veidoti uz tās pašas bāzes pielāgojot latviešu valodas gramatikas normām. Tā kā par jogu ir sarakstīts diezgan plašs literatūras klāsts, tulkotājam nebija pārāk plašas iespējas nodarboties ar jaunradi un jaunu terminu veidošanu, tomēr pozitīvi ir vērtējama viņas spēja izskaidrot terminus, kuriem angļu valodā nav sniegts paskaidrojums.

SECINĀJUMI

Tā kā ezotēriskas joma mūsdienu izpratnē ir diezgan plaša, jo to spēcīgi ietekmē visā pasaulē valdošās prakses, kas ar lielu skubu tiek veicinātas un aktualizētas arī Latvijā, ir ļoti grūti apkopot visus tajās izmantotos terminus, veidojot vienu kopīgu terminoloģijas avotu. Lai gan nesen tika izdota P. Grēniņa grāmata „Pieskāriens mūžībai”, kuras aprakstā tiek pieminēts, ka tajā pirmo reizi tiek skaidrota ezotēriskas terminoloģija, tas ir tikai vispārīgs ieskats ierobežotā skaitā šajā jomā izmantoto terminu.

Kā jau minēts, vienam un tam pašam terminam var būt vairāki tulkojumi, kā arī dažādās situācijās viens un tas pats termins var tikt izmantots dažādos kontekstos. Tulkojot šāda veida literatūru, būtu ieteicams iepazīties ar jau tulkotiem darbiem, interneta vietnēs pieejamajiem skaidrojumiem, kā arī izpētīt termina izcelsmi un lietojumu citās valodās, jo pēdējā laikā tiek izdots arvien plašāks ezotēriskās literatūras klāsts ar jaunām terminu interpretācijām, tādēļ katram termina tulkojumam var būt vismaz divi sinonīmi.

Izmantojot augstākminētos piemērus, var secināt, ka liela daļa terminu tiek veidoti no latīņu un sanskrita valodas, taču retāk ķīniešu vai japāņu valodas. Pastāv arī zināms skaits terminu, kuri mērķvalodā netiek tulkoti, saglabājot to oriģinālo rakstību, jo šis vārds ir saprotams un tiek šādi rakstīts arī visās citās valodās. Daļa terminu tiek burtiski tulkota no avotvalodas, vai termini tiek aizgūti no citām jomām. Tas, tāpat kā terminu lietošana oriģinālvalodā bez paskaidrojuma sarežģī teksta sapratni personai bez īpašām zināšanām šajā jomā. Kā jau iepriekš minēts, ir profesionāli tulkotāji, kas izvēlas nesaprotamus terminus avotvalodā tulkot burtiski, pievienojot tiem paskaidrojumu, vai arī veidojot lasītājam saprotamu ekvivalentu latviešu valodā, balstoties uz kontekstu. Daudzus neveiksmīgi izveidotos terminus būtu ieteicams aizvietot ar „vienkāršam lasītājam” saprotamiem ekvivalentiem, saskaņā ar augstākminētajiem paraugiem.

Terminu atveidošanas metodes latviešu valodā ir atkarīgas no konkrētās jomas un tās popularitātes sabiedrībā laika griezumā. Kā jau iepriekš minēts, Latvijā joga tika praktizēta jau pirmskara laikā, līdz ar to tās termini ir dziļi iesakņojušies leksikā un no jauno kaut ko izgudrot būtu visai sarežģīti. Turpretim tāda joma kā reinkarnācija, par kuru ir pieejams visai ierobežots tulkotās literatūras klāsts, uzstāda tulkotājam sarežģītu un visai interesantu uzdevumu. Interesants tas ir tādēļ, ka dod iespēju radīt jaunus un paliekošus terminus, kurus tālāk savos darbos izmantos citi autori un tulkotāji. Tomēr jāatceras, ka jaunu terminu radīšana vienmēr uzsāk diskusiju par tā saprotamību, pareizību un atbilstību kontekstam.

Tulkotāja darba kvalitāte ir atkarīga arī no paša grāmatas autora valodas. Viens no spilgtākajiem piemēriem ir Dr. Džozefs Mērfijs, kura valoda ir bagāta, taču tajā pašā laikā ārkārtīgi oriģināla. Viņš pārdroši veido dažādus jaunus vārdu salikumus, piešķirot tiem nebijušu jēgu. Tulkotājas spēja pārtulkot šo darbu ir apbrīnas vērts, jo vairākkārt pārlasot darba oriģinālu un tulkojumu, var secināt, ka tulkotāja ir interpretējusi šos terminus, tomēr cieši pieturoties pie konteksta.

Ir vairāki autori, piem., Konstantīns Raudive un Maikls Ņūtons, kas, lai gan raksta par ezotēriskām tēmām, tomēr bieži un daudz izmanto ar „pasaulīgām” jomām saistītus terminus savu vērojumu aprakstīšanai. Raudives gadījumā tie ir fizikas, ķīmijas un elektronikas termini, bet Maikls Ņūtons, kā jau ārsts, bieži atsaucas uz medicīnas terminiem. Tas, protams, atvieglo un vienkāršo tulkotāju darbu, jo šādi termini jau tiek plaši izmantoti.

Lai būtiski atvieglotu lasītāju izpratni par dažādām tēmām un tulkotāju turpmāko darbu ezotēriskas literatūras tulkošanā, būtu vēlams izveidot visaptverošu ezotērikas terminu vārdnīcu, ietverot tajā pēc iespējas vairākas jomas. Tas nodrošinās terminu konsekveni dažādos publicētajos avotos.

TĒZES

1. Pirmais tulkotais literatūras avots latviešu valodā tika publicēts 1586. gadā, bet pirmā grāmata, kurā bija aprakstītas dažādas ar latviešu tautas kultūru saistītas mistiskas parādības, bija uzrakstīta 13. gadsimtā.
2. Tā kā ezotēriskas termini nav apkopoti vienā vārdnīcā, bieži viens un tas pats termins no svešvalodas tiek atveidots dažādi.
3. Liela daļa terminu tiek veidoti no latīņu valodas un sanskrita, bet nedaudz retāk no austrumu valodām.
4. Pastāv termini, kuri mērķvalodā netiek tulkoti, saglabājot to oriģinālo rakstību, jo termins ir saprotams plašākai sabiedrībai un šādi tiek rakstīts arī daudzās citās valodās.
5. Paplašinoties publicēto ezotērikas avotu klāstam, tiek veidoti jauni termini, kas bieži vien ir labskanīgāki nekā iepriekšējos avotos sastopamie termini, tādēļ tulkotājam pirms jauna darba tulkošanas ir rūpīgi jāpārskata visi jau publicētie materiāli šajā jomā.
6. Tulkotāju veikums bieži ir atkarīgs no grāmatas autora oriģinalitātes. Jo savdabīgākus terminus autors veido, jo lielāka iespēja tulkotājam ir izpausties jaunrades procesā.
7. Grāmatu autori nereti izmanto viņu profesijai atbilstošus terminus. Ārsti un zinātnieki izvēlas ar savu jomu saistītu terminu lietošanu, bet rakstnieki bez konkrētas specialitātes atļaujas improvizēt, veidojot jaunas vārdu kombinācijas.
8. Jomās, kuras plašākai publikai ir pazīstamas ilgāku laiku, tulkotājam ir vienkāršāk piemeklēt terminu tulkojumu, jo tie jau ir vispārpieņemti un plaši lietoti publicētajos avotos.
9. Ezotērikas literatūrā sastopamie termini bieži ir saistīti ar reliģiju.
10. Tulkotājam ir jābūt plašām zināšanām par tulkojamo jomu, jo viņam ir jābūt gatavam skaidrot mērķvalodas lasītājam terminu, kas oriģinālvalodas lasītājam būtu pašsaprotams.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

LITERATŪRA

1. Endzelīns, J. (1928) *Latvju tautas daiņas. Ilustrēts izdevums ar variantiem un zinātniskiem apcerējumiem*, Rīgā, „Literatūra”
2. Chadwick, G. (1988) *Discovering Your Past Lives*, New York, McGraw Hill, 113., 135. lpp.
3. Khasa, Š. (2003) *Kundalinī joga: pēc Jogī Bhadžana mācības*, Rīgā, Apgāds „Zvaigzne ABC”, 8., 9., 26.lpp.
4. Linn, Denise (2008) *Past Lives, Present Miracles*, Carlsbad, Hay House, Inc., 261.lpp.
5. Mērfijs, Dž. (2002) *Tavs domu spēks*, Rīgā, Apgāds „Jumava”, 124. lpp.
6. Mērfijs, Dž. (2002) *Tavs iekšējais spēks*, Rīgā, Apgāds „Jumava”, 11.lpp.
7. Mērfijs, Dž. (2006) *Tavs zemapziņas spēks*, Rīgā, Apgāds „Jumava”, 37., 39., 78., 87., 89., 95., 101.lpp.
8. Ņūtons, M. (2006) *Dvēseļu ceļojums*, Rīgā, Apgāds „Atēna”, 108., 159., 247.lpp.
9. Ramajanda, S. (1936) *Dievišķās gaismas stars mūsu ceļā*, žurnāls „Atpūta” Nr. 637, 638 un 639
10. Sīlis, J. (2009) *Tulkojumzinātnes jautājumi*, Ventspils, Ventspils Augstskola, 15. lpp.
11. Skujiņa, V. (1993) *Latviešu terminoloģijas izstrādes principi*, Rīgā, „Zinātne”, 9., 80., 106., 163., 197. lpp.
12. Stemans, R. (2011) *Lielā reinkarnācijas grāmata*, Rīgā, Apgāds „Lietusdārzs”, 159., 203.lpp.
13. *Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca* (2007), Rīga, LU Latviešu valodas institūts.
14. Venels, D. (1999) *Reiki iesācējiem*, Rīgā, Apgāds „Zvaigzne ABC”, 31, 71.lpp.
15. Valsts valodas komisija „*Latviešu valoda*”, 2013, Latvijas Universitāte
16. Veiss, B. (2002) *Viņpus laika, kur nemirstība*, Rīgā, Apgāds „Zvaigzne ABC”, 11.lpp.
17. Vlahov, S., Florin, S., *Neperovodimoe v perevode*, 1986, Maskava, Višaja škola, 22.lpp.
18. Weiss, B (2000) *Only Love is Real*, New York, Warner Books, 1.lpp.
19. Zauberga, I., Veisbergs, A. and Chesterman, A. (2003) *Bear's Ears*, Riga, University of Latvia, 15. lpp.
20. Zauberga, I. (2004) *Theoretical Tools for Professional Translators*. Rīga: Latvijas Universitāte, Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļa.

TIEŠSAISTES RESURSI

1. *Ahimsas apraksts*, pieejams interneta vietnē <http://lv.wikipedia.org/wiki/Ahimsa> [Aplūkots 01.05.2015.]
2. *St. Martin's day*, pieejams interneta vietnē http://en.wikipedia.org/wiki/St._Martin%27s_Day [Aplūkots 24.02.2015.]
3. *Feast of Saints Peter and Paul*, pieejams interneta vietnē http://en.wikipedia.org/wiki/Feast_of_Saints_Peter_and_Paul [Aplūkots 04.04.2015.]
4. *Festival of the Dead*, pieejams interneta vietnē http://en.wikipedia.org/wiki/Festival_of_the_Dead [Aplūkots 03.04.2015.]
5. *Fonoloģija*, pieejams interneta vietnē <http://valoda.ailab.lv/latval/vispareji/fon/fonetika.htm> [Aplūkots 14.04.2015.]
6. *Fonoloģiskais aspekts*, pieejams interneta vietnē <http://www.vvk.lv/print.php?id=710> [Aplūkots 22.05.2015.]
7. *Freemasonry*, pieejams interneta vietnē <http://en.wikipedia.org/wiki/Freemasonry> [Aplūkots 11.04.2015.]
8. *Glossary of freemasonry terms*, pieejams interneta vietnē http://www.phoenixmasonry.org/masonicmuseum/glossary/glossary_b.htm [Aplūkots 17.04.2015.]
9. *Ieskats latviešu terminoloģijas un tās izstrādes principu vēsturē* pieejams interneta vietnē <http://www.vvk.lv/index.php?sadala=220&id=702> [Aplūkots 21.04.2015.]
10. *Indriķa hronikas apskats*, pieejams interneta vietnē http://lv.wikipedia.org/wiki/Indriķa_hronika [Aplūkots 01.04.2015.]

11. *Indriķa Hronika*, pieejams interneta vietnē
http://www.old.historia.lv/alfabets/I/In/Indrika%20hronika/teksts/saturs_indr_hr.htm
[Aplūkots 24.04.2015.]
12. *Ironijas veidi*, pieejams interneta vietnē <https://lv.wikipedia.org/wiki/Ironija> [Aplūkots 12.05.2015.]
13. *Kalkēšana kā viena no centrālajām valodas prakses problēma*, pieejams interneta vietnē <http://www.vvk.lv/index.php?sadala=154&id=500> [Aplūkots 30.04.2015.]
14. *Latviešu mitoloģija*, pieejams interneta vietnē
http://lv.wikipedia.org/wiki/Latvie%C5%A1u_mitolo%C4%A3ija#cite_note-9 [Aplūkots 11.02.2015.]
15. *Latviešu datorterminoloģijas attīstība*, pieejams interneta vietnē
<http://www.vvk.lv/index.php?sadala=138&id=294> [Aplūkots 10.04.2015.]
16. *Latviešu valodas gramatikas normas*, pieejams interneta vietnē
<http://valoda.ailab.lv/latval/vidusskolai/morfol/darb-divd.htm> [Aplūkots 30.04.2015.]
17. *Morfoloģiskais aspekts*, pieejams interneta vietnē <http://www.vvk.lv/print.php?id=711>
[Aplūkots 01.05.2015.]
18. *Pirmie teksti latviešu valodā*, pieejams interneta vietnē
http://www.literature.lv/his_lv/1_2.html [Aplūkots 24.04.2015.]
19. Raudive, Konstantīns (2003) *Nedzirdamais kļūst dzirdams*, pieejams interneta vietnē
<http://egramatas.blog.com/2014/10/28/konstantins-raudive-nedzirdamais-klust-dzirdams/>
[Aplūkots 31.03.2015.]
20. *Semantika, leksikoloģija*, pieejams interneta vietnē
<http://lingvo.info/lv/babylon/semantics> [Aplūkots 14.03.2015.]
21. *Semantiskās nobīdes*, pieejams interneta vietnē
<http://www.slideshare.net/irmaratel/types-of-deviation> [Aplūkots 22.03.2015.]

22. *Sufisms*, pieejams interneta vietnē <http://vesture.eu/index.php/S%C5%ABfisms>
[Aplūkots 22.03.2015.]
23. *Translation of sanskrit words*, pieejams interneta vietnē <http://spokensanskrit.de>
[Aplūkots 21.04.2015.]
24. *Tulkotāju viltusdraugu problēma*, pieejams interneta vietnē
<http://www.vvk.lv/index.php?sadala=238&id=852> [Aplūkots 01.05.2015.]
25. *Vajrasana* <http://eyogaguru.com>
[Aplūkots 04.05.2015.]
26. *Vārddarināšana valodas praksē*, pieejams interneta vietnē
<http://www.vvk.lv/index.php?sadala=154&id=474> [Aplūkots 21.02.2015.]
27. *Vārdu nozīmes*, pieejams interneta vietnē
<http://www.ruf.rice.edu/~kemmer/Words04/meaning/> [Aplūkots 14.05.2015.]
28. *Vedic languages*, pieejams interneta vietnē http://www.railbooks.org/1o961d_pdf-book-the-origin-of-the-baltic-and-vedic-languages-baltic-mythology.pdf/
[Aplūkots 28.05.2015.]
29. Wiggington, Patti, *Michaelmas*, pieejams interneta vietnē
<http://paganwiccan.about.com/od/mabontheautumnequinox/p/Michaelmas.htm> [Aplūkots 12.02.2015.]
30. *Yama, a Proto-Indo-European God*, pieejams interneta vietnē
<http://piereligion.org/yama.html> [Aplūkots 21.04.2015.]
31. *Yoga poses*, pieejams interneta vietnē <https://yoga.com/articles?category=mind>
[Aplūkots 14.05.2015.]
32. *Yoga sutras*, pieejams interneta vietnē
https://en.wikipedia.org/wiki/Yoga_Sutras_of_Patanjali [Aplūkots 21.04.2015.]

Dokumentārā lapa

Maģistra darbs „Rendering of Esoteric Terms in Latvian” (Ezotērikas terminu atveide latviešu valodā) izstrādāts LU Humanitāro zinātņu fakultātē, Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Līga Federiči

_____ (paraksts)

_____ (datums)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: lektore Veneta Žigure

_____ (paraksts)

_____ (datums)

Recenzents:

_____ (vārds, uzvārds)

_____ (paraksts)

Darbs iesniegts Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļā 01.06.2015.

Dekāna pilnvarotā persona: maģistra gala pārbaudījuma komisijas sekretāre/s

_____ (*paraksts*)

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē

_____ prot. Nr. _____

Komisijas sekretāre/s: _____ (*paraksts*)

Studiju metodiķe: Valentīna Goldmane

_____ (paraksts)

_____ (datums)